

Evaluace rozvoje a podpory kreativních průmyslů v Praze

Mgr. Markéta Dubová

Diplomová práce 2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Mgr. Markéta Dubová**
Osobní číslo: **M11727**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Evaluace rozvoje a podpory kreativních průmyslů v Praze**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Vymezte kreativní průmysly a diskutujte přístupy k jejich studiu.
- Nastiňte teorii globálních měst a představte teoretické aspekty transformace postkomunistických měst.
- Provedte rozbor konceptu kreativních měst a jejich vztahu k urbánní regeneraci a kreativní třídě.

II. Praktická část

- Analyzujte prostorové rozmístění a vývojové trendy kreativních průmyslů v Praze po roce 1989.
- Vyhodnoťte veřejnou podporu kreativních průmyslů ve vybraných městských částech Prahy.
- Navrhnete strategii rozvoje kreativních průmyslů s návazností na urbánní regeneraci ve vybrané městské části Prahy.

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70**
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

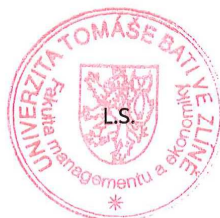
Seznam odborné literatury:

CIKÁNEK, Martin. Kreativní průmysly: příležitost pro novou ekonomiku. Praha: Institut umění, 2009, 79 s. ISBN 978-80-7008-231-7.
COOKE, Philip a Luciana LAZZERETTI. Creative Cities, Cultural Clusters and Local Economic Development. Cheltenham: Edward Elgar, 2008, 367 s. ISBN 978-184-7209-948.
KLOUDOVÁ, Jitka. Kreativní ekonomika. Praha: Grada, 2010, 218 s. ISBN 978-80-247-3608-2.
OUŘEDNÍČEK, Martin. Sociální proměny pražských čtvrtí. Praha: Academia, 2012, 302 s. ISBN 80-200-2064-0.

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: **3. února 2013**
Termín odevzdání diplomové práce: **2. května 2013**

Ve Zlíně dne 3. února 2013

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému;
- na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použité informační zdroje jsem citovala;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně dne 2. května 2013

Herceka Jitka

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Ústředním tématem práce jsou kulturní a kreativní průmysly, v Česku poprvé mapovaný fenomén. Teoretická část práce se zabývá jejich vymezením a teoretickými aspekty vlivu na urbánní regeneraci v minulosti, současnosti a budoucnosti. Shrnuje doporučení odborníků ke kreativním městům, vyzdvihuje úlohu kreativních a kulturních průmyslů v kontextu globálních měst a nabízí koncept podpory těchto průmyslů na úrovni Evropské unie.

V analytické části práce zkoumá prostorové rozmístění kreativních a kulturních průmyslů na území hlavního města Prahy a hledá souvislosti s geografickými a socioekonomickými podmínkami diverzifikovaných městských částí, respektive čtvrtí. Za pomoci četných analytických metod evaluuje vliv koncentrace těchto průmyslů na výstavbu po roce 1989 a všímá si území regenerovaných pomocí kreativních a kulturních průmyslů a znalostní ekonomiky jako celku.

Návrhová část práce nabízí strategický plán rozvoje kreativních a kulturních průmyslů Prahy 5, který městská část postrádá, v podobě přímo aplikovatelné do praxe. Jeho součástí je projekt revitalizace areálu bývalého Zlíchovského lihovaru pomocí kreativních a kulturních průmyslů, jenž počítá se změnou využití tohoto území.

Klíčová slova:

Kulturní a kreativní průmysly, kultura, kreativní průmysly, Praha, mapování

ABSTRACT

The central topic of this thesis is cultural and creative industries (hereinafter “CCI”), the phenomena, which is mapped for the first time in Czech Republic. The theoretical part of this thesis handles with its definition and theoretical aspects of its impact on urban regeneration in past, presents and future. It makes a summarization of expert recommendations for creative cities, emphasizes function of CCI in global cities context and offer a support concept for this industries on the EU’s level.

The thesis examines in analytical part the spatial arrangement of CCI in Capital of Prague and search for relations with geographical and socioeconomic conditions of diversified districts and its parts. The thesis evaluates with number of analytical methods an impact of CCI’s concentration on real estate’s development after 1989 and notices areas regenerated by CCI and knowledge economy.

A conceptual part of thesis offers strategic plan of CCI’s development of Prague 5, which this district lacks. This plan contains also a project of revitalization of former distillery of Zlíchov through CCI, which calculate with change of this area’s use.

Keywords:

Cultural and Creative Industries, Culture, Creative Industries, Prague, Mapping

ABSTRAKT

Der Mittelpunkt der Arbeit liegt in den kulturellen und kreativen Industrien (weiter „KKI“), die in der Tschechische Republik zum ersten Mal abgebildet werden. Der theoretische Teil der Arbeit beschäftigt sich mit ihren Abgrenzung und den theoretischen Aspekten ihren Einfluss an die urbane Regeneration in Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft. Die Arbeit fasst also die Empfehlungen der Experten zum kreativen Städten zusammen, hebt die Rolle der KKI in dem Kontext von den globalen Städten hervor und bietet ein Konzept der Unterstützung dieser Industrien in der Europäische Union.

In dem analytischen Part forscht die Arbeit die räumliche Aufstellung der KKI in der Hauptstadt Prag und sucht nach Zusammenhängen mit geografischen und sozioökonomischen Bedingungen der diversifizierten Stadteile, beziehungsweise Vierteln. Mit verschiedenen analytischen Methoden evaluiert sie den Einfluss der Konzentration der KKI an die Aufbau nach der Wende in Jahr 1989 und beachtet die Gebiete, die dank zu KKI und wissensbasierten Wirtschaft allgemein regeneriert wurde.

Der Entwurfsteil bietet einen strategischen Plan der Entwicklung der KKI in Prag 5, der von diesem Stadtteil vermisst wird, in einer Form, die direkt in Praxis impliziert werden könnte. Ein Bestandteil dieses Planes ist dann ein Projekt für die Revitalisierung des Areales ehemaligen Brennerei in Zlíchov.

Schlüsselwörter:

Kulturell und kreativ Industrien, Kultur, kreative Industrien, Prag, Mappierung

OBSAH

ÚVOD.....	12	
I	TEORETICKÁ ČÁST	14
1	VYMEZENÍ KREATIVNÍCH PRŮMYSLŮ	15
1.1	VYMEZENÍ KREATIVNÍCH PRŮMYSLŮ V ODBORNÉ LITERATUŘE.....	15
1.2	VYMEZENÍ KREATIVNÍCH PRŮMYSLŮ V DOKUMENTECH MEZINÁRODNÍCH INSTITUCÍ	18
2	TEORIE GLOBÁLNÍCH MĚST.....	21
3	TEORETICKÉ ASPEKTY TRANSFORMACE POSTKOMUNISTICKÝCH MĚST.....	23
3.1	INSTITUCIONÁLNÍ REKONFIGURACE.....	23
3.2	SPOLEČENSKÉ ZVYKLOSTI A ORGANIZACE	24
3.3	REKONFIGURACE MĚSTSKÉHO PROSTORU.....	26
4	ROZBOR KONCEPTU KREATIVNÍCH MĚST A JEJICH VZTAHU K URBÁNNÍ REGENERACI A KREATIVNÍ TŘÍDĚ.....	29
5	PŘEHLED POLITIK A NÁSTROJŮ PRO PODPORU ROZVOJE KREATIVNÍCH PRŮMYSLŮ V EU A ČR	33
5.1	PROGRAM KULTURA	33
5.2	PROGRAM MEDIA	34
5.3	PROGRAM MEDIA MUNDUS.....	34
5.4	EVROPSKÁ AGENDA PRO KULTURU.....	34
5.5	ZELENÁ KNIHA	35
5.6	STRUKTURÁLNÍ FONDY	35
5.6.1	Operační program Praha Adaptabilita.....	36
5.6.2	Operační program Praha Konkurenceschopnost.....	36
5.7	PROGRAMOVACÍ OBDOBÍ 2014 – 2020.....	37
5.7.1	Podpora v Praze.....	38
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	39
6	ANALÝZA PROSTOROVÉHO ROZMÍSTĚNÍ A VZORCE LOKALIZACE KREATIVNÍCH PRŮMYSLŮ V PRAZE.....	40
6.1	ANALÝZA POČTŮ SUBJEKTŮ V MČ	44
6.1.1	Praha 4.....	44
6.1.2	Praha 6.....	45
6.1.3	Praha 1.....	45
6.1.4	Praha 2.....	46
6.1.5	Praha 3.....	46
6.1.6	Praha 5.....	46
6.1.7	Praha 8.....	47
6.1.8	Praha 10.....	47

6.1.9	Praha 7 a 9.....	48
6.2	KKP V PŘEPOČTU NA OBYVATELE.....	49
6.3	DIVERZIFIKACE MČ PRAHY	51
6.4	ANALÝZA PROSTOROVÉHO ROZLOŽENÍ KKP VE VYBRANÝCH ČTVRTÍCH S INDUSTRIÁLNÍ MINULOSTÍ.....	53
6.4.1	Holešovice.....	54
6.4.2	Karlín.....	56
6.4.3	Libeň, Vysočany a Hloubětín.....	57
6.4.4	Smíchov.....	60
7	ANALÝZA VÝVOJE A IDENTIFIKACE HLAVNÍCH VÝVOJOVÝCH TRENDŮ KREATIVNÍCH PRŮMYSLŮ V PRAZE PO ROCE 1989.....	63
8	VYHODNOCENÍ VEŘEJNÉ PODPORY KREATIVNÍCH PRŮMYSLŮ VE VYBRANÝCH MĚSTSKÝCH ČÁSTECH PRAHY	67
9	EVALUACE VLIVU VÝVOJE KREATIVNÍCH PRŮMYSLŮ NA URBÁNNÍ REGENERACI V PRAZE	69
9.1	DOX	73
9.2	MEETFACTORY	74
9.3	TRAFÁČKA	76
10	NÁVRH STRATEGIE ROZVOJE KKP V MČ PRAHA 5	77
10.1	OBECNÁ VÝCHODISKA.....	78
10.2	STRATEGICKÁ VIZE	80
10.3	STRATEGICKÉ CÍLE.....	80
10.3.1	SC 1 Konkurenceschopné kulturní a kreativní průmysly, které si zachovávají vysokou uměleckou hodnotu	81
10.3.2	SC 2 Kulturní a kreativní průmysly lákají do městské části její obyvatele i návštěvníky z širokého okolí.....	81
10.3.3	SC 3 Integrované všechny věkové, názorové, sociální i národnostní skupiny se vzájemnou inspirací	81
10.3.4	SC 4 Kulturní dědictví ochráněno před stárnutím i moderními zásahy narušujícími jeho historickou hodnotu.....	82
10.4	AKTIVITY	82
11	PROJEKT – ZLÍCHOVSKÝ LIHOVAR.....	84
11.1	MOŽNOSTI VYUŽITÍ ÚZEMÍ	86
11.2	VLASTNOSTI AREÁLU	87
11.3	SWOT ANALÝZA.....	89
11.4	POSTUP REVITALIZACE	89
11.4.1	Etapa č. 1	89
11.4.2	Etapa č. 2 - 5.....	92
11.5	MOŽNOSTI PODPORY	92
11.5.1	Komunální úroveň – MČ Praha 5	92
11.5.2	Městská úroveň – Magistrát hl. m. Prahy	92

11.5.3	Národní úroveň – Ministerstvo kultury.....	93
11.5.4	Nadnárodní úroveň – Evropská unie.....	93
ZÁVĚR.....		94
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		95
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		103
SEZNAM OBRÁZKŮ		105
SEZNAM GRAFŮ		106
SEZNAM TABULEK.....		107
SEZNAM MAP		108
SEZNAM PŘÍLOH.....		109
PŘÍLOHA P I: ČLÁNEK 167 LISABONSKÉ SMLOUVY		110
PŘÍLOHA P II: ÚROVNĚ INTERVENČNÍHO PROGRAMU KULTURA.....		111

ÚVOD

Problematika kulturních a kreativních průmyslů (dále jen „KKP“), kterou se tato práce zabývá, je v Česku relativně novou záležitostí. I přesto, že KKP tvoří významnou část hrubého domácího produktu, generují vysokou přidanou hodnotu a mají silný ekonomický multiplikační efekt, probíhá v naší zemi teprve první mapování této problematiky, na němž se podílejí i odborníci Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Právě proto, že se jedná o naprosto první mapování v Česku, práce se snaží v teoretické části podat přehled o různých možnostech vymezení a chápání KKP, přičemž v dalších částech uvažuje pouze to vymezení, které určila Evropská komise. Důvodem je potřeba relevance používaných statistických dat, neboť databáze ekonomických subjektů Albertina, s jejímiž daty celá práce zachází, tak i Český statistický úřad dělí subjekty přesně tímto způsobem.

Práce také vysvětluje teorii globálních měst, v níž mají KKP své nezastupitelné místo, neboť jsou jedním ze základních ukazatelů používaných při jejich klasifikaci, a zabývá se rozбором konceptu kreativních měst, kdy se snaží vysvětlit jejich podstatu a za pomoci úvah a názorů odborníků zjistit, jak napomoci jejich tvorbě.

Dále se práce zabývá vývojem měst bývalého východního bloku po roce 1989, kdy KKP s příchodem demokracie dostaly možnost se svobodně rozvíjet a s liberalizací ekonomiky a terciarizací i vydobýt si místo v globálním světě a zvýšit svůj podíl na národních hospodářstvích. Se vstupem České republiky do Evropské unie se KKP v Česku dostalo i podpory na nadnárodní úrovni prostřednictvím několika finančních nástrojů a fondů, kterými se práce také zabývá.

Praktickou část práce lze rozdělit na analytickou a návrhovou. V analytické části se práce dívá na KKP z různých úhlů pohledu a snaží se najít určité zákonitosti a souvislosti mezi KKP a socioekonomickými ukazateli a geografickými podmínkami území hlavního města. Jako základní zdroj dat používá databázi Albertina, která po výběru poskytuje kompletní seznam ekonomických subjektů včetně jejich sídel, jejichž ústředním zaměřením je některé z odvětví KKP. Práce používá analytické metody jako komparace, shluková analýza, indukce, dedukce a pozorování, ke kterým využívá statistická data, mapové podklady, místní znalost autorky, moderní internetové aplikace apod. KKP se věnuje jak na úrovni hlavního města, tak i městských částí a vybraných katastrálních území, kdy zkoumá jejich prostorové rozložení, vývoj i vliv na urbánní regeneraci. Součástí jsou také příklady dobré praxe.

Návrhová část pak na základě teoretických poznatků, zjištění získaných analýzami a zkušenostmi autorky ze spolupráce na projektu Interní grantové agentury, řešeném Ústavem regionálního rozvoje a veřejné správy FaME, nabízí strategii rozvoje městské části Praha 5 v takové podobě, která by byla přímo využitelná v praxi a doplňuje ji o původní konkrétní projekt revitalizace deindustrializovaného objektu, který počítá s novým využitím území pro účely KKP.

Výstupem práce je tedy strategie rozvoje KKP, kterou městská část postrádá, včetně projektu, jedinečná podrobná analýza KKP na území hlavního města Prahy a kompletace vybraných teoretických poznatků o KKP.

I. TEORETICKÁ ČÁST

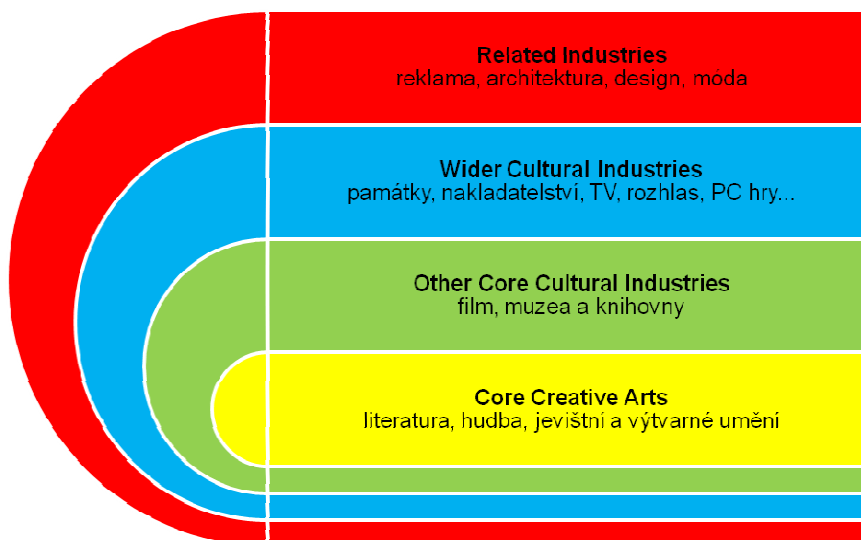
1 VYMEZENÍ KREATIVNÍCH PRŮMYSLŮ

Definice pojmu kreativní průmysly zaměstnává vědce i politiky již několik desetiletí. Protože se jedná o oblast lidské činnosti, která se neustále vyvíjí a zahrnuje do sebe stále nové formy, stále neexistuje jednotná shoda na tom, co kreativní průmysly vlastně jsou. Názorově se rozcházejí jak vědci, tak i politici, kteří své definice často přizpůsobují svým potřebám.

Této problematice se podrobně a komplexně věnuje kniha *Kreativní průmysly: příležitost pro novou ekonomiku* (Cikánek, 2009, s. 23 a n.), ze které převážně čerpá tato kapitola. Autoři akademických definic často vysvětlují oblast kreativních průmyslů jako soustavu soustředných mezikruží, která od sebe kulturní a kreativní průmysly odlišují na základě různých kritérií.

1.1 Vymezení kreativních průmyslů v odborné literatuře

Throsby (2001 cit. podle Cikánek 2009, s. 23) vidí pro vymezení kreativních průmyslů jako rozhodující kreativitu, která se podílí na výstupu a zároveň je komerčně aplikovatelná. Do středu mezikruží staví odvětví založená na ryzí kreativě, která se s vzdáleností od středu snižuje směrem k nedokonalé aplikaci ryzí kreativity.

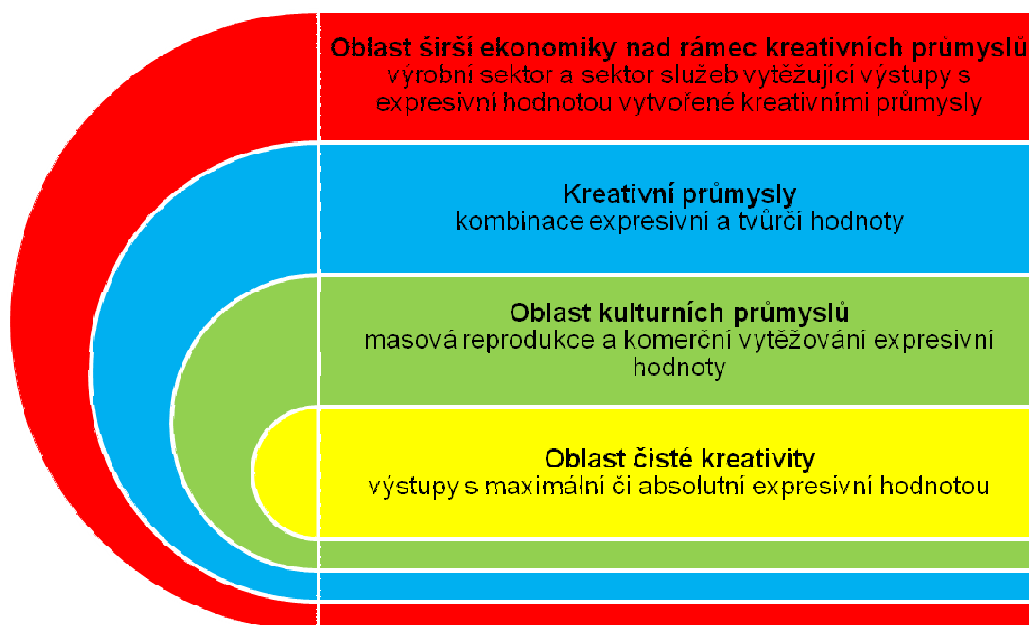

Obrázek 1 - Kreativní průmysly podle Throsbyho

Zdroj: Cikánek, 2009, s. 24, vlastní zpracování

Z Throsbyho modelu vychází také vymezení britské neziskové organizace Work Foundation. Kreativní průmysly považují za součást znalostní ekonomiky a za klíčovou označují takzvanou expresivní hodnotu výstupů, která může být „jakýmkoliv z ideových rozměrů, jež zvětšují a rozšiřují kulturní významy či porozumění kultuře“ (Cikánek, 2009, s. 32). Tato hodnota může být estetická, spirituální, společenská, historická, symbolická nebo autentická.

Centrální kruh Work Foundation definuje jako jádrové kreativní pole, kam řadí výstupy s maximální expresivní hodnotou. Klíčovým požadavkem je, aby tvůrce mohl svobodně tvořit a experimentovat. V prvním mezikruží se nachází oblast kulturních průmyslů, která se „soustředí na komerční vytěžování expresivní hodnoty“ (Cikánek, 2009, s. 35), ve druhém oblast kreativních průmyslů kombinující expresivní a funkční hodnotu a v posledním oblast širší ekonomiky nad rámec kreativních průmyslů, která „vytěžuje výstupy s expresivní hodnotou vytvořené kreativními průmysly“ (Cikánek, 2009, s. 38).

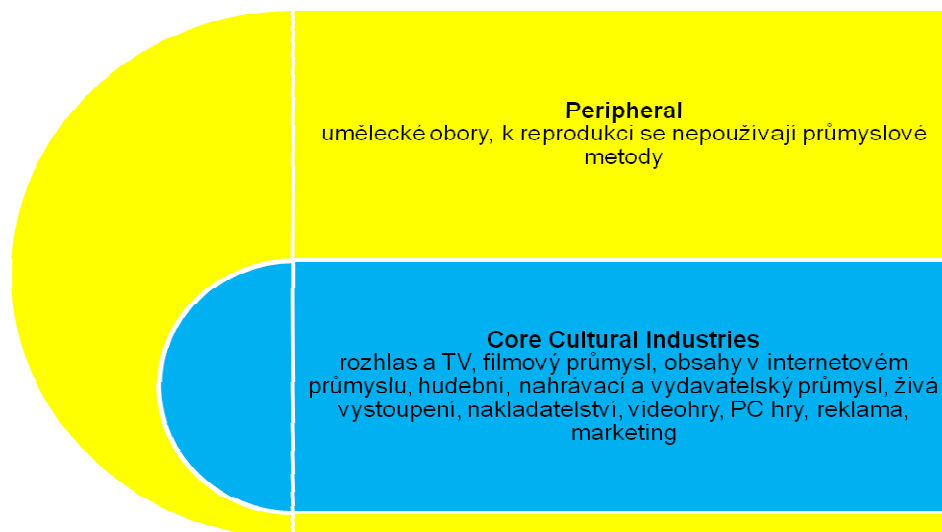

Obrázek 2 - Kreativní průmysly podle Work Foundation

Zdroj: Cikánek 2009, s. 39, vlastní zpracování

Opačný postup používá profesor mediálních průmyslů a studií Hesmondhalgh (2007 cit. podle Cikánek, 2009, s. 25 a n.). Do středu umísťuje odvětví masově multiplikující produkce a za zásadní považuje distribuci průmyslovým způsobem (core cultural industries). Nao-

pak jako okrajová označuje vysoce umělecká odvětví, která k reprodukci nepoužívají průmyslové metody, přičemž jádrová a okrajová odvětví jsou spolu ve vzájemné interakci. Klasickým příkladem jsou například herci, kteří se angažují jak v divadle (okrajové), tak i ve filmu (jádrové). Jako kulturní průmysly chápe instituce a organizace, které se primárně zabývají produkcí společenských významů, a to napříč sektory, tedy jak ziskovým, tak neziskovým i státním. To, co odvětví spojuje je jednak soupeření o stejné omezené zdroje, kterými je nejen kreativní pracovní síla, ale především možnosti konzumentů – čas a peníze a dále produkce textů, u nichž převažuje významová složka. Hesmondalgh však mezi kreativní průmysly neřadí například sport, protože je soutěživý a jedná se o improvizaci, výrobu elektroniky sloužící ke konzumaci textů, neboť kreativní vklad do těchto produktů je stejný jako u všech jiných spotřebičů, ani software, jehož cílem je funkce a nikoliv význam.

Obrázek 3 - Kreativní průmysly podle Hesmondalgha

Zdroj: Cikánek, 2009, s. 25, vlastní zpracování

Hartley (2005 cit. podle Cikánek, 2009, s. 29 a n.) upozorňuje na odlišnosti mezi kulturními průmysly ve Spojených státech amerických a starým kontinentem. Zatímco v Americe kreativitu řídí požadavky konzumentů a trhu, v Evropě vidí fixaci kreativity na národní tradice a instituce. Kulturní průmysly pak vymezuje od ostatních průmyslů pomocí definování odlišností. V první řadě uvádí, že kreativní průmysly není možné zařadit do tradičního řetězce primér-sekundér-terciér..., protože je lze nalézt ve všech těchto etapách vývoje. Další odlišností je to, že kreativní organizace sami sebe jako kreativní nevidí, že se nesdružují v pro-

fesních organizacích a kreativní pracovníci málokdy vstupují do odborových organizací. A poslední je neexistence jednotného statistického rámce pro mapování kreativních průmyslů.

Myšlenkový otec kreativní ekonomiky Howkins (2001 cit podle Cikánek, 2009, s. 31 a n.) vymezuje kreativní průmysly naprosto odlišným způsobem. Za rozhodující faktor považuje duševní vlastnictví a podle formy, jakým je právně upravena i jednotlivá odvětví. Rozlišuje proto autorskoprávní průmysly, patentové průmysly, průmysly ochranných známek a designové průmysly. Na rozdíl od ostatních autorů pro něj není důležitá míra kreativity ani komerčnost výstupů.

Florida (2002 cit podle Cikánek, 2009, s. 40 a n.) používá pro vymezení kreativních průmyslů pojem kreativní třídy (creative class), která je podle Floridy základním kamenem kreativního kapitálu. Tím co kreativní třídu odlišuje od ostatních pracujících, je to, že její členové se „angažují v zaměstnání, jehož funkcí je tvořit nové významové formy.“ Kreativní třídu pak na základě míry kreativity dělí na superkreativní jádro, které zahrnuje vědce a inženýry, univerzitní profesory, básníky a spisovatele, umělce, baviče, herce, designéry, architektky, editory, osobnosti z kultury, analytiku a další, kteří tvoří názory a kreativní profesionály, jak Florida označuje lidi zaměstnané v high-tech sektorech, finančnictví, právnictví, zdravotnictví a obchodním managementu. Právě díky kreativním profesionálům je Floridovo vymezení poměrně široké v porovnání s tím, jak chápou kreativní průmysly další vědci i například Evropská komise.

1.2 Vymezení kreativních průmyslů v dokumentech mezinárodních institucí

Zkoumání kreativních průmyslů se nevyhnou ani politické instituce a mezinárodní organizace a to z toho důvodu, že kreativní průmysly jsou díky své vysoké přidané hodnotě významnou složkou světové ekonomiky. Podílejí se například 4,5 procenty na HDP Evropské unie (Tera Consultans, 2010, s. 6).

UNESCO definuje kulturní průmysly jako ta „průmyslová odvětví, která produkují nebo distribuují kulturní produkty a služby. Kulturní aktivity, produkty a služby jsou takové aktivity, produkty a služby, které jsou v daném čase vnímány jako nositelé specifických vlastností, specifických možností užití či specifických důvodů existence a zároveň obsahují či sdělují určitou formu kulturního vyjádření, a to bez přihlídnutí ke komerční hodnotě, kterou mohou taková vyjádření mít“ (Cikánek, 2009, s. 52). Tato definice vůbec nepočítá s ko-

merční hodnotou, respektive ji nepovažuje za určující. Je to z toho důvodu, aby komerční umění nedostávalo přednost před neziskovým a nebyla opomíjena kulturní hodnota. Otázkou pak ovšem je, zda se ještě jedná o průmysl jako takový a jestli definice neustupuje zájmům péče o kulturu.

Mezinárodní organizace zabývající se ochranou práv spojených s duševním vlastnictvím WIPO používá následující definici: „kreativní podnikání, tedy podnikání věnující se komerčnímu vytěžování zboží a služeb, které mají svou podstatu v oblasti duševního vlastnictví a zároveň jsou nositeli hodnoty symbolické (např. knihy, filmy či hudba), významně přispívá k ekonomickému, společenskému i kulturnímu rozvoji národů. Kreativní podnikatelé tvoří velice komplexní sítě subjektů operujících v sektorech, jejichž podstatou je produkce obsahů. Souhrnem všech těchto subjektů jsou kreativní průmysly. Kreativní podnikatelé jsou nositeli a udržovateli rozmanitých kulturních tradic a významných společenských hodnot. Zároveň kreativní průmysly vytvářejí bohatství, rozšiřují pole pracovních příležitostí a podporují rozvoj obchodu“ (Cikánek, 2009, s. 52).

Britská nezisková organizace NESTA (Higgs, Cunningham a Bakhshi, 2008, s. 18) definuje kreativní průmysly jako odvětví „zaměřená na tvorbu a využívání symbolických kulturních produktů (jako umění, filmy a interaktivní hry), (...) nebo informační služby v oblastech jako architektura, reklama a marketing a design, stejně jako vývoj webů a softwaru.“ NESTA zároveň zavádí pojem kreativní povolání, což jsou „povolání produkující kreativní zboží nebo služby, a to v jakékoli fázi produkčního procesu“ (NESTA, 2008, s. 19). Na základě těchto dvou definic pak používají metodu „kreativního trojzubce“. Tato metoda v sobě zahrnuje tři skupiny pracujících – kreativní povolání v kreativních průmyslech (Specialist mode), nekreativní povolání v kreativních průmyslech (Support mode) a kreativní povolání mimo kreativní průmysly (Embedded mode). (NESTA, 2008, s. 20) Nutno však poznamenat, že toto vymezení sice respektuje kreativce v celém hospodářství, nicméně na jednu stranu tuto skupinu rozšiřuje o „support mode“, který kreativní není a na druhou stranu ignoruje podpůrná povolání v nekreativních průmyslech, ve kterých se však kreativci rovněž vyskytují. Podle názoru autorky se tak jedná o pokus o extenzivní vymezení kreativních průmyslů, které má zajisté zdůraznit jejich význam pro ekonomiku, jež zůstalo na půli cesty.

Definici, která je pro tuto práci zásadní a se kterou bude práce nadále operovat, vytvořila Evropská komise. Nelze ji označit jako nejuvěstižnější a nejlepší, ale vzhledem k tomu, že s ní v současné době pracují všechny zainteresované instituce a sama EU ji zohledňu-

je i při udělování dotací, bude ji tato práce považovat za onen jednotící statistický rámec, který u kreativních průmyslů postrádá Hartley.

Evropská komise oblast dělí na kreativní a kulturní sektor, který podrobuje dalšímu členění. Kreativní sektor zahrnuje taková odvětví, která využívají kulturu a umění „jako přidanou hodnotu v produkci zboží a služeb mimo oblast samotného umění a kultury.“ Členění a přesný obsah jednotlivých sektorů znázorňuje tabulka 1.

Tabulka 1. Odvětví KKP

Zdroj: Český statistický úřad a Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 2012, s. 27., vlastní zpracování

Sektor	Kulturní sektor	Kulturní průmysly	Kreativní průmysly	Neznámá oblast
Odvětví	Historická památka	Film a video	Architektura	Podpora kulturní činnosti
	Muzea a galerie	Videohry	Reklama	
	Scénická umění	Televize	Design	
	Výtvarná umění	Rozhlas		
	Řemesla	Knihy a tisk		
	Kulturní a umělecké vzdělávání	Hudba		

I přesto, že odvětví scénická umění zahrnuje i provoz kulturních zařízení, budou pro účely této práce obě odvětví uvažována odděleně, neboť podle názoru autorky je zde značný přesah Provozu kulturních zařízení do ostatních odvětví, protože kulturní zařízení nejsou určena pouze, nebo alespoň převážně pro scénická umění.

2 TEORIE GLOBÁLNÍCH MĚST

Hlavní město Praha je považováno za jedno z globálních měst, když ho studie GaWC (2010) klasifikuje mezi tzv. Beta+ města. Globální města (dále jen „GM“) představují taková města, která jsou obecně považována za důležité uzly v systému globální ekonomiky a jež mají v rámci vazeb na ostatní města přímý a hmatatelný vliv na celosvětové dění prostřednictvím svého socioekonomického významu. (Sassen, 2001) Tento koncept pochází z geografických a urbánních studií, stejně jako z globalizačních teorií a příčinu vzniku GM vidí v „globalizaci ekonomických aktivit a v organizační struktuře produkčních služeb a finančního průmyslu“ (Sassen, 2001), přičemž za hlavní přínosy označuje „obnovený význam velkých měst a sítí některých typů produkce, služeb, marketingu a inovací“ (Sassen, 2001).

Sassen (2001) uvádí, že GM vznikla na základě kombinace prostorového rozptýlení a globální integrace, která vytvořila novou strategickou úlohu hlavních měst, jež byla dříve centry obchodu a bankovníctví a přidala jim následující role:

- 1) vysoce koncentrované body vládnutí v rámci světové ekonomiky,
- 2) klíčové lokace pro finance a firmy poskytující specializované služby, které nahradily manufaktury,
- 3) místa produkce, včetně produkce inovací v high-tech průmyslech,
- 4) trhy pro produkci a inovace

GaWC (1999) pak pro klasifikaci měst považují za klíčové vybrané služby – účetnictví, propagace, bankovníctví a právo.

Podle Friedmana a Wolffa mají GM následujících devět funkcí: management, bankovníctví a finance, právní služby, účetnictví, technické poradenství, telekomunikace a počítače, mezinárodní doprava, výzkum a vysoké školství.

Daniels uvádí, že pro GM je charakteristická koncentrace ekonomických, finančních, sociálních, politických, technologických a dalších sítí vytvářejících ekonomiku aglomerací vyššího řádu. Také se tam soustřeďují běžná odvětví služeb, „od práce v domácnosti a pohostinství a úklidové služby, která slouží lidem ve vyšších patrech globální ekonomiky.“ (Scott, 2007)

Podle teorie GM koncentrují kontrolu nad rozsáhlými zdroji a finančnictví a specializovaná odvětví služeb mění strukturu městského sociálního a ekonomického řádu. Tuto koncentraci kontroly mají na svědomí i teritoriální rozdíly v současné ekonomické aktivitě, které vyža-

dují centrální řízení. Nadnárodní korporace si tak vytváří a následně i řídí rozsáhlé dodavatelské řetězce, kontrolované často z jednoho místa na světě – globálního města. (Sassen, 2001)

Sassen (2001) navíc označuje za hlavní hybnou sílu globální ekonomiky migraci a úspěšnost měst proto určuje i skrz jejich schopnost přitáhnout určité typy pracovních migrantů napříč socioekonomickými strukturami.

Klasifikací globálních měst se zabývá společnost Globalization and World Cities Research Network (GaWC) při Loughboroughské univerzitě ve Velké Británii. Při prováděném hodnocení řadí světová města do dvanácti na sebe navazujících skupin. Nejvýše stojí v žebříčku tzv. Alpha++ města, která jsou mnohem silněji integrována do světové ekonomiky než kterákoliv jiná. Na světě jsou pouze dvě – New York a Londýn. Města Alpha+ , například Hong Kong, Paříž nebo Sydney, jsou taková, která doplňují funkce Alpha++ měst při poskytování pokročilých služeb pro globální ekonomiku. Alpha a Alpha- města, např. Moskva, Peking, Vídeň, Varšava a Sao Paulo, tvoří spojení mezi hlavními ekonomickými regiony a světovou ekonomikou. Města na úrovni Beta (Beta+, Beta a Beta-), mezi která patří i Praha nebo Berlín, Bratislava a Kolín nad Rýnem, spojují se světovou ekonomikou regiony střední velikosti. Města Gamma pak spojují menší regiony (např. Tallinn, Riga, Vilnius nebo Rotterdam). Na poslední hodnocené úrovni jsou soběstačná města, mající služby na takové úrovni, která je nečiní závislými na ostatních světových městech (např. Drážďany, Vratislav, Krakov nebo Lipsko). (GaWC, 2011)

Význam KKP pro globální úspěšnost měst ilustruje Currid (1999, s. 331) na příkladu New Yorku. V analýze profesních klastrů zjišťovala, co stojí za postavením americké metropole na vrcholu žebříčku GaWC a došla k závěru, že hlavní konkurenční výhodou města je vysoká koncentrace osob pracujících v kreativních, uměleckých a kulturních odvětvích, od módních návrhářů přes filmové režiséry až po muzikanty. „Nejsilnější stránkou New Yorku je jeho schopnost využít umělecký talent tak, aby přispíval jak k místní kultuře a ekonomice, tak i ke globálnímu trhu“ (Currid, 1999, s. 331).

Z uvedeného vyplývá, že KKP mají velký význam nejen na podobu měst, ale tvoří zároveň významnou součást světové ekonomiky. To dokazuje i studie Tera Consultants (2008, s. 6), zabývající se postavením KKP v EU. KKP podle ní generovaly EU v roce 2008 více než půl miliardy EUR, což tvoří přibližně 4,5 % unijního HDP. V tom samém roce bylo v KKP navíc zaměstnáno 8,5 milionů lidí, tedy 3,8 % celkové pracovní síly.

3 TEORETICKÉ ASPEKTY TRANSFORMACE POSTKOMUNISTICKÝCH MĚST

Pádem Železné opony a rozpadem Sovětského svazu začal ve střední a východní Evropě a v příslušné části Asie přechod od komunistického zřízení k demokracii. Nesl s sebou otevření hranic i světových trhů. Následná přibližně dvě desetiletí trvala transformace postkomunistických zemí i měst a současní teoretikové se stále neshodli na tom, zda už skončila či ne.

Sýkora a Bouzarovski (1999, s. 45) transformaci vysvětlují jako „široký soubor sociálních a urbánních procesů, zahrnujících transformaci v městské prostorové organizaci stavebního prostředí, využití území a segregace obyvatel,“ protože vymezení transformace jako „soustavy institucionálních změn provedených národními vládami v devadesátých letech 20. století,“ považují za příliš úzké.

Obecně platí, že transformace má tři fáze. V krátkém období dochází ke změnám v základních principech jak politického, tak i ekonomického uspořádání, později se mění vzory chování, zvyky a kulturní normy a společnost jako celek. Na konci celé transformace jsou pak přeměněny vzorce urbánní morfologie, stejně jako využití území a segregace obyvatel. Transformace se tedy dotýká většiny oblastí – institucionální, sociální, ekonomické, kulturní i politické, a proto bývá označována jako vícenásobná (Sýkora a Bouzarovski, 1999, s. 45 a n.)

3.1 Institucionální rekonfigurace

1. fáze přechodu od socialistického zřízení k demokratickému se týká státních institucí. V prvních měsících po převratu se konají první demokratické volby, dochází k redukci státní moci, privatizaci státního majetku, liberalizaci cen, ustavení volných obchodních vztahů a soukromého sektoru, stimulaci trhů a jejich přeorientování na mezinárodní ekonomiku. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, s. 46 a n.)

Na konci této fáze najdeme nová společenská pravidla postavená na demokratických základech a tržních principech. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, s. 46 a n.)

Díky privatizaci, vzniku soukromého sektoru a zavedení nájemného, dochází k roztržštění vlastnictví i ekonomických aktivit a roste počet soukromých aktérů, kteří ve městech operu-

jí. To má pak vliv na další vývoj měst a jejich okolí a zároveň i na urbánní zóny. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, s. 46 a n.)

3.2 Společenské zvyklosti a organizace

Urbánní změny jsou ve druhé fázi dány dynamikou internacionalizace a globalizace, stejně jako deindustrializací způsobenou novými ekonomickými pořádky, terciarizací, zvyšováním sociálních rozdílů, vznikem nových typů postmoderní kultury a neoliberální politikou. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, 48 a n.)

Otevření hranic i trhů znamenalo nový prostor pro zahraniční investice do zemí východního bloku i expanzi nadnárodních korporací. Jejich vliv zásadně ovlivnil formování místních ekonomik a prostorového uspořádání. Obnova ekonomiky vytvořila rostoucí poptávku po komerčních prostorách v centrech. Převyšovala však momentální nabídku a investoři začali hledat v nových atraktivních lokalitách. V devadesátých letech tyto investice směřovaly do kancelářských prostor, které nabízely relativně vysoké výdělků v porovnání s primérem a sekundérem a tím zvyšovaly kupní sílu obyvatelstva. Proto na přelomu tisíciletí investice do kancelářských prostor předešly investice do maloobchodní sítě, ve kterých mohli lidé z prosperujícího terciéru své peníze utratit. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, 48 a n., Stanilov, 2007, s. 75)

Mezinárodní firmy, kterým změna režimu otevřela dveře, se rozhodly využít levné pracovní síly ze střední Evropy i nových trhů poptávajících vše západní. Přivedly proto své manažery a vysoce postavené zaměstnance s vysokými příjmy. Do měst však přilákaly také další levnou, málo kvalifikovanou pracovní sílu, tj. především manuální pracovníky, často z ještě východnějších zemí, která se usadila na opačném konci socioekonomické struktury. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, 48 a n., Stanilov, 2007, s. 74)

Příchod zahraničních investorů zapříčinil také rozsáhlou terciarizaci, kdy míra zaměstnanosti ve službách vrostla z cca 30 % na 60 %, a tím pádem i deindustrializaci. Vlastníkem všech podniků v priméru i sekundéru byl za socialismu stát, který v rámci vzájemné hospodářské pomoci dokázal najít odbytiště pro svou produkci. Produkce však po rozpadu RVHP přestala být konkurenceschopná a terciér sliboval pro zahraniční investory mnohem větší potenciál i multiplikační efekt. Uzavření nekonkurenceschopných výrobních podniků tak pro všechna postkomunistická města znamenalo ekonomický pokles a vznik brownfieldů i díky tomu, že městské ekonomiky východního bloku (dále jen „CEE“) „byly do světové ekonomiky inte-

grovány značně nerovným způsobem“ Přechod ekonomiky ke službám navíc znamenal „málo placenou práci a zároveň žádný přínos k posílení městské ekonomické základny.“ Růst byl zaznamenán pouze v pokročilých službách, realizovaných však pouze v hlavních městech. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, 48 a n.; Stanilov, 2007, s. 74)

Investice do služeb zapříčinily i investice do městských nemovitostí, protože pro průmyslové budovy byla zásadní funkčnost, nikoliv vzhled. V terciéru však platí opak a do popředí se dostává efektnost a prestiž, protože zboží je díky globalizaci stejné a společnosti rozlišují pouze okázalé obchody a budovy. Proto přeměna města s převládajícím primérem a sekundérem na město služeb nutně přinesla i přeměnu jeho tváře. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, s. 51)

Vzhledem k tomu, že hlavní města jsou řídicími i kontrolními centry a zároveň branami do národních ekonomik, podařilo se jim relativně dobře zařadit do nadnárodních ekonomických struktur. Služby se koncentrovaly do center a po jejich nasycení a problémech s dopravou došlo k jejich přesunutí na okraj, především podél hlavních dopravních tepen. Na příjezdové cesty do měst se proto přesunula většina business parků i nákupních center a centra měst zůstala volná pro služby v cestovním ruchu a maloobchodní síť. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, s. 51)

I přes snahy států snižovat sociální rozdíly a negativní dopady transformace docházelo ke stále vyšší diferenciaci příjmů a k rozevírání pomyslných nůžek. To se projevilo i na prostorovém uspořádání bydlení obyvatelstva. Začaly vznikat enklávy bohatých, včetně takzvaných „gated communities“ a oblasti sociální exkluze. Další rozměr přidala i imigrace, za socialismu výjimečný prvek. Díky vysoké poptávce po nemovitostech v centrech měst začala rapidně růst jejich cena a zhoršující se dopravní situace, včetně nově vzniklého trhu s nemovitostmi, přiměla obyvatele center k přestěhování na okraj města do levnějšího bydlení na panelových sídlištích nebo nových rodinných domů nedaleko za hranicemi měst. V centru tak začalo ubývat lidí, kteří zde bydlí, ale počet jeho uživatelů (turisté, zaměstnanci, studenti, návštěvníci) naopak rostl. S tímto přesunem pak samozřejmě souvisel i přesun kancelářských budov do těch částí měst, které byly lépe dostupné pro pracovní sílu na periferii. (Ouředníček a Temelová, 2011, s. 14, Sýkora a Bouzarovski, 1999, s. 51)

Sociální přeměna společnosti také umožnila větší pluralitu hodnot a zároveň podpořila individualistické tendence, tedy přechod od onoho socialistického „my“ ke kapitalistickému „já“ a tradiční rodina začala ztrácet na významu, především pro mladou generaci. Měnila se

i preference bydlení a spotřeba se stala životním cílem. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, s. 51 a n.)

Největším problémem druhé fáze přechodu je upřednostňování volného trhu před územním plánováním. Měštům chybí strategické koncepce rozvoje a o nemovitostech je rozhodováno jednotlivě bez širších souvislostí, což z města často vytváří kýčovitý paskvil, před kterým varuje Bianchini (viz kapitola Koncept kreativních měst). Změna nastala až se snahami stát se součástí evropské integrace, kdy Evropská unie vyžadovala koordinovanou a komplexní politiku. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, s. 51 a n.)

3.3 Rekonfigurace městského prostoru

Pro třetí fázi přechodu je typická „restrukturalizace existujícího prostoru a formace nového, postkomunistického, vedoucího ke kvalitativně novému městskému formátu“ (Sýkora a Bouzarovski, 1999, s. 51). Města, která již měla zkušenosti s kapitalismem, se vrátila k původním vzorům uspořádání. Tyto změny pak byly nejpatrnější v atraktivních částech města díky silné komercionalizaci a expanzi, ve vybraných uzlech a zónách vnitřního města, kde docházelo k dynamické revitalizaci a díky radikální transformaci také v početných sub-urbánních lokacích. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, s. 51 a n.)

Suburbanizace pokračující i v prvním desetiletí nového tisíciletí s sebou přinášela pozitivní i negativní dopady. Lidé si mohli po letech přidělování bytů vybrat, kde a jak budou bydlet, závislí byli pouze na svých finančních možnostech. Tento proces byl zároveň sociálně, ekonomicky i enviromentálně neudržitelný díky nutnosti denního dojíždění za prací, především s využitím osobní dopravy, absencí sociálních vazeb v sousedství i nedostatkem občanské vybavenosti. Podle Sýkory a Bouzarovského (1999, s. 52) znamenal úpadek bydlení vzniklého za socialismu, tedy sídlišť, i když dnešní trendy dle iDNES (2013) i díky revitalizaci panelových sídlišť tomuto tvrzení, alespoň v Česku odporují, přeměnu sociálního uspořádání gentrifikovaných čtvrtí a suburbanizaci vyšších vrstev obyvatelstva. Vznikala také první ghetta a gated communities. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, s. 52 a n.)

Tváře měst i nadále měnil pokračující proces terciarizace. Zatímco za socialismu se v centru měst koncentrovaly nákupní centra pro širokou veřejnost, která žila v jejich okolí, po převratu ceny těchto nemovitostí prudce vzrostly a obytné prostory a nákupní centra nahradily nejprve finanční instituce, poté služby s vysokou přidanou hodnotou a následně i služby na nižší úrovni, jako lékaři, cestovní kanceláře a kosmetické salony, které se situo-

valy do přestavených bytů na hlavních obchodních tepnách a obydlených ulicích na ně navazujících. Nakonec stoupla i poptávka po kancelářských prostorech, která v centrech rapidně zvedla ceny nemovitostí. Běžné služby a obchody se přesunuly na okraje měst, kde v jejich okolí za podpory komunálních vlád vyrostly rezidenční čtvrti. Tím došlo k decentralizaci komerčních funkcí. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, s. 52 a n., Stanilov, 2007, s. 85)

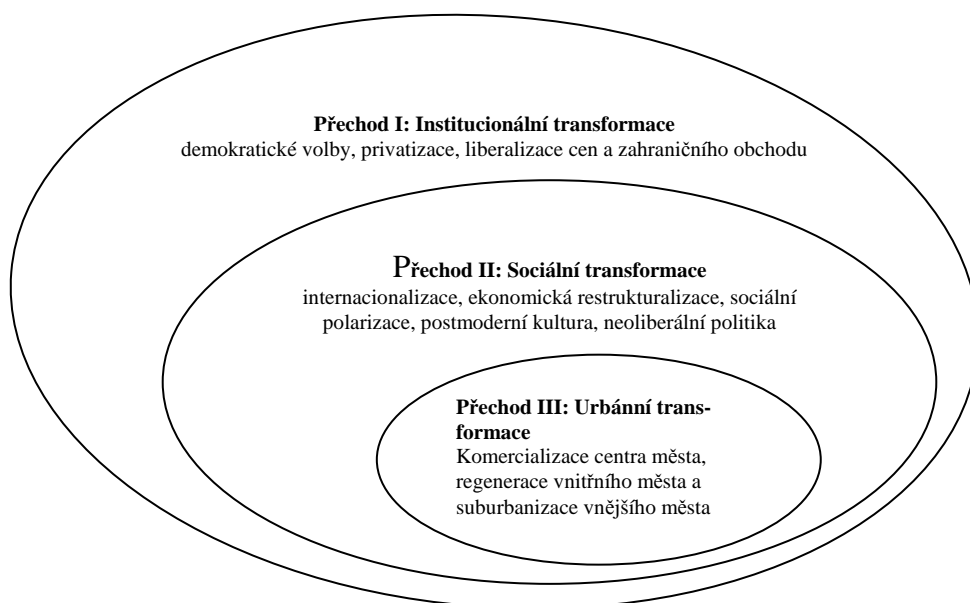
Poptávka po kancelářských prostorech byla zpočátku kryta opravami a přizpůsobováním již existujících budov a vyplňováním volných míst v centru. Stranou však díky roztržitému vlastnictví a nevyjasněným vlastnickým vztahům vlivem privatizace zůstaly bývalé industriální plochy, brownfieldy. Velké množství koncentrovaných kancelářských prostor však přitáhlo do center větší množství automobilů, které po převratu znamenaly za socialismu postrádanou svobodu, a ty ve spojení s nedostačujícím zajištěním městské hromadné dopravy způsobily špatnou dostupnost center. Špatná dopravní dostupnost a převis poptávky po kancelářských prostorech v centru, zapříčiňující vysoké ceny nemovitostí, způsobily přesun zájmu investorů k oblastem podél dopravních tepen dál od centra. První velké komplexy vznikaly i na periferii, která nabízela větší prostorové možnosti a levnější půdu. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, s. 53)

Na konci 90. let začaly nadnárodní společnosti poptávat vyšší úroveň kancelářských prostor – komplexní office centra s dobrou dopravní dostupností jak osobní, tak hromadnou dopravou a dostatkem parkovacích míst. Začaly proto vznikat první office parky, alokované v blízkosti nových chrámů konsumu, nákupních a zábavních komplexů, které zaměstnávají nekvalifikovanou a málo placenou, především ženskou, pracovní sílu. Mezi nimi, existujícími residenčními čtvrtěmi a rozrůstajícími se suburbánními oblastmi se pak koncentrovala maloobchodní zařízení. Výstavba těchto objektů znamenala přesun od dominantního centra k polycentrické struktuře postkomunistických měst a tím i přeměnu jejich sociálně prostorového uspořádání. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, s. 53) Uvolněné prostory ve špatně dostupných centrech pak zaplnily lokální společnosti.

Do ekonomických struktur se také začal vracet průmysl, především lehký, protože západní společnosti v zemích CEE nacházely vše potřebné pro náročnou výrobu – kvalifikovanou a zároveň v porovnání se západem levnou pracovní sílu, stabilní prostředí a především státní pobídky. Na okrajích měst proto vznikaly průmyslové zóny a logistická centra. (Stanilov, 2007, s. 85)

Na začátku tisíciletí i nadále pokračoval proces decentralizace a společnosti se i v důsledku početné kvalifikované pracovní síly žijící v satelitech, začaly soustředit na periferní oblasti. (Stanilov, 2007, s. 95)

Firmy se však do periferních oblastí nemohly stěhovat do nekonečna a poptávka po nemovitostech v centrech nezmizela. Na řadu proto přišly i opomíjené brownfieldy, které nově slouží kancelářím, retailu i bydlení. Začaly se také objevovat jejich kombinace – v dolních patrech s vyšší hlukovým znečištěním byly vytvořeny kanceláře a retail maloobchodní sítě, zatímco horní, klidnější patra slouží k bydlení. (Sýkora a Bouzarovski, 1999, s. 52 a n.)

Obrázek 4. Proces transformace podle Sýkory a Bouzarowského

Zdroj: Sýkora a Bouzarovski 1999, vlastní zpracování

4 ROZBOR KONCEPTU KREATIVNÍCH MĚST A JEJICH VZTAHU K URBÁNNÍ REGENERACI A KREATIVNÍ TŘÍDĚ

Koncept kreativních měst bezprostředně navazuje na uvědomění si důležitosti KKP a kreativní ekonomiky vůbec. V zemích západní Evropy plní svou funkci již několik desetiletí, avšak v zemích CEE s ním místní vlády začaly pracovat až v souvislosti se strategickým plánováním, které si vynutilo členství v EU (viz kapitola 3 Transformace).

Definice kreativních měst je celá řada a Rato a kol. (2009, s. 4 a n.) spatřuje tři základní přístupy při jejich vymezení:

- a) kreativní města a kreativita jako soubor nástrojů urbánního rozvoje,
- b) kreativní města jako města se silnou dynamikou kreativního produktivního sektoru,
- c) kreativní města jako místo s kapacitou přitáhnout kreativní lidské zdroje.

Kloudová (2010, s. 37) definuje kreativní město jako místo, „kde člověk rád žije, je zde kreativní prostředí, kulturní a sportovní vyžití, k čemuž silnou měrou přispívají místní úřady. Takové místo se vyznačuje otevřeností, tolerantností, kulturním zázemím, nekorupčním prostředím a vyšší koncentrací kreativních jedinců.“ Kreativní město a kreativní průmysly vůbec jsou totiž závislé na kreativní třídě. Aby kreativní jedince přilákalo, musí mít buď určitý vědecký potenciál, nebo kulturní či jiný kreativní předpoklad. Věda sama o sobě se v trojsektorovém vymezení kreativních průmyslů sice nevyskytuje, ale její úloha je nezbytná ve všech sektorech, především v architektuře, designu a dalších. Cooke a Lazzarotti (2008) dokonce připisují vědeckému výzkumu kulturní atributy, když ho označují za stejně kreativní a riskantní, jako ostatní kreativní odvětví.

Výše uvedená definice popisuje, jaké by kreativní město mělo být, aby dokázalo přitáhnout kreativní třídu. Ta se soustřeďuje tam, kde má vhodné podmínky pro svou tvorbu, vyžaduje otevřené a svobodné prostředí, které nebude klást překážky realizaci jejích nápadů. Zároveň potřebuje množství podnětů, kulturních a uměleckých zážitků, estetické prostředí k životu i tvorbě a v neposlední řadě také publikum, se kterým bude sdílet své nápady. (Kloudová, 2010, s. 38) Jednoduše řečeno, kreativní město musí být kreativci múzou.

To, že samotné město je pull faktorem, dokládá i studie, podle které si 64 % zájemců o práci nejprve vybere město nebo region, ve kterém chce žít, a teprve poté hledá vhodného zaměstnavatele. To je výrazný posun od konceptů „dělníci za práci“ a „práce za dělníky“

k „dělníci za městem a práce za dělníky“. To demonstruje i Florida, když tvrdí, že společnosti následují lidé, nebo u nich přímo startují. (Kloudová, 2010, s. 38)

Porter (Kloudová, 2010, s. 38 a n.) uvádí, že v sektoru kreativních průmyslů mají významný podíl malé firmy a pracovníci na volné noze, kteří se ve velké míře síťují s velkými nadnárodními firmami i mezi sebou navzájem. K tomu potřebují prostředí, které jim setkávání s ostatními kreativními jedinci a institucemi maximálně usnadní a tím je právě kreativní město. Kreativní průmysly jsou zároveň „katalyzátory kreativní energie i v jiných sektorech a mají tak přímý, hmatatelný vliv na image města, stoupající hodnotu nemovitostí, turismus a vnitřní migraci.“ Význam kreativních průmyslů dokládá i fakt, že v metropolitních oblastech tvoří zaměstnanost v tomto sektoru čtyři až sedm procent. Pokud k tomu přidáme ještě cestovní ruch, pohostinství a sport, dostaneme se dokonce nad dvacet procent.

Potřebu vzdělaných a produktivních lidí a schopnosti města přilákat kreativní lidi pro urbánní růst vyzdvihuje také Florida (2005), jenž za kritický faktor regionálního rozvoje považuje klastrování lidského kapitálu říká, že místa s vysokým počtem talentovaných lidí rostla rychleji a byla schopna přilákat více talentů. Lucas (1988, s. 39) k tomu dodává: „Proč by lidé platili za bydlení na Manhattanu nebo v centru Chicaga, když ne, aby byli s jinými lidmi?“

Florida (2005, s. 7 a n.) se zabývá i otázkou hlavních kritérií kreativních lidí pro výběr místa k životu a odpovídá, že klíčové je spojení ekonomiky a životního stylu. Kreativní lidé „slepě nenásledují práci, ale vybírají si místa rozmanitá a taková, která je přijmou.“ To znamená města inovativní, diverzifikovaná a tolerantní. „Státní pobídky nefungují, důležité je, aby ve městech chtěli žít kreativní lidé.“ Florida dále označuje kritické faktory výběru takzvané tři „T“ ekonomického rozvoje – technologie, talent a toleranci, přičemž všechna tři musí být naplněna.

Kreativní třída se pak podle Floridy přesouvá do kreativních center a ta mají „tendenci být ekonomickými vítězi našeho věku,“ protože „vysoká koncentrace lidí z kreativní třídy“ zapříčiňuje vysokou koncentraci „výstupů kreativní ekonomiky ve formě inovací a růstu high-tech průmyslů.“

Hall (2007, s. 34) zavádí typologii tří skupin kreativních měst:

- a) zavedená města (Old-established cities), jako Londýn, Paříž a New York. Spojuje je dostupnost všech zdrojů potřebných k úspěchu, například prestižní kulturní zařízení,

univerzity, kvalifikovaná populace a finanční kapacity; do této skupiny lze zařadit Prahu;

- b) oblíbená sluneční města (Favoured Sunbelt Cities), například San Francisco, Vancouver a Sydney. Ta kombinují několik výhod – dobré přírodní zdroje, klima, městské prostředí a příznivé kulturní a vzdělávací prostředí;
- c) renesanční města (Renaissance cities), mezi nimi Glasgow, Bilbao, Manchester, Newcastle-Gateshead, spojuje jejich minulost. Jedná se o bývalá industriální nebo přístavní města, která deindustrializují pomocí kultury a kreativity.

Bylo již řečeno, jaké je kreativní město a nabízí se otázka: JAK vytvořit kreativní město? Odpověď se snaží najít odborníci na kreativní průmysly již řadu let a zjistili jedno. Jednotný recept neexistuje.

Lia Ghilardi (2009, s. 85) za hlavní faktory ovlivňující vznik kreativního města považuje náhodu a štěstí. Až na druhém místě uvádí „důvody plynoucí z hmotných faktorů, jakými jsou kulturní setrvačnost, infrastruktura kulturních a vzdělávacích institucí, které vědí, jak dobře pracovat s lidmi, jejich schopnostmi a s místními komunitami. Dalším faktorem je umění, které může znovuobjevit sebe samo, své staronové funkce.“

Ghilardi (2009, s. 28) označuje za zásadní myšlenky, se kterými by měla každá snaha o kreativní město pracovat následující: „město je ekosystém, neustále se mění, mutuje – nejde o stálý, stabilní systém a řídicí orgány se musí této proměnlivosti přizpůsobit“ zároveň „je třeba být aktivní, pracovat napříč profesemi. Nelze nechat umělce, aby si tvořili sami pro sebe, stejně tak nelze nechat politiky pracovat izolovaně. Je třeba nalézt způsob, jak přemostit propast mezi jednotlivými komunitami, jejich potřebami, ambicemi, očekáváními a zdroji.“

Podle Mauricia Carta (2009, s. 87) by kreativní město „mělo generovat novou kulturu, identitu, nejen využívat kulturní dědictví, kulturní průmysly a kulturní ekonomiky jako značku, jako prázdný slogan.“ K tomu využívá čtyř komponentů: teritoria, kontextu, reálné ekonomiky a skutečných sociálních zdrojů. Za nezbytné přitom považuje faktory, které označuje jako tři „C“ – kulturu (culture), jako energii identity, kulturního dědictví a také jako energii k budoucímu využití, dále komunikaci (communication) a to jak materiální tak i nemateriální a nakonec spolupráci (co-operation) všech vrstev města – ekonomické, společenské i kulturní.

Za klíčovou pak účastníci Panelu Kreativní města Fóra pro kreativní Evropu – Praha 2009 (Mercer, 2009, s. 93) považují diverzitu, která je zdrojem veškeré kreativity a inspirace. Bude-li vše stejné, nebude vznikat nic nového. Florida za indikátory diverzity označuje zastoupení gayů a bohémů (Čechů - Bohemian). Nikoliv proto, že by bohémové a gayové byly vysoce zastoupení high-tech oborech, nýbrž obě skupiny vyžadují vysokou míru tolerance a proto, stejně jako členové kreativní třídy, preferují místa otevřená a rozmanitá. S diverzitou úzce souvisí otevřenost k imigraci a nízké bariéry vstupu. Zachary (2010) považuje imigraci za základní kámen inovací a ekonomického růstu a uvádí, že otevřené státy, jako USA, rostou a ty homogenní, jako například Německo a Japonsko, oslabují.

Tvorba kreativního města sebou však nese i rizika. Je totiž jen krůček od kreativity ke kýči. Strategie rozvoje snažící se o kreativní město může vytvořit jen prázdný prostor. Lia Ghilardi (2009, s. 85) varuje, že řada těchto snah „končí tím, že jediné, čeho je dosaženo, je jakýsi prázdný druhý život, vytvoření naprosto banálního místa, které je neschopné konkurence. Obecně by se ambice mnoha měst dala shrnout takto: Proč u nás také nemůžeme mít takový ráj na zemi, jako mají v Barceloně, kde mají úplně všechno, jak se zdá? A tak se řada měst za účelem dosažení své vlastní „Barcelony“ pustí do velkých investic do regenerace města, výstavby ikonických budov, velkolepých přestaveb atd. U toho ale zapomene myslet na ekologii, která je jejich městu přirozená, na přirozené politické směřování svého města.“ Bianchini (2010, s. 85) k tomu poukazuje na to, že „klademe přílišný důraz na ikonické budovy, ale dostatečně si neuvědomujeme, že všechny ikonické budovy jsou jen historickými omyly.“

5 PŘEHLED POLITIK A NÁSTROJŮ PRO PODPORU ROZVOJE KREATIVNÍCH PRŮMYSLŮ V EU A ČR

Evropská unie vyjadřuje svůj postoj ke kulturním a kreativním průmyslům v článku 167 Lisabonské smlouvy. Zavazuje se v něm přispívat k rozkvětu kultur členských států za respektu k národní a regionální různorodosti, a to prostřednictvím povzbuzování spolupráce a v případě potřeby i podporou doplňování jejich činnosti v oblastech zlepšování znalostí a šíření kultury a dějin národů, ochrany kulturního dědictví, nekomerční kulturní výměny a umělecké a literární tvorby, včetně audiovizuální oblasti. Žáková (2010, s. 3) pro čerpání finanční podpory ze strukturálních fondů považuje za klíčový odstavec čtyři tohoto článku, „který stanoví, že EU bude ve své činnosti přihlížet ke kulturním hlediskům i v ostatních svých ustanoveních, což, de facto, znamená, že se zavazuje k tomu, že se bude věnovat kultuře i v dalších svých politikách či agendách.“

5.1 Program Kultura

Na základě tohoto článku je pro programovací období 2007 – 2013 zaveden program Kultura. Byl založen za účelem „rozvoje mezinárodní kulturní spolupráce mezi subjekty ze zemí EU nebo participujících zemí mimo unii“ (EU, 2011) a disponuje finančními prostředky ve výši 400 milionů EUR. Jeho hlavním cílem je „podpora akcí kulturní spolupráce, evropských organizací aktivních v oblasti kultury a shromažďování a šíření informací v oblasti kultury.“ Ústřední cíle jsou pak: (EU, 2011)

- podporovat nadnárodní mobilitu pracovníků v odvětví kultury;
- podporovat pohyb kulturních a uměleckých děl a produktů za hranice jednotlivých států;
- podporovat dialog mezi kulturami.

Podpora je směřována kulturním akcím, organizacím aktivním v kulturní sféře a analytickým pracím, shromažďování a šíření informací a činnostem zaměřeným na maximalizaci účinku projektů v oblasti evropské kulturní spolupráce a rozvoje kulturní politiky. Řízením programu je pověřena Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast (EACEA) a země mimo EU, které se programu mohou účastnit, jsou Island, Norsko a Lichtenštejnsko, kandidátské země, které využívají předvstupní strategie, země západního Balkánu a dále státy, které s EU uzavřely příslušné bilaterální dohody.

5.2 Program Media

Dalším podpůrným programem EU je program Media. Soustředí se na audiovizuální odvětví a snaží se nezávislým evropským filmařům usnadnit výrobu nových filmů a pomoci jim s hledáním zahraničních partnerů i publika a financováním. Program navíc pomáhá s financováním výukových aktivit mladých i zavedených filmařů a nových technologií a platforem pro sdělování audiovizuálního obsahu.

Do programu Média je zapojeno 42 zemí a rozpočet činí 755 milionů eur na programovací období 2007 – 2013. Hlavními cíly je vytvořit silný, konkurenceschopný evropský audiovizuální sektor a zlepšit oběh audiovizuální tvorby. (Evropská komise, 2013a).

5.3 Program Media Mundus

Trojici programů na podporu KKP uzavírá program Media Mundus. V letech 2011 – 2013 má v plánu utratit 15 milionů EUR za objevování nových cest k posílení globální kooperace mezi audiovizuálními profesionály z EU a mimo EU. Program je zaměřen na „hledání partnerů pro koprodukcii a distribuci, na podporu mezinárodního prodeje, propagaci, oběh a publicitu audiovizuálních děl na celém světě na všech možných distribučních platformách.“ (Evropská komise, 2013b)

5.4 Evropská agenda pro kulturu

První strategický dokument EU, který schválila Rada v roce 2007 je Evropská agenda pro kulturu. Dokument „vytyčuje a formuluje cíle evropské agendy v oblasti kultury, které dohromady vytváří kulturní strategii pro evropské instituce, členské státy a kulturní a kreativní sektor, a zabývá se i potřebou vytvářet nová partnerství a metody práce, jako je rozvíjení dialogu s kulturním sektorem, stanovení otevřených metod koordinace, podpora zřetelného provádění kulturní politiky a mainstreaming kultury do všech relevantních politik.“

EU si v dokumentu vytyčuje tři cíle – podporu kulturní rozmanitosti a mezikulturního dialogu, podporu kultury jako katalyzátoru kreativity v rámci Lisabonské strategie a podporu kultury jako životně důležitého prvku mezinárodních vztahů EU.

Specifické cíle druhého cíle, podpora kultury jako katalyzátoru kreativity v rámci Lisabonské smlouvy, který zasvěcen kreativitě, jsou:

- podpora tvořivosti (kreativity) ve vzdělávání,

- zdokonalování manažerských schopností, znalosti podnikatelského prostředí a rozvoje inovační zdrojů financování včetně sponzorství,
- rozvoj partnerství mezi kulturním odvětvím a jinými odvětvími s cílem posílit sociální a hospodářský dopad investic do kultury a tvořivosti (kreativity), především s ohledem na podporu růstu a zaměstnanosti a rozvoj a přitažlivost regionů a měst. (Institut umění – Divadelní ústav, 2007, s. 2 a n.)

5.5 Zelená kniha

Dalším klíčovým dokumentem v oblasti KKP je Zelená kniha: Uvolnění potenciálu kulturních a kreativních průmyslů. Světlo světa spatřila v dubnu 2010 díky Evropské komisi a za klíčové považuje využití znalostí a talentu pro rozvoj inovací. Komise si v ní vytyčuje za úkol vypracovat tři rámce politik:

- Digitální program pro Evropu – tvorba jednotného a neomezeného evropského trhu pro on-line obsah a služby
- Inovace v Unii - podpora KKP a jejich role katalyzátoru inovací a strukturálních změn
- Strategie v oblasti duševního vlastnictví – užívání a správa práv, rovnováha mezi nezbytnou ochranou a udržitelností tvorby

Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace (CIP), zaměřující se na MSP, také financuje iniciativu INNOVA, která pracuje na pilotních projektech zaměřených na „podporu inovativních podniků v tvůrčích odvětvích v rámci evropské inovační platformy pro intenzivní služby v oblasti znalostí.“ (EU, 2010 s. 2 a n.)

5.6 Strukturální fondy

V článku 174 Lisabonské smlouvy (EU, 2007) je pak definována „potřeba snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů, snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů a posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti za účelem harmonického vývoje Evropské unie.“ Právě uspokojování této potřeby je předmětem kohezní politiky EU, tedy politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti, jedné z nejvýznamnějších politik EU vůbec. EU totiž na kohezní politiku v programovacím období 2007 – 2013 vyčlenila 35,7 % ze svého celkového rozpočtu (MMR). Klíčovým nástrojem pro její realizaci jsou pak struk-

turální fondy EU – Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) a Evropský sociální fond (ESF) – a Fond soudržnosti, přičemž kulturně orientované projekty mohou být financovány ze tří cílů kohezní politiky, Konvergence, Regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti i Evropské územní spolupráce a dvou fondů, ERDF a ESF. (Working Group, 2012, s. 15 a n.) Podporu v jednotlivých členských státech pak upravují Národní referenční rámce a operační programy.

V programovacím období 2007 – 2013 sice není žádný tematický operační program určen přímo pro podporu kultury, nicméně kultura je integrována do různých horizontálních cílů. V rámci cíle Evropská územní spolupráce navíc evropská komise řídí dva programy určené pro přeshraniční, mezinárodní i meziregionální spolupráci v oblasti kultury – INTERREG IVC financovaný z ERDF a URBACT II, na němž se finančně podílí ERDF a členské státy. (Working Group, 2012, s. 17 a n.) V období 2007 – 2013 již bylo na kulturně založené projekty alokováno 6 miliard EUR, což představuje 1,7 % celkového rozpočtu strukturálních fondů. (Evropská komise, 2012)

Praha, jakožto region NUTS II, který nespadá do Cíle Konvergence, může peníze ze strukturálních fondů čerpat v Cíli Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. K naplnění tohoto cíle slouží dva operační programy, Praha Konkurenceschopnost a Praha Adaptabilita. (MMR)

5.6.1 Operační program Praha Adaptabilita

Globálním cílem Operačního programu Praha Adaptabilita (OPPA) je „zvýšení konkurenceschopnosti Prahy posílením adaptability a výkonnosti lidských zdrojů a zlepšením přístupu k zaměstnání pro všechny.“ Program je financován z ESF a sleduje především druhou a třetí ze Strategických obecných zásad společenství, tedy „více a lepších pracovních míst“ a „zlepšení znalostí a inovace: cesta k růstu.“ (Praha, 2007, s. 40)

Vzhledem k tomu, že KKP jsou považovány za součást znalostní ekonomiky, zabývá se jejich podporou Prioritní osa I - Podpora znalostní ekonomiky s rozpočtem 48 729 498 EUR. (Praha, 2007, s. 82)

5.6.2 Operační program Praha Konkurenceschopnost

Operační program Praha Konkurenceschopnost (OPPK), financovaný z ERDF, jehož globálním cílem je „zvýšení konkurenceschopnosti Prahy jako dynamické metropole členské

země EU prostřednictvím odstranění rozvojových bariér a slabin regionu, zkvalitněním městského prostředí, zlepšením dostupnosti dopravních a telekomunikačních služeb a rozvíjením inovačního potenciálu města,“ podporuje v prioritní ose 3 podnikání a inovace. (Praha, 2011, s. 35) Částka určená pro tuto prioritní osu je pak 100 133 331 EUR. (Praha, 2011, s. 129)

5.7 Programovací období 2014 – 2020

Pro následující programovací období, tedy roky 2014 – 2020 připravila Evropská komise (2012a) program Kreativní Evropa. Slučuje dohromady tři dosavadní programy, Kulturu, Media a Media Mundus a přidává k nim nový finanční nástroj k zajištění bankovních úvěrů. Rozpočet byl stanoven na 1,8 miliardy EUR, což znamená vzrůst 37 % oproti předchozímu období. 30 % z této částky bude určeno na kulturu, 55 % na media a 15 % na finanční nástroj, datovou podporu a řízení programu. Program je postaven na dvou základních principech, a sice investicích pouze do oblastí s přidanou hodnotou pro Evropu a zaměřením se na priority s největším dopadem.

Kreativní Evropa vyzdvihuje jako klíčové výzvy KKP následující:

- roztříštěnost trhu a kulturního prostoru,
- přechod k digitalizaci
- přístup k financím
- nedostatek dat

V novém programovacím období má dojít ke značnému zjednodušení používaných nástrojů podpory. Počet výzev řízených EACEA bude redukován z devíti na tři a agentura bude řídit pouze grantové nástroje – projekty spolupráce, evropské sítě, evropské platformy a literární překlady. Od toho si Evropská komise slibuje například změnu vnímání sektoru bankami a zvýšení počtu finančních institucí ochotných sektor podporovat, vygenerování miliardy EUR z 200 milionů a nákladovou efektivnost pro evropský rozpočet.

EU (2012a) chce v rámci programu zvýšit financování umělců a kulturních profesionálů a mezinárodních kulturních aktivit jak v rámci EU, tak i mimo ni, usnadnit přístup k financování ze soukromých zdrojů prostřednictvím záruk a zvýšit „konkurenceschopnost Evropy v kultuře a filmu při současném zachování kulturní a jazykové rozmanitosti.“

5.7.1 Podpora v Praze

Region NUTS II Praha bude i v následujícím programovacím období moci čerpat dotace z EU jakožto „více rozvinutý region“. To znamená, míra spolufinancování projektů z EU bude nejvýše 50 % a Praha bude moci nadále čerpat jak z ESF tak i ERDF, konkrétní operační programy však dosud nejsou známy. (Rada Evropské unie, 2011)

PRAKTICKÁ ČÁST

6 ANALÝZA PROSTOROVÉHO ROZMÍSTĚNÍ A VZORCE LOKALIZACE KREATIVNÍCH PRŮMYSLŮ V PRAZE

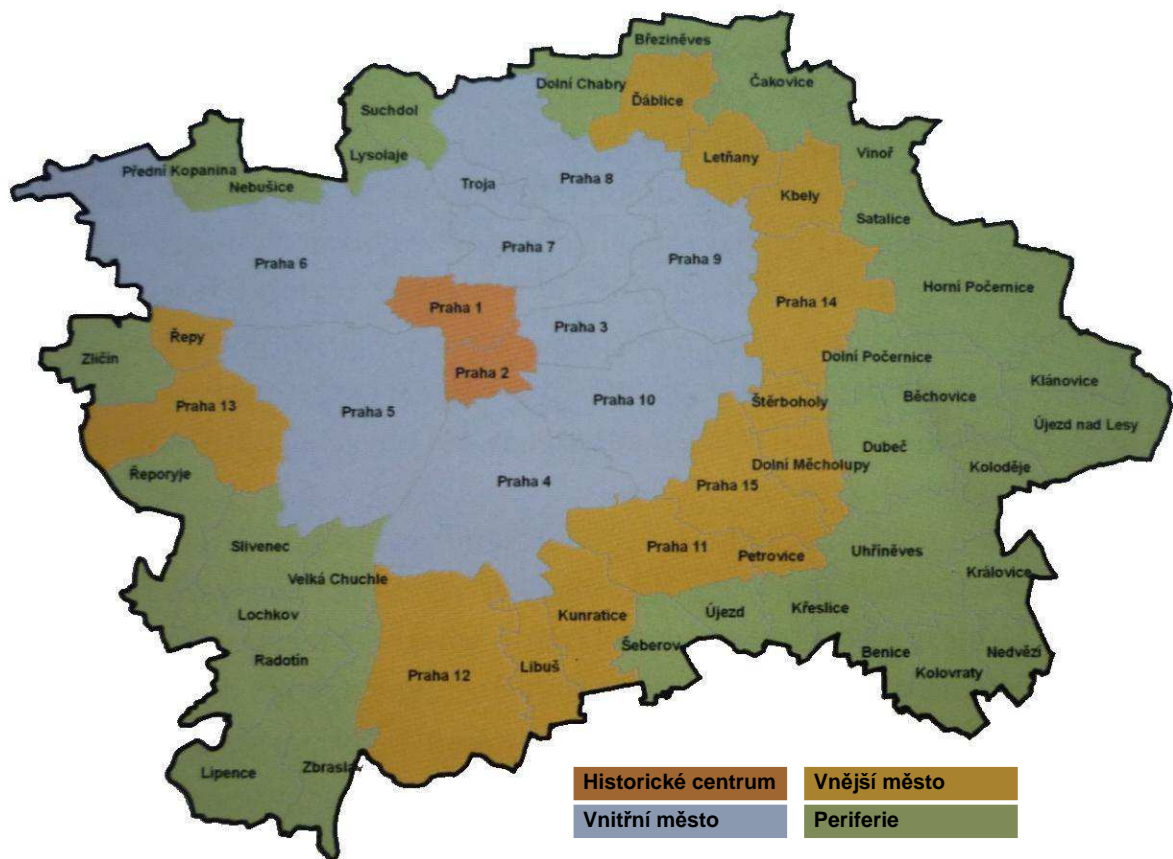
Hlavní město Praha (dále jen „Praha“) je správně členěno do 57 městských částí s místní samosprávou (tzv. obce I. typu), které jsou součástí 22 správních obvodů s obecním úřadem s rozšířenou působností (obec III. typu). Celé město je pak vyšším územně samosprávným celkem, v jehož čele stojí primátor.

Z historického a urbánního hlediska lze Prahu rozdělit do čtyř oblastí. (viz Obrázek 5) Nejstarší z nich je historické jádro, které je prakticky totožné s rozlohou středověké Prahy. Odpovídá dnešním MČ Praha 1 a Praha 2. Vyznačuje se vysokou koncentrací ekonomických aktivit a kontrolních a řídicích funkcí. Sídli zde řada státních orgánů na nejvyšší úrovni. Na Praze 1 najdeme například sídlo prezidenta, vlády, celého parlamentu nebo ministerstva financí, dopravy nebo zemědělství. Na Praze 2 pak najdeme například ministerstvo zdravotnictví. V historickém centru se také nachází množství vysokoškolských fakult, především Univerzity Karlovy. Lze tedy tvrdit, že historické centrum plní spíše obslužnou, než residenční funkci. Počet uživatelů (turisté, zaměstnanci, studenti, návštěvníci apod.) totiž značně převyšují residenty.

Druhou zónu tvoří vnitřní město, ve středověku a raném novověku předměstí, jehož rozvoj se datuje do 19. a začátku 20. století. Sem řadíme území Prahy 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 a Tróji a najdeme zde četné vilové čtvrti s atraktivním bydlením.

Vnější město zahrnuje Prahu 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19 a k tomu Libuš, Kunratice, Petrovice, Dolní Měcholupy, Štěrboholy a Ďáblice. Typická je socialistická panelová zástavba.

Ostatní MČ nejsou součástí kompaktní zástavby a jedná se o dříve samostatná sídla venkovského typu připojená k městu. Tato zóna se nazývá periferií. (Ouředníček a Temelová, 2012, s. 14 a 35)

Obrázek 5. Koncentrické zóny složené z městských částí Prahy

Zdroj: Ouředníček a Temelová, 2012, vlastní zpracování

Praha má v KKP z celorepublikového hlediska výjimečné postavení, když počet subjektů se sídlem na území města 14 967 tvoří 38 % z celého Česka. (viz tabulka 2) Toto postavení je dáno atributy Prahy jakožto globálního města – je branou do ekonomiky, má řídicí a kontrolní funkci, značnou míru atraktivitu a schopnost přitáhnout zahraniční kapitál i pracovní sílu (viz kapitola 2).

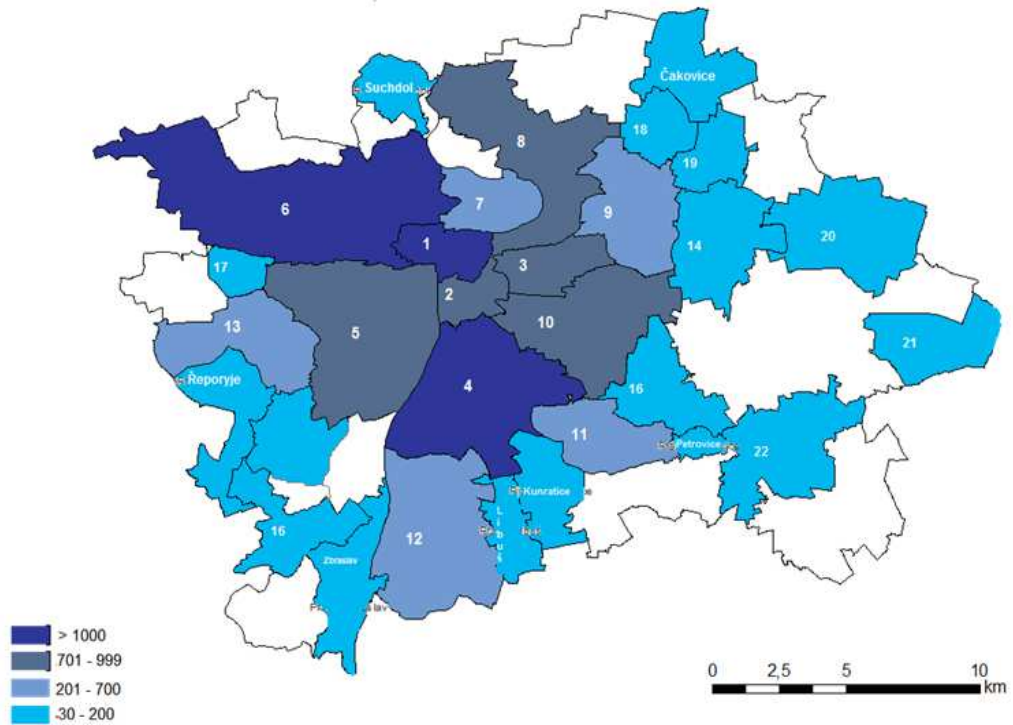
Tabulka 2. Firmy KKP podle trojsektorového členění v krajích České republiky, 2011

Zdroj: Žáková a Cikánek, 2012

Tabulka 1: Firmy KKP podle trojsektorového členění v krajích České republiky, 2011

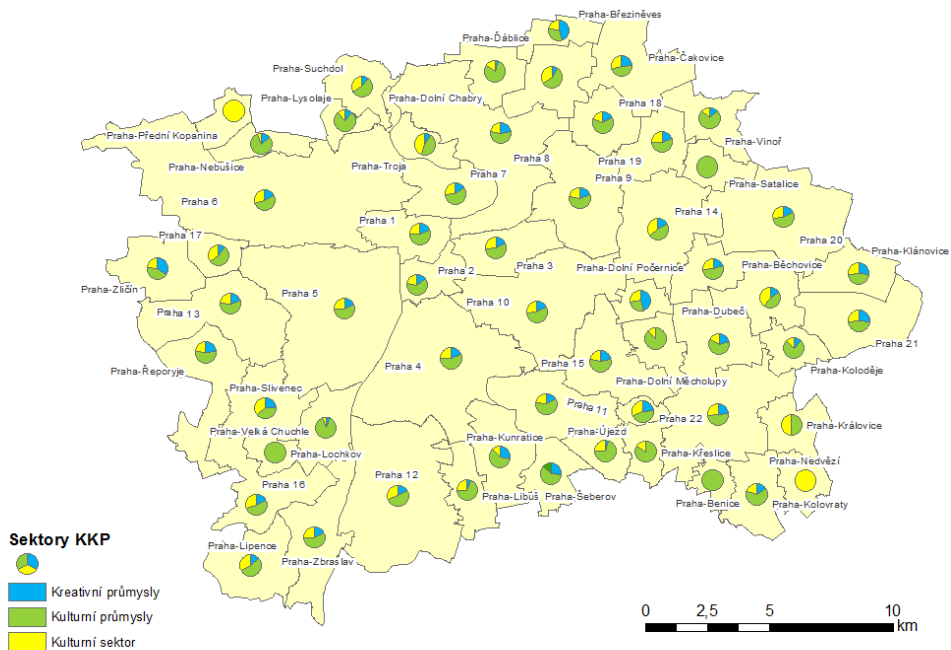
Kraj	Trojsektorové členění KKP							
	Kulturní průmysly		Kreativní průmysly		Kulturní sektor		Celkem	
	Počet	Podíl	Počet	Podíl	Počet	Podíl	Počet	Podíl
Hlavní město Praha	7 715	44,5 %	4 502	35,5 %	2 750	29,4 %	14 967	38,0 %
Středočeský kraj	1 893	10,9 %	1 473	11,6 %	1 027	11,0 %	4 393	11,2 %
Jihomoravský kraj	1 626	9,4 %	1 633	12,9 %	947	10,1 %	4 206	10,7 %
Moravskoslezský kraj	1 215	7,0 %	945	7,4 %	651	7,0 %	2 811	7,1 %
Jihočeský kraj	538	3,1 %	602	4,7 %	509	5,4 %	1 649	4,2 %
Ústecký kraj	677	3,9 %	505	4,0 %	453	4,8 %	1 635	4,1 %
Zlínský kraj	644	3,7 %	535	4,2 %	366	3,9 %	1 545	3,9 %
Královéhradecký kraj	603	3,5 %	435	3,4 %	490	5,2 %	1 528	3,9 %
Olomoucký kraj	607	3,5 %	482	3,8 %	387	4,1 %	1 476	3,7 %
Píseňský kraj	434	2,5 %	351	2,8 %	454	4,8 %	1 239	3,1 %
Pardubický kraj	462	2,7 %	351	2,8 %	370	4,0 %	1 183	3,0 %
Liberecký kraj	348	2,0 %	350	2,8 %	363	3,9 %	1 061	2,7 %
Kraj Vysočina	339	2,0 %	332	2,6 %	311	3,3 %	982	2,5 %
Karlovarský kraj	236	1,4 %	200	1,6 %	288	3,1 %	724	1,8 %
Celkem	17 337	100,0 %	12 696	100,0 %	9 366	100,0 %	39 399	100,0 %

Značná heterogenita však nepanuje jen na národní úrovni, nýbrž i na městské. Jsou zde patrné markantní rozdíly mezi vnitřním městem a historickým jádrem na straně jedné a vnějším městem a periferiemi na druhé. (viz tabulka 2 a mapa 1).

Mapa 1. Počet subjektů KKP v městských částech Prahy, vlastní zpracování

Zdroj dat: Albertina 2012

Mapa 2. Rozložení sektorů KKP na území Prahy, vlastní zpracování

Zdroj dat: Albertina 2012

6.1 Analýza počtů subjektů v MČ

Všem sektorům i MČ v Praze dominuje odvětví Knihy a tisk, když počet jeho subjektů tvoří celou třetinu KKP. Z tohoto důvodu ho nebudeme v následující analýze zohledňovat, protože by díky němu vzniklo množství nepřesností a zanikly některé signifikantní údaje.

I přesto, že teoretikové postkomunistické transformace (Sýkora a Bouzarovski, 1999, Stanilov, 2007) uvádí, že díky špatné dopravní situaci a vysokým cenám nemovitostí se ekonomické subjekty začaly přesouvat k důležitým dopravním tepnám spojujícím centrum města s jeho zázemím i zbytkem země, v počtu subjektů sledujeme spíše dostředný gradient, kdy největší počet subjektů nalezneme v historickém centru a vnitřním městě. S tím se vypořádává Ouředníček a Temelová (2012, s. 36), když si všímají, že od roku 1993 roste počet obyvatel na periferii, od roku 2001 ve vnějším městě, od roku 2004 vnitřním městě a od roku 2008 dokonce i v historickém centru. Analyzuje tak trend, podle něhož se obyvatelé města těsně po převratu začali stěhovat do zázemí, ale jejich potomci se začali vracet zpět do vnějšího i vnitřního města, které mladým nabízí větší možnosti – menší byty, protože rodinné domky jsou pro jedno nebo dvoučlenné domácnosti nadměrné, dobrou dostupnost individuální dopravou, pracovní příležitosti, kulturní vyžití i zábavu. Bydlení v historickém centru pak dávají přednost cizinci na vysokých postech v nadnárodních společnostech, protože pro Čechy jsou tamní nemovitosti přeci jen stále drahé.

Stejný gradient vykazuje také odvětví pokročilých služeb, které je spolu s KKP součástí znalostní ekonomiky. Němec (2009b, s. 80 – 82), který používá jinou klasifikaci městských zón než tato práce, sleduje největší koncentraci pokročilých služeb v části vnitřního města, která plynule navazuje na historické centrum, následují zbylé oblasti vnitřního města, historické centrum, vnější město a periferie. Je však nutné si uvědomit, že Němec (2009b, s. 80 – 82) hodnotí stav v roce 2009, což je jen rok poté, co podle Ouředníčka a Temelové (2012, s. 36) došlo ke změně trendu a v historickém centru začal stoupat počet obyvatel.

6.1.1 Praha 4

Největší počet subjektů je situován na Praze 4, na jejímž území najdeme významná business centra na Pankráci, Budějovické a Brumlovce, stejně jako rodinné domy, zahradní město, viz Spořilov z 30. let, i panelová sídliště. Zároveň se vyznačuje výbornou dopravní dostupností jak automobily na dálnici D1 (na Ostravu), magistrálu, Jižní spojku a městský okruh, tak i městskou hromadnou dopravou, protože trasa C pražského metra má v tomto úseku vy-

sokou hustotu stanic a zároveň nabízí nejkratší intervaly mezi jednotlivými spoji. Zároveň je spádovou oblastí pro jihozápadní zázemí města, které disponuje významnou pracovní silou.

MČ Praha 4 dominuje v odvětví Webové portály, Hudba, Knihy a tisk, Fotografické činnosti a Scénická umění, tedy odvětvích vyžadujících spolupráci více osob. A právě pro ně nabízí veliké množství kancelářských budov, které pro ně tvoří vhodné a atraktivní pracovní prostředí.

6.1.2 Praha 6

Podobný počet subjektů vykazuje také Praha 6 tvořená vilami z 20. a 30. let 20. století s obyvateli s vysokým sociálním statusem a bydlištěm některých předních umělců, architektů atp. V této MČ je dominantní odvětví Knihy a tisk, Vydávání software, Architektura, Film a video, Řemesla a Výtvarné umění. Zde je patrná souvislost s povahou zástavby – vily nabízejí příjemné, klidné a atraktivní prostředí pro umělce z těchto oborů. Pro tuto městskou část je výhodná poloha nedaleko Letiště Václava Havla Praha, která láká kreativce úzce spolupracující se zahraničím, což je ve výše zmíněných oborech žádoucí. Značný podíl počtu subjektů v odvětví Architektura lze také vysvětlit přítomností Fakulty architektury Českého vysokého učení technického i dalších oborů fakulty stavební.

Pro obě MČ je také charakteristický i vysoký výskyt zeleně a především absence deindustrializovaných oblastí.

6.1.3 Praha 1

Vysoký počet subjektů vykazuje i Praha 1, nejužší historické centrum města s „dobrymi adresami“ (Ouředníček a Temelová, 2012, s. 68) a velice inspirativním prostředím, avšak se špatnou dostupností pro individuální i hromadnou dopravu. Jasná dominance je patrná v odvětvích Knihovny, galerie, muzea a památky a Provoz kulturních zařízení, což jsou odvětví založená v dřívějších dobách, vázaná na historii a historické objekty, přičemž kořeny některých subjektů sahají až do středověku. Tato odvětví jsou charakteristická svou imobilitou, a proto jsou lokalizovány do 1. MČ navzdory špatné dostupnosti i vysokým cenám nemovitostí. V MČ má vysoké zastoupení (hned po Praze 3) také Neznámá oblast, což jsou subjekty na podporu kulturních činností, tedy různé nadace, neziskové organizace ale i produkční společnosti.

Praha 1 navíc přitahuje zákazníky kreativních průmyslů, neboť se nejedná o zboží denní spotřeby. Už samotná cesta do ateliéru či prodejny s designovým zbožím, realizovaná většínou pěšky mezi historickými budovami, kam běžný Pražan normálně nezavítá, je totiž zážitkem, stejně jako nákup produktu KKP. (Dubová, 2013)

Následují MČ vnitřního města spolu s Prahou 2, zajímavé je zaostávající postavení Prahy 9. S největší pravděpodobností je způsobeno dosud neregenerovanými brownfields, především areálem bývalé ČKD, který však nabízí vysoký potenciál a mezi kreativní třídou oblíbenou industriální inspiraci.

Všechny MČ se vyznačují výbornou dostupností hromadnou dopravou a i uspokojivou individuální dopravou, která však postrádá konexe na hlavní dopravní tahy do zázemí a zbytku ČR.

6.1.4 Praha 2

Praha 2 je součástí historického centra, avšak v porovnání s Prahou 1 zde není tolik kulturních památek ani ústředních institucí. Zástavba pochází převážně z raného novověku a jedná se o měšťanské domy, což určuje i vysoké ceny nemovitostí. Vyznačuje se výbornou dostupností pomocí MHD, a to téměř z celého města. Podmínky pro individuální dopravu příliš vhodné nejsou a to především díky přetížení klíčových komunikací v ranní a odpolední špičce a tristní situaci pro parkování díky tzv. modrým zónám pokrývajícím téměř celou MČ (s výjimkou prostor k hromadnému parkování za vysoké ceny), na nichž mohou vozidlo odstavit pouze rezidenti. Dominují zde Film a video, Fotografické činnosti a Hudba, což je dáno především zástavbou s vnitrobloky, které nabízejí klidné prostředí v centru města.

6.1.5 Praha 3

Praha 3 je typická zástavbou z 19. a začátku 20. století, dobrou dopravní dostupností především hromadnou dopravou, ale také neudržovanými veřejnými prostory, oblastmi sociální exkluze, absencí centra MČ i větších kancelářských komplexů. Důvodem relativně vysoké koncentrace subjektů KKP je tak spíše centrální poloha MČ a nižší ceny nemovitostí.

6.1.6 Praha 5

Regenerované brownfieldy, kancelářské komplexy a nákupní centra, parky, ostrovy na Vltavě, oblasti sociální exkluze, místa s vysokou drogovou kriminalitou, sídlo kreativců ve fil-

mových ateliérech na Barrandově a v Meat Factory na Smíchově i vila Karla Gotta na Bertramce jsou typické pro 5. MČ. Nachází se na levém břehu Vltavy, nedaleko důležitého dopravního uzlu u Barrandovského mostu vytvářejícího výbornou dostupnost pro celé jihozápadní zázemí Prahy. Na Prahu 5 vedou důležité dopravní tepny, například plzeňská dálnice D5, pražský okruh, městský okruh vedoucí pod MČ nejen tunely, i rychlostní silnice na Příbram.

Praha 5 je také první MČ v Praze, ve které vznikl Hub podporující začínající podnikatele napříč obory a se svým podnikáním zde mohou začít i zájemci z KKP. (HUB Praha, 2013)

V porovnání s ostatními MČ dominuje v odvětví Design, Televize a Provoz kulturních zařízení. Nabízí se, že odvětví Televize ovlivňuje přítomnost Barrandovských ateliérů, nicméně toto tvrzení pravdivé není. Subjekty sídlí převážně v severovýchodní části s atraktivním prostředím pro designéry i subjekty působící v televizi (jedná se především o jednotlivce). Dominance Provozu kulturních zařízení je dána starou zástavbou, která je pro takové subjekty vhodná.

6.1.7 Praha 8

Praha 8 je velice různorodá a jen těžko ji lze hodnotit jako celek. Rozkládá se na pravém břehu Vltavy po proudu za historickým centrem. V údolí řeky nalezneme čtvrti se zástavbou z 19. stol a 1. pol. 20. stol. jako Karlín a Libeň a největší ZOO v ČR v Tróji, ve vyšších polohách se pak nachází vilová zástavba a rozsáhlá panelová sídliště s kancelářskými budovami pouze u některých stanic metra (Kobylisy, Ládví a Prosek). Jedná se o spádovou oblast pro severovýchodní zázemí města nejen díky dálnici na Mělník. Dobrému spojení se SZ částí brání absence mostu přes Vltavu. Podíl většiny odvětví je homogenní, což paradoxně odpovídá heterogenitě této MČ. V jižní části (Karlín a Libeň) s vysokými cenami nájmu a nemovitostí je prostředí vhodné pro odvětví vyžadující spolupráci více a osob vytvářející produkty s vysokou přidanou hodnotou (Architektura, Design, Reklama), naopak severní část, tvořená sídlišti a rodinnými domy, slouží jako sídlo především jednotlivcům, kteří jako sídlo podnikání používají svůj domov (Řemesla, Knihy a tisk – samostatní autoři).

6.1.8 Praha 10

MČ Praha 10 je dobře dostupná individuální i hromadnou dopravou, a to díky městskému okruhu, který vede po jejím okraji a spojuje ji s dálnicí D11 na Hradec Králové, rychlostní

silnicí směrem na Liberec i západní částí města. Zároveň však nezatěžuje MČ tranzitní automobilovou dopravou. Významnou roli v MHD pak hraje trasa metra A, která MČ protíná a spojuje ji s centrem města. Povaha zástavby je podobná jako v ostatních MČ vnitřního města, avšak disponuje také novějšími bytovými domy z poloviny 20. století a panelovými sídlišti. Ve srovnání s ostatními MČ Praha 10 dominuje v odvětví Hudba, Rozhlas a Fotografické činnosti a největší zastoupení v MČ mají tradičně Knihy a tisk, Film a video a zmiňované Fotografické činnosti. Důvodem jsou nižší ceny nemovitostí v porovnání např. s Prahou 2 a dobrá dopravní dostupnost jak do centra, tak i do zázemí města, která nenarušuje životní prostředí, neboť hlavní dopravní tepny nejsou na území MČ.

6.1.9 Praha 7 a 9

Ve vnitřním centru je relativně nižší počet subjektů pouze v 7. a 9. MČ. Důvodem, proč Praha 7 nepřitahuje subjekty KKP, je menší množství vhodných objektů – velkou část MČ tvoří areál výstaviště, park Stromovka, rozlehlé nákladové nádraží, Letenská pláň apod. Pro podnikatelské aktivity tak zbývá pouze východní část MČ podél levého břehu Vltavy, katastrální území Holešovic. Toto území bylo v minulosti sídlem továren, jatek (dnešní Holešovická tržnice) a dalších industriálních objektů. Vzhledem k tomu, že leží v záplavové oblasti, bylo silně zasaženo povodněmi v roce 2002. Povodně oblasti paradoxně pomohly v regeneraci. Po roce 2002 začala lákat developery, kteří revitalizovali staré tovární objekty, když je například přestavěli na velice atraktivní lofity a další prostory k bydlení. Stranou nezůstaly ani komerční objekty, vznikly například výškové budovy u Libeňského mostu.

V oblasti sídlí také největší český subjekt odvětví Knihy a tisk, vydavatelství Ringier a za sídlo si ji zvolily i další významné podnikatelské subjekty, i když mimo odvětví KKP – kosmetika Avon, internetový obchod Mall, Alza apod. Ceny nemovitostí v oblasti jsou totiž relativně příznivé a budovy nabízejí velké prostory a zároveň se jen výjimečně jedná o památky, které by kladly vysoké nároky na údržbu a neumožňovaly přizpůsobení objektů potřebám podnikatelů. V nedávné době bylo v Holešovicích otevřeno také centrum moderního umění DOX, které pomáhá mladým nebo novým kreativním umělcům s jejich prezentací. Dá se tedy předpokládat, že postupem času přiláká nové subjekty KKP.

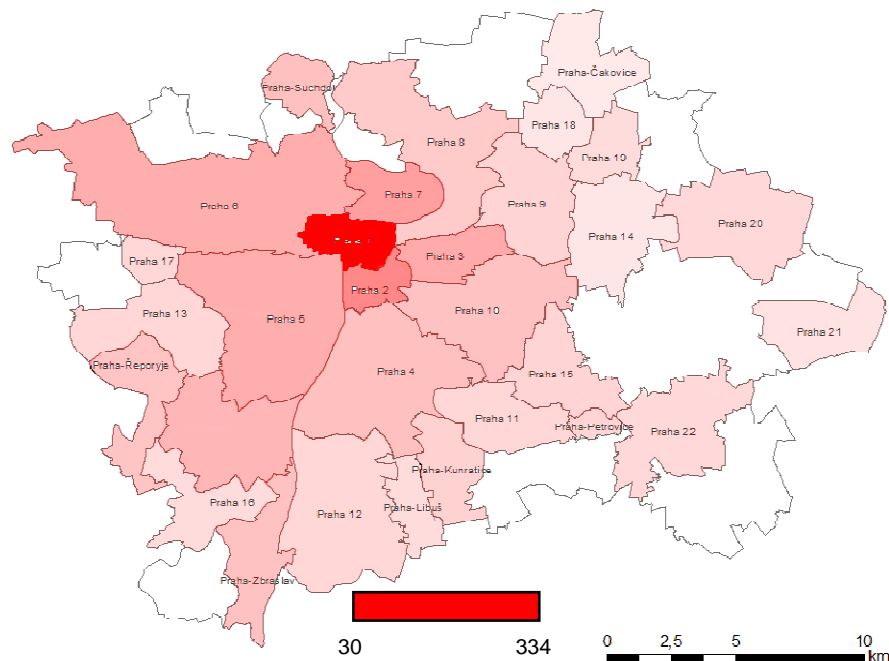
Dopravní dostupnost MČ je navíc velice špatná. Před jejím územím končí magistrála, na kterou nenavazuje adekvátní silniční infrastruktura a doprava každý pracovní den kolabu-

je. Tuto situaci by měla řešit dostavba severní části městského okruhu, především tunelu Blanka.

Ve vnitřním městě zaostává i Praha 9, která nese silnou industriální zátěž v podobě areálu bývalé továrny ČKD, která dosud neprošla revitalizací.

6.2 KKP v přepočtu na obyvatele

Největším počet subjektů KKP na 10 000 obyvatel disponuje Praha 1, která všechny s téměř 350 subjekty na 10 000 obyvatel ostatní MČ značně převyšuje. To je způsobeno převahou uživatelů MČ nad jejími obyvateli, jak uvádí Ouředníček a Temelová (2012, s. 14). Naopak Praha 4 a 6, které mají absolutně nejvíce subjektů, mají na 10 000 obyvatel kolem sta subjektů. Zde totiž residenční funkce silně převyšuje tu uživatelskou – nejedná se o turisticky atraktivní oblasti, chybí zde správní orgány celoměstského (krajského) i celostátního významu, k dispozici je naopak veliké množství bytů – na Praze 6 v rodinných domech, na Praze 4 na panelových sídlištích.

Mapa 3. Počet subjektů KKP na 10 000 obyvatel, vlastní zpracování.

Zdroj dat: Albertina 2012

Zajímavé je také vysoké umístění okrajových částí města, jako jsou Zbraslav, Suchdol, Slivenec, Zbraslav a Řeporyje, kde na 10 000 obyvatel připadá 70 – 100 subjektů KKP. To odkazuje na podnikavost a kreativitu tamních obyvatel, protože se jedná převážně o periferní oblasti, tedy obce venkovského typu, které byly připojeny k Praze. Vliv má pravděpodobně i dobrá dopravní dostupnost těchto oblastí pro zázemí města, nízké ceny nemovitostí a dostatek prostoru. Podobný poměr vykazují i MČ vnitřního města (s výjimkou Prahy 9), kde toto číslo dosahuje 70 – 130 subjektů.

Kromě zmiňovaných okrajových MČ je zde patrný dostředný gradient, kdy největší hustota KKP je v historickém centru, následuje vnitřní město (kromě Prahy 9), vnější město a periferie.

Tabulka 3. Podíl firem KKP a obyvatelstva v MČ hlavního města Prahy (30 a více subjektů), vlastní zpracování.

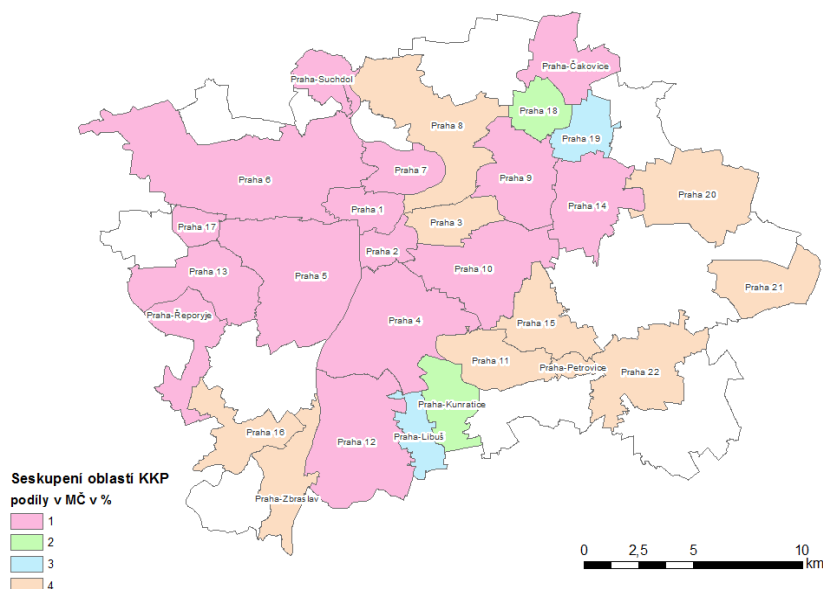
Zdroj: Albertina 2012, ČSÚ 2012

Městská část	Podíl na počtu firem KKP	Podíl na obyvatelstvu	Rozdíl podílů	Počet firem na 10 000 obyvatel
Praha 1	9,55%	2,40%	7,14%	344,31
Praha 2	7,34%	3,97%	3,37%	160,45
Praha 7	4,97%	3,34%	1,63%	129,18
Praha 3	7,61%	5,73%	1,89%	115,27
Praha 6	10,18%	7,89%	2,29%	111,89
Praha 5	8,32%	6,54%	1,78%	110,40
Praha - Slivenec	0,28%	0,25%	0,03%	98,33
Praha 4	10,41%	10,29%	0,12%	87,77
Praha - Suchdol	0,52%	0,53%	-0,01%	85,16
Praha - Zbraslav	0,74%	0,77%	-0,02%	83,98
Praha 10	8,23%	8,78%	-0,55%	81,29
Praha - Řeporyje	0,29%	0,32%	-0,03%	78,96
Praha 8	6,92%	8,36%	-1,44%	71,80
Praha - Kunratice	0,48%	0,67%	-0,19%	62,19
Praha 15	1,72%	2,49%	-0,78%	59,77
Praha 9	2,90%	4,30%	-1,40%	58,45
Praha - Petrovice	0,33%	0,49%	-0,16%	57,94
Praha 13	3,10%	4,82%	-1,72%	55,78
Praha 11	3,91%	6,22%	-2,31%	54,55
Praha 17	1,26%	2,01%	-0,75%	54,46
Praha 12	2,72%	4,38%	-1,66%	53,83
Praha 20	0,73%	1,21%	-0,48%	52,57

Městská část	Podíl na počtu firem KKP	Podíl na obyvatelstvu	Rozdíl podílů	Počet firem na 10 000 obyvatel
Praha 22	0,43%	0,73%	-0,30%	50,97
Praha 19	0,31%	0,53%	-0,23%	49,80
Praha 16	0,37%	0,66%	-0,28%	49,13
Praha - Libuš	0,44%	0,78%	-0,34%	48,58
Praha 21	0,36%	0,83%	-0,47%	37,74
Praha 14	1,50%	3,69%	-2,19%	35,35
Praha 18	0,57%	1,40%	-0,83%	35,21
Praha - Čakovice	0,29%	0,81%	-0,52%	30,78

6.3 Diverzifikace MČ Prahy

Za účelem zjištění diverzifikace MČ Prahy byla provedena hierarchická shluková analýza Wardovou metodou, protože v případě městských částí se jedná o objekty, které mají stejný rozměr proměnných. Tato analýza prokázala, že procentuální rozložení odvětví KKP v MČ dělí hlavní město do čtyř hlavních skupin (viz mapa 2) s rozlišnými charakteristikami. Všechny skupiny však mají společný vysoký procentní podíl odvětví Knihy a tisk, proto jsme se tímto odvětvím v hledání souvislostí nezabývali. Rozlišnosti mezi jednotlivými klastry pak znázorňuje krabicový graf níže (viz graf 1).

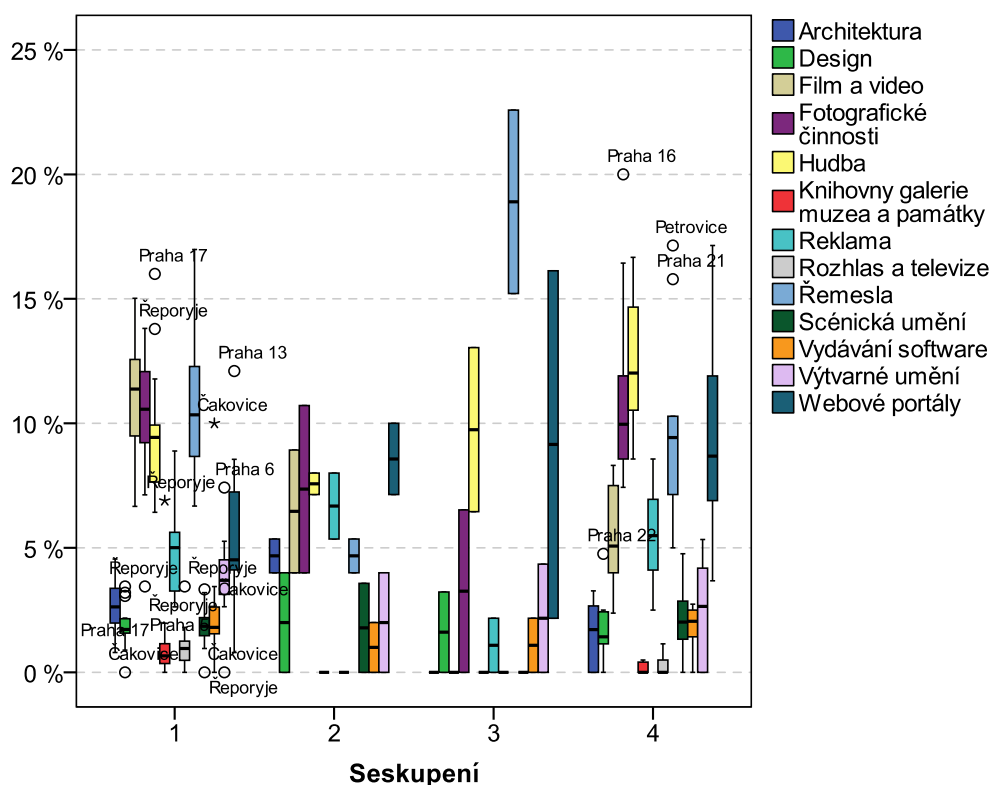

Mapa 4. Seskupení vybraných městských částí dle struktury KKP

Zdroj dat: Albertina 2012

Pro skupinu 1, jak ukazuje i graf č. 1, je typický vysoký výskyt odvětví kulturních průmyslů Film a video a Hudba a z kulturního sektoru Foto a Řemesla. Medián odvětví Film a video leží na 11,25 %. Pokud tedy seřadíme MČ ve skupině podle procentuálního zastoupení tohoto odvětví, pak MČ, která je na této škále uprostřed, zastoupení odvětví Film a video tvoří 11,25 % všech subjektů v MČ. U jedné čtvrtiny MČ je toto zastoupení mezi 9,9 a 11,25 % (2. kvartil) a u další mezi 11,25 a 12,6 % (3. kvartil). V MČ s největším zastoupením odvětví Film a video toto číslo dosahuje 15 %, nejnižší naopak 7,5 %. Pokud by mimo stupnici byla vyznačena ještě kružnice, jako je tomu u některých jiných odvětví nebo MČ, znamenalo by to, že u kružnice uvedená MČ se vymyká všem ostatním.

Najdeme zde téměř všechny části vnitřního města, MČ Praha 1,2, 4 – 7, 9 a 10, tedy části s převážně starou zástavbou a historickým kontextem a také s prestižními adresami a vysokými cenami nemovitostí. Skupina zahrnuje i okrajové části města Řeporyje a Čakovice, které se však vícekrát dosahují v rámci klastru extrémních hodnot, stejně jako Praha 17 (Řepy). Kromě těchto výjimek je struktura klastru relativně kompaktní.

Graf 1. Krabicový graf podílu odvětví KKP podle seskupení na území Prahy v roce 2012.

Zdroj dat: Albertina 2012

Další skupinu tvoří bývalé průmyslové části města ve spojení s některými okrajovými částmi. Často se jedná o oblasti s převažujícím hromadným bydlením a relativně novější zástavbou (2. pol. 20. stol.), jako třeba sídliště Jižní město na Praze 11, 15 a v Petrovicích, rozsáhlé panelové komplexy v Bohnicích v 8. MČ a sídliště na Zbraslavi. S výjimkou Prahy 3 a jižní části Prahy 8 všechny tyto části spojuje dobrá dopravní dostupnost do centra i přírody a zároveň nižší ceny nemovitostí. Charakteristický je vysoký rozdíl mezi minimálními a maximálními hodnotami a také vysoký podíl odvětví Webové portály, Hudba a Foto. Tato odvětví totiž nejsou příliš závislá na své poloze, nepotřebují „dobrou adresu“, pouze odvětví Foto má jisté nároky například na ateliéry.

Poslední dvě skupiny jsou pak si pak navzájem nejméně podobné a vykazují největší rozdíly vůči skupinám 1 a 2. Zajímavé je, že obě jsou tvořeny dvěma MČ umístěnými na opačných koncích města. Jedna zahrnuje Prahu 18 (sever Prahy) a Kunratice (jižní okraj). Praha 18, tedy Letňany jsou v reálu veliké sídliště a nákupní centrum okolo několika starších rodinných domů. Oproti tomu Kunratice mají silně vesnický charakter. Na základě porovnávání procentuálního zastoupení odvětví bylo zjištěno, že většina z nich je v těchto MČ zastoupena rovnoměrně, a to je to, co je spojuje. Zároveň je zde největší procentuální zastoupení odvětví Architektura v hlavním městě.

Stejný geografický protiklad tvoří i Praha 19, tedy Kbely, které sousedí s Letňany a Libuš sousedící s Kunraticemi. Zde je však vzájemná fyzická podobnost značnější. MČ Libuš tvoří sídliště, rodinné domy a obří tržnice Sapa, dominantou Kbel je pak vojenské letiště obklopené rodinnými domy, bytovkami a novostavbami. V obou MČ jsou silně zastoupena řemesla, procentuálně nejvíce ze všech MČ. Silně je zastoupeno i odvětví Webové portály. Obě tato odvětví lze spojit s poptávkou po příjemném bydlení na okraji Prahy, ale zároveň dobře dostupném MHD, protože v těchto odvětvích nemá lokalizace subjektů z hlediska „dobré adresy“ prakticky žádný význam pro jejich úspěšnost.

6.4 Analýza prostorového rozložení KKP ve vybraných čtvrtích s industriální minulostí

Čtvrti vybrané pro analýzu prostorového rozložení KKP spojuje společná industriální minulost a popřevratová deindustrializace po uzavření některých státních podniků. Karlín, Holešovice, Smíchov, Libeň a Vysočany byly industrializovány díky dobré železniční dostupnosti v éře průmyslového rozkvětu v 19. století, kdy byly ještě za hradbami města. (Temelová

a Novák, 2007, s. 5) Po roce 1989 následoval přechod ke službám a uzavření průmyslových továren. Některé z nich již byly revitalizovány, některá jsou stále na Národním seznamu brownfieldů (CzechInvest, 2013). Památkou na doby průmyslové prosperity jsou mimo budov také rozlehlá nádraží pro osobní i nákladní dopravu (s výjimkou Karlína) a přístavy na Vltavě (kromě oblasti Libeň – Vysočany – Hloubětín), jejichž revitalizace je velice problematická, neboť jsou stále používány a tvoří významnou část čtvrtě.

Výběr těchto čtvrtí odpovídá i zkušenostem autorky, která pracovala jako kurýrka v hlavním městě, když říká, že „nejčastěji jezdím mezi Holešovicemi, konkrétně ulicemi Dělnická, U Průhonu a kolem, Smíchovem a Karlínem. Většinou jsou to menší firmy, málo z nich jsem znala předtím, než jsem začala dělat tuhle práci.“

6.4.1 Holešovice

Jak ukazuje mapa 5., čtvrť Holešovice se nachází na rovině na levém břehu v meandru Vltavy. Z toho důvodu je ze tří stran obklopená řekou, která je pro ni velkým přínosem i velkou hrozbou. Přínosem proto, že činí čtvrť dostupnou pro nákladní dopravu vodní cestou Vltava-Labe. Hrozbou, neboť při zvýšené hladině řeky se ocitá značná část čtvrti pod vodou, tak jako se tomu stalo v roce 2002.

Čtvrť navíc protíná ulice Argentinská, důležitá spojnice mezi magistrálou a dálnicí D8 na Teplice, díky níž je čtvrť dobře dostupná, avšak doprava na tomto tahu téměř denně kolabuje.

Čtvrtou stranou pomyslného čtyřúhelníku je tvořena železniční trať, kterou na začátku svého působení využívalo i Pendolino, jezdící ze stanice Holešovice. Nákladní dopravě pak slouží nádraží Bubny. Právě tato dvě nádraží vymezují oblasti s nejnižším zastoupením KKP ve čtvrti. V základní sídelní jednotce (dále jen „ZSJ“) Nádraží Bubny najdeme, stejně jako v ZSJ Holešovice – elektrárna za holešovickým nádražím jen jeden subjekt.

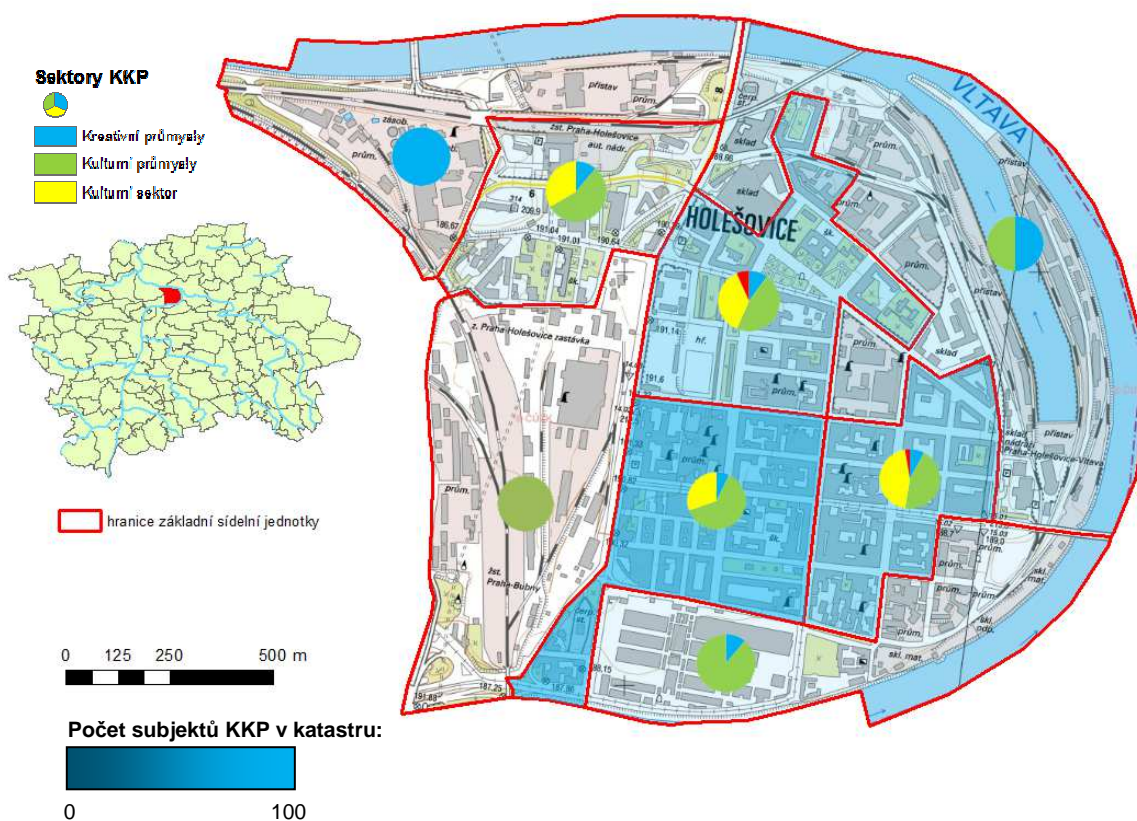
Naopak nejvíce kreativní čtvrtí je ZSJ Dělnická, kde sídlí značný počet subjektů sektoru Kulturních průmyslů, především z odvětví Kniha a tisk – např. nakladatelství Grada Publishing a další. Ostatní odvětví jsou v této ZSJ zastoupena spíše sporadicky. V ZSJ najdeme také slavnou Holešovickou tržnici – kdysi dávno byla jatkami, nyní je sídlem vietnamských trhovců, známého hudebního klubu a jedno z největších internetových obchodů.

V ZSJ Na Maninách jsou rovnoměrně zastoupeny kulturní průmysly a kulturní sektor, kde dominují Řemesla, která tentokrát jen dohánějí obecně nejvíce zastoupené Knihy a tisk, a Provoz kulturních zařízení.

Kulturní průmysly mají značnou převahu v ZSJ Bubenské nábřeží. Dominuje opět odvětví Knihy a tisk, minimální zastoupení mají Hudba a Film a video a kreativní Design.

V ZSJ Holešovický přístav pak silně dominuje odvětví Reklama, sídlo zde má 8 subjektů. Sídli zde i jedno z největších českých vydavatelství Ringier Axel Springer CZ, která má na seznamu novin a časopisů například nejčtenější deník v Česku, bulvární Blesk.

Odvětví Knihy a tisk dominuje také v pomyslném středu čtvrti v okolí staré plynárny a Ortenova náměstí, ostatní odvětví jsou zde zastoupena rovnoměrně.

Mapa 5. Holešovice – počty subjektů KKP v ZSJ a jejich poměrné zastoupení v sektorech, vlastní zpracování.

Zdroj dat: Albertina 2012

6.4.2 Karlín

Na protějším, pravém břehu řeky se rozprostírá Karlín s podobnou industriální minulostí jako sousední Holešovice. V 19. století zde vyrostlo velké množství továren, především v části blíže k Vltavě, část u vrchu Vítkov pak sloužila residentům. Na rozdíl od ostatních čtvrtí se zde nenachází přístav ani nádraží, a to i přesto, že čtvrť je z jihu lemována železnicí a ze severu řekou. I přesto je a byla velice dobře dostupná díky nedalekému holešovickému přístavu a nádraží v Libni. Od sedmdesátých let minulého století je čtvrť dostupná jak Severojižní magistrálou, tak i trasou metra C, později i B, což ji dělá přístupnou nejen pro nákladní, ale i oba druhy osobní dopravy – hromadnou a individuální. Stejně jako v případě Holešovic ekonomický rozvoj čtvrti důležitá řeka, konkrétně povodně v roce 2002. Ty čtvrti ochromily a muselo být zbouráno několik starších domů, které stojatou vodu nevydržely. Uvolnily však místo pro nové investory a od roku 2002 vyrostlo, především v oblasti Rohanského ostrova množství kancelářských budov, přičemž ta nejnovější z nich, Main Point, se pyšní titulem nejlepší kancelářská budova světa. Právě v těchto budovách (Nile House, Danube House, Amazon Court a IBC) sídlí v ZSJ nejvíce subjektů KKP, konkrétně kreativních průmyslů, zejména odvětví Reklama, Webové portály, Vydávání software a Architektura. To jsou odvětví vyžadující spolupráci více lidí a zároveň generující vysoký zisk, a proto jsou pro ně tyto kancelářské objekty vhodným sídlem.

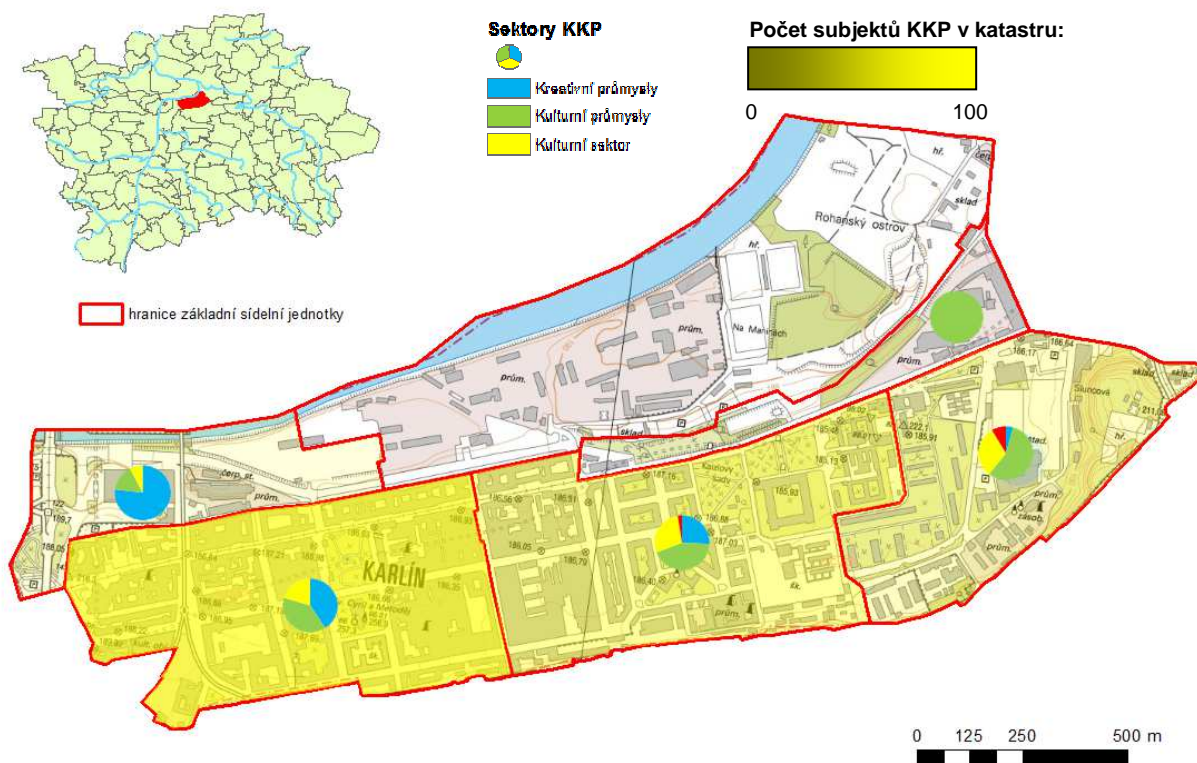
Největší počet subjektů však vykazuje Karlín – západ s vyrovnaným podílem kulturních a kreativních průmyslů, kdy dominantní je Reklama (16 subjektů) a Knihy a tisk (18 subjektů). V tomto ZSJ se nachází přestupní stanice metra, křižovatka tras B a C a obytné domy, v současné době často využívány jako kanceláře. V odvětví Reklama zde působí například společnost CreamDreams nebo Sun Marketing. Kulturní sektor zde sice v poměru k ostatním sektorům veliké zastoupení nemá, avšak v odvětví Provoz kulturních zařízení zde najdeme Hudební divadlo v Karlíně a v odvětví řemesla pět subjektů.

V ZSJ Karlín – východ převažuje odvětví kulturních průmyslů Knihy a tisk se 14 subjekty, přičemž ostatní zastoupená odvětví čítají nejvýše čtyři subjekty, jako je tomu například u reklamy, kterou zastupuje i společnost JCDecaux, spravující značnou část přístřešků i laviček na zastávkách MHD.

Kulturní průmysly dominují také v ZSJ Za Invalidovnou, který je jako jediný tvořen panelovým sídlištěm s dominantou v podobě hotelu Olympik, kdysi nejvyšší budově v Praze. Vzhledem k tomu, že panelové domy plní především obytnou funkci, najdeme zde nejmenší

počet subjektů, s výjimkou ZSJ Švábky – západ a Karlín – sever. To je i příčinou poměrně vysokého zastoupení Řemesel, kde subjekty z 80 % představují jednotlivce registrovaného v místě bydliště. Totožnou povahu subjektů vykazuje v této ZSJ i složení nejvíce zastoupeného odvětví Knihy a tisk.

ZSJ s téměř nulovým zastoupením jsou oblasti Švábky – západ se dvěma subjekty a Karlín – sever, kde není subjekt žádný. Důvodem je fyzická povaha těchto dvou ZSJ. V ZSJ Karlín – sever jsou travnaté plochy, překladiště stavebního materiálu, rozbořené budovy, ubytovna ČSAD, autoservis a tenisové kurty. Švábky jsou pak pás zeleně mezi ulicemi Sokolovská a Rohanské nábřeží, na kterém leží menší opuštěná průmyslová budova s komínem.

Mapa 6. Karlín – počty subjektů KKP v ZSJ a jejich poměrné zastoupení v sektorech, vlastní zpracování.

Zdroj dat: Albertina 2012

6.4.3 Libeň, Vysočany a Hloubětín

Libeň, Vysočany a Hloubětín jsou tři sousedící čtvrti, které se nachází na území Prahy 8 (Libeň) a 9 (Vysočany a Hloubětín). Dohromady tvoří relativně veliké území, a proto se

v této kapitole budeme zabývat jen vybranou částí této oblasti s podobnými fyzicko-geografickými podmínkami. V jejím centru najdeme katastrální území Vysočan, které na východě doplňuje západní část Hloubětína a na západě jižní část Libně. S drobnými přesahy tuto oblast ze tří světových stran lemují železniční trať a z východu část městského okruhu. Stejně jako v Holešovicích se zde nachází dvě vlaková nádraží, Praha – Libeň a nádraží Praha – Vysočany, kde staví většina dálkových spojů směřujících na východ republiky. Trať, které přes ně vedou, pak pokračují na hlavní nádraží.

Oblast byla původně rozdělena na dvě části – tovární a obytnou, což je dodnes patrné na zástavbě. Jeden tovární komplex se nacházel u nádraží Vysočany a druhý u nádraží Libeň, k bydlení pak sloužila severozápadní část oblasti, doplněná pekárnou a vinařskými závody v ZSJ Pod Klíčovem.

V ZSJ s největším počtem subjektů KKP v oblasti, Starých Vysočanech, které plní rezidenční i komerční funkci, převažují kulturní průmysly, výrazně dominuje odvětví Knihy a tisk. Právě obytné domy jsou sídlem mnoha subjektů, neboť v této se jedná převážně o jednotlivce, a to nejen v tomto odvětví. Zastoupeny jsou i kreativní průmysly, konkrétně odvětví Webové portály. V severní části ZSJ, kde převažuje nová zástavba s kombinovanou funkcí – ve spodních patrech jsou obchody a kanceláře, ve vrchních byty, sídlí i jedna z nejznámějších postav české programátorské scény, František Fuka.

Vysoký počet subjektů vykazuje také ZSJ Na Balabence, kde rovněž převažují kulturní průmysly. Odvětví jsou však výrazně vyrovnanější, než tomu bylo u Starých Vysočan. Najdeme zde Knihy a tisk, Film a video i Hudbu. Vzhledem k tomu, že se jedná o ZSJ se starou zástavbou i novostavbami, na které navazuje park kolem řeky Rokytky, najdeme zde opět převážně samostatné podnikatele.

Obytné domy s vnitrobloky z 19. a první poloviny 20. století tvoří ZSJ U Svobodárny. Počet právnických osob je zde již vyšší, ale samostatní podnikatelé stále převažují. A to proto, že se stále nacházíme v obytné části celé oblasti. Tím však jejich výčet v severozápadní oblasti. Rezidenční oblasti doplňuje ZSJ Pod Harfou, na jehož území sice leží Nemocnice ve Vysočanech, sportovní areál a překladiště železničních kolejí, ale ani jeden subjekt KKP. Residenční funkci pak plní ještě ZSJ Na Harfě v samém středu oblasti. Odvětví jsou zde zastoupena rovnoměrně, převažují ta z kulturních průmyslů.

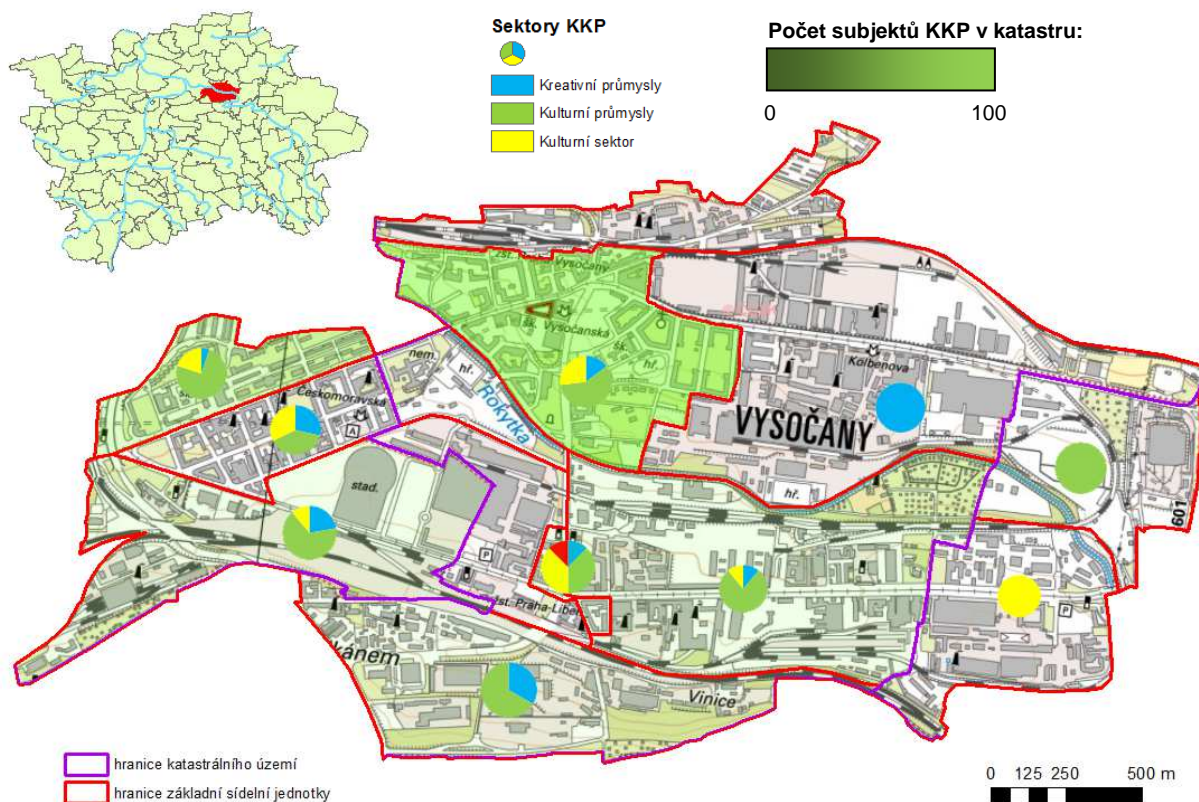
Zbytek oblasti tvoří průmyslové oblasti, více či méně revitalizované. Jejich velká část má průmyslovou funkci¹, což se promítá i do povahy subjektů, převažují zde totiž subjekty o více lidech.

V ZSJ Libeň – průmyslový obvod je subjektů poskrovnu (9 ks), ale najdeme zde například redakci časopisu Motoráj. To proto, že ZSJ zahrnuje vlakové nádraží a železniční uzel, zimní stadion O₂ Arena a nákupní centrum Galerie Harfa s Dinoparkem.

Podobné množství subjektů KKP i Nad Libeňským nádražím a Vysočanech - jih, kde opět převažuje odvětví Knihy a tisk a průmyslové oblasti kombinované s novostavbami na revitalizovaných browfieldech.

ZSJ Hloubětín – průmyslový obvod, Hloubětín – za vozovnou a Vysočany - průmyslový obvod najdeme po jednom subjektu napříč sektory. V ZSJ U Harfy a Pod Klíčovem pak žádný.

¹ Často se jedná o bývalé tovární objekty, které dnes slouží autoservisům a drobným podnikatelům v odvětvích s nižší přidanou hodnotou. V neposlední řadě tu také nacházejí útočiště lidé bez domova.

Mapa 7. Libeň, Vysočany a Hloubětín – počty subjektů KKP v ZSJ a jejich poměrné zastoupení v sektorech, vlastní zpracování.

Zdroj dat: Albertina 2012

6.4.4 Smíchov

Nádraží i přístav najdeme také na Smíchově na levém břehu Vltavy. Jako jediná z vybraných čtvrtí nesousedí s ostatními, naopak, je na samém jižním konci vnějšího města. Rozprostírá podél části městského okruhu, i když jeho větší část je zde vedena tunely, a podél železniční tratě spojující hlavní nádraží v centru města se západními Čechami. Na této trati se ve čtvrti nachází také druhé nejvýznamnější vlakové nádraží v Praze, Praha – Smíchov. ZSJ Smíchovské nádraží však není tvořena jen železnicí, ale také zástavbou z dob industrializace, která dnes slouží převážně komerčním účelům. Počet subjektů KKP je zde nižší (11 ks) a dominuje odvětví Kniha a tisk – sídlí zde například Knižní klub. Odvětví, Reklama, Webové portály a Scénická umění jsou zde zastoupena sporadicky, ostatní vůbec.

Nejvíce subjektů v této čtvrti nalezneme na ZSJ Na Skalce. Toto území je heterogenní, východní část u stanice metra Anděl a autobusového nádraží Na Knížecí slouží především komerčním účelům, kdežto ta západní, za tunelem Mrázovka plní residenční funkci. Většina

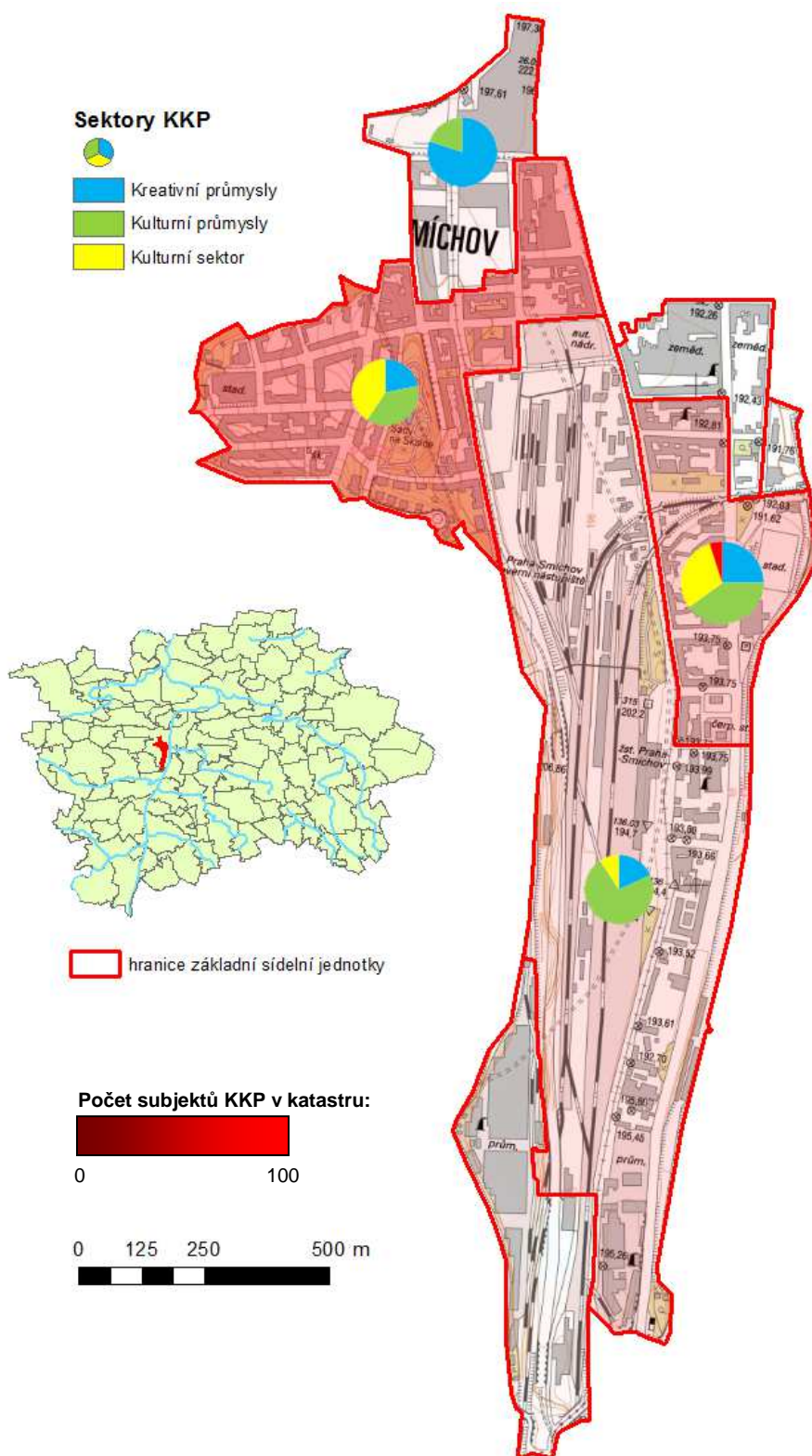
subjektů KKP je však paradoxně situována do rezidenční části, neboť se ve dvou třetinách případů jedná o jednotlivce. Téměř shodné zastoupení zde mají kulturní průmysly a kreativní sektor, převládají odvětví Film a video (6 ks), Knihy a tisk (7 ks) a po čtyřech subjektech jsou zastoupena také odvětví Fotografické činnosti, provoz kulturních zařízení, řemesla a reklama.

V ZSJ U železničního mostu dominují kulturní průmysly s odvětvím Knihy a tisk, ostatní odvětví jsou zastoupena rovnoměrně. Nejedná se o příliš atraktivní oblast, která je navíc rozdělena dvěma železničními tratěmi. Zástavba je podobná jako u Smíchovského nádraží, je zde však významná i residenční funkce.

Největší zastoupení kreativních průmyslů vykazuje ZSJ Smíchov – průmyslový obvod. Na místě bývalé továrny Tatra Smíchov vyrostlo nákupní centrum, multiplex a kancelářské komplexy, ve kterých sídlí všechny KKP subjekty z této ZSJ. Stejně jako v případě Rohanského ostrova v Karlíně tak lze sledovat trend subjektů kreativních průmyslů soustřeďovat se v kancelářských budovách.

Pouhé dva subjekty KKP pak sídlí v ZSJ Nový Zlíchov, tvořeného průmyslovými budovami, kde byly dříve ČKD vyráběny stacionární motory a čerpadla. I když se zde motory a čerpadla dále nevyrábějí, Nový Zlíchov stále platí za průmyslovou oblast, kde dnes sídlí množství menších firem z oborů s nižší přidanou hodnotou a horolezecká stěna.

Nulové zastoupení KKP subjektů je pak v ZSJ Smíchovský pivovar - nábreží, kde se nachází skatepark a Pražská pláž, a ve vedlejší ZSJ Smíchovský pivovar s pivovarem Staropramen.

Mapa 8. Smíchov – počty subjektů KKP v ZSJ a jejich poměrné zastoupení v sektorech, vlastní zpracování.

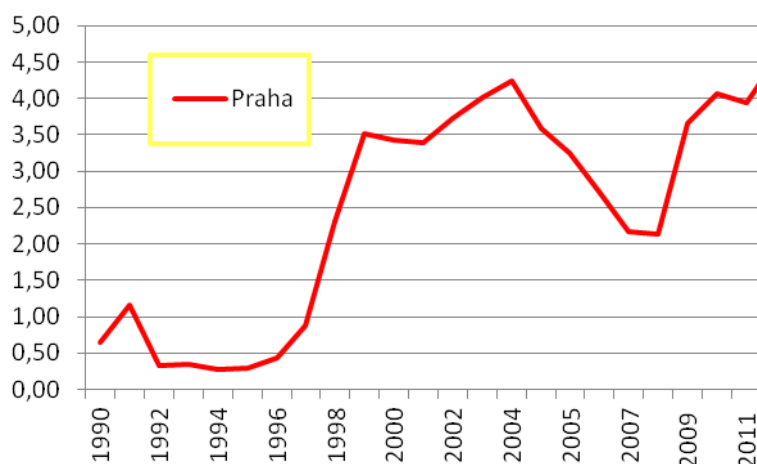
Zdroj dat: Albertina 2012

7 ANALÝZA VÝVOJE A IDENTIFIKACE HLAVNÍCH VÝVOJOVÝCH TRENDŮ KREATIVNÍCH PRŮMYSLŮ V PRAZE PO ROCE 1989

Přechod od plánované ekonomiky na tržní silně ovlivnil i oblast kreativních průmyslů. Počínající terciarizace průmyslových odvětví způsobila, že státní podniky soustředěné na lehký i těžký průmysl se staly nekonkurenceschopnými a musely být uzavřeny. Velká část jejich zaměstnanců se ocitla bez práce a velká část z nich našla odvahu podnikat. Značná část jich také zanikla, nicméně v roce 1991 bylo zaregistrováno nejvíc subjektů, jež podnikají dodnes. Zatímco ještě v roce 1989 vzniklo takových subjektů pouze sedm, o dva roky později to bylo 1157. Tento rok však tvořil výjimku, z následujících let se na trhu udržela méně než polovina subjektů.

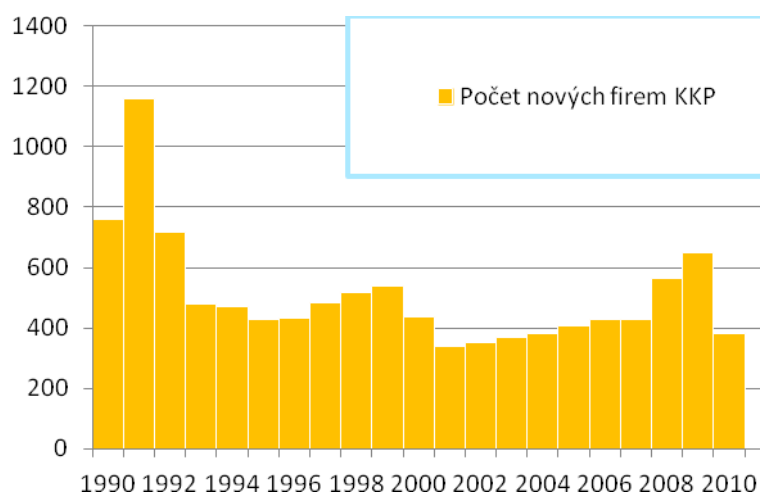
Uvedené údaje byly získány ze soukromé databáze ekonomických subjektů Albertina, konkrétně z údajů o založení registrovaných subjektů. Není však možné zjistit údaje o subjektech, které už zanikly, a proto se následující analýza týká jen subjektů působících až do současnosti.

Jak již bylo naznačeno, polistopadové výkyvy byly dány liberalizací trhu, otevřením možností k podnikání pro produktivní obyvatelstvo a také zvýšení nezaměstnanosti v důsledku uzavření některých státních podniků. Hodně nezaměstnaných tak situace na trhu práce dohnala až k založení si vlastní živnosti a nutno říci, že vysoký počet z nich byl úspěšný. Stejně jako v roce 1992 klesala zaměstnanost, klesal i počet úspěšně vzniklých subjektů KKP. V roce '96 začala nezaměstnanost opět růst, tentokrát o poznání zřetelněji. Počet subjektů se opět zvýšil, ovšem ne tak výrazně jako na počátku 90. let. Další růst nezaměstnanosti byl pak zaznamenán v roce 2008, kdy opět vzniklo více subjektů než v předchozích letech. Na uvedených grafech (viz Graf 2 a Graf 3) lze tedy vypořádat jistou přímou závislost mezi počtem nově vzniklých subjektů a mírou nezaměstnanosti.

Graf 2. Míra nezaměstnanosti v Praze, vlastní zpracování

Zdroj dat: ČSÚ

Graf 3. Rok založení subjektů KKP dodnes činných, vlastní zpracování

Zdroj dat: Albertina 2012

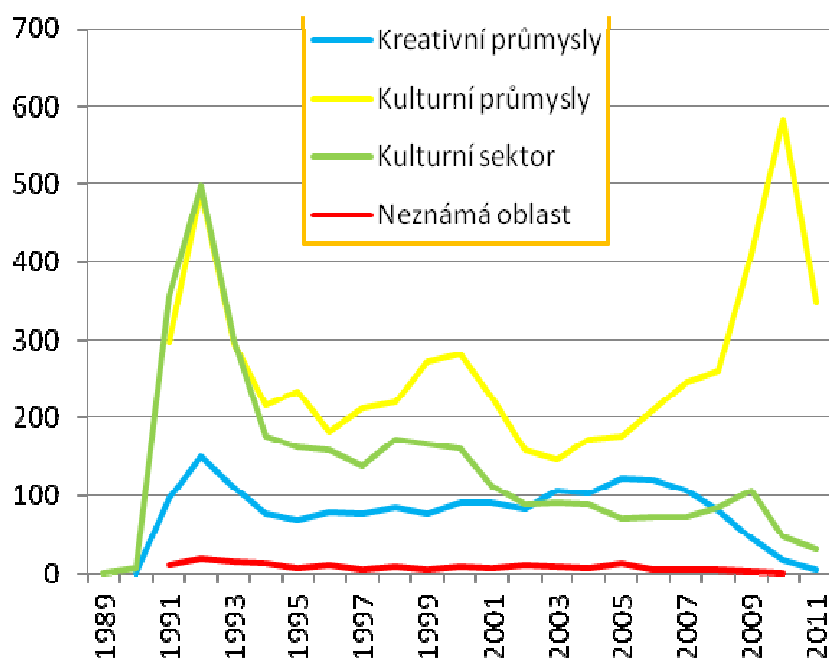
Při pohledu na roky založení úspěšných firem podle odvětví zjistíme, že největší boom po roce 89 zaznamenal Kulturní sektor a Kulturní průmysly.

Pro kulturní sektor byl klíčovým rok 1992, kdy zaznamenal přírůstek cca pěti set subjektů a toto číslo už nikdy nebylo překonáno, v ostatních letech se tento údaj pohyboval cca na jedné pětině. Tento vývoj vyplývá z odvětví, která Kulturní sektor tvoří. Fotografické činnosti, Řemesla, Scénická umění i Výtvarné umění jsou odvětví, která jsou na celý život. Dá se proto očekávat, že jakmile umělci dostali příležitost, začali rozvíjet své schopnosti

a založili si živnost. K nim se pak už jen pozvolna přidávali noví umělci. Odvětví Knihovny, galerie, muzea a památky a Provoz kulturních zařízení jsou pak silně vázaná na již existující budovy. Když po převratu následovaly restituční a privatizační, docházelo k převodu vlastnických práv na jiné subjekty, které se registrovaly jako noví podnikatelé. Vstup dalších subjektů do těchto odvětví byl však spojen s vysokými počátečními investicemi, a proto počet nových subjektů stále ubývá.

Zajímavým vývojem prošly kulturní průmysly, v jejichž rámci bylo v roce 1992 zaregistrováno 491 subjektů. V dalších letech tento počet strmě klesal a kromě výkyvu na přelomu tisíciletí stagnoval až do roku 2008. Pak přišel rapidní nárůst a v roce 2009 a 2010. Vzhledem k odvětvím v tomto sektoru, jež tvoří Film a video, Hudba, Knihy a tisk, Rozhlas a Televize, se dá předpokládat, že za nárůstem kolem roku 2000 je rozšíření internetu. Svého maxima mohl sektor dosáhnout díky rozšíření tzv. chytrých zařízení, sociálních sítí, služeb pro streamování videa, které umožnili virtuální sdílení a konzumaci výstupů sektoru. Tento fakt zbořil vysoké bariéry vstupu do odvětví, které představovalo nákladné šíření na hmotných nosičích, prezentace ve sdělovacích prostředcích i vysoké ceny frekvencí i licencí pro rozhlasové a televizní vysílání. Internet umožňuje prodej i konzumaci těchto produktů s minimálními náklady, které vyžaduje koupě domény a pronájem webhostingu. K rozvoji odvětví Knihy a tisk pak přispěly také elektronické čtečky knih.

V roce 1992 dosáhl svého maxima i sektor kreativních průmyslů, i když v porovnání s kulturními průmysly a sektorem se jedná jen o zlomek v podobě 150 subjektů. Na rozdíl od ostatních si však kreativní průmysly tento počet přibližně držely až do roku 2008, kdy přišla hospodářská krize. A protože odvětví kreativních průmyslů jsou maximálně komerční a jejich výstupy velice nákladné, je logické, že pokud tržní subjekty musely začít šetřit, bylo to právě na reklamě, investicích do nových budov a jejich reprezentativního vybavení. S hospodářskou krizí tak tržní potenciál sektoru začal rapidně klesat a přestal lákat nové subjekty i proto, že odběratelé kreativních produktů začali více sázet na osvědčené a pro nové subjekty bylo najednou mnohem těžší získat důvěru zákazníků.

Graf 4. Rok založení dodnes činných subjektů KKP podle sektorů, vlastní zpracování.

Zdroj dat: Albertina 2012

8 VYHODNOCENÍ VEŘEJNÉ PODPORY KREATIVNÍCH PRŮMYSLŮ VE VYBRANÝCH MĚSTSKÝCH ČÁSTECH PRAHY

Hlavní město Praha (Ministerstvo financí, 2013) na podporu KKP v roce 2012 vyčlenilo 1 969 mil. Kč a tato částka byla na konci roku téměř z 90 procent vyčerpána. Největší část těchto prostředků připadla na podporu Scénických umění (419 mil. Kč) a pouze jen málo přes polovinu této částky je věnováno Muzeím a galeriím a Knihovnám a archivům (viz Tabulka 4)

Tabulka 4. Podpora KKP v rozpočtu hlavního města Prahy (v mil.),
vlastní zpracování.

Zdroj: Ministerstvo financí, 2013

Kulturní sektor	Historická památka	341,6
	Muzeum a galerie	287,4
	Knihovny a archivy	264,6
	Scénická umění	419
	Výtvarná umění	
	Řemesla	
	Kulturní a umělecké vzdělávání	165,2
Kulturní průmysly	Film a video	8,9
	Videohry	
	Televize	8,2
	Rozhlas	
	Knihy a tisk	1,3
	Hudba	87,8
Kreativní průmysly	Architektura	
	Reklama	
	Design	
Neznámá oblast	Podpora kulturní činnosti	495,2

MČ Praha 8 na svých internetových stránkách (Městská část Praha 8, 2013) sice avizuje granty pro kulturu, sport a volný čas, avšak při bližším zkoumání vyhlášených grantů se ani

jeden nevěnuje kulturním záležitostem, soustřeďují se pouze na sport a volný čas. V rozpočtu odboru kultury je pro rok 2013 vyčleněno přes 24 milionů Kč na KKP.

MČ Praha 5 plánuje v roce 2013 vydat v kapitole kultura částku ve výši 32,08 mil. Kč, což je o 18 mil. Kč méně, než v minulém roce. Rada se ve svém programovém (Městská část Praha 5, 2011) prohlášení zavázala k podpoře historických tradic a kulturních hodnot, kulturních akcí, na které jsou již vyhlášeny jednorázové granty (Městská část Praha 5, 2013), Švandova divadla, soutěží mladých autorů a interpretů a národnostních menšin. Zároveň má v plánu dbát na udržování kulturních památek i prostřednictvím grantů určených majitelům takových památek (Městská část Praha 5, 2013b) a zprůhlednit grantový systém. Na druhou stranu si vytyčila za cíl snížit podporu komerčních kulturních akcí s nízkou uměleckou hodnotou, zaměřených na stánkový prodej.

V rozpočtu 7. MČ je na podporu kultury vyčleněna částka 5,77 mil Kč, která má být použita rekonstrukci vodárenské věže, jež je kulturní památkou, vydávání komunálního časopisu, provoz kulturního centra a pořádání kulturních akcí pro občany. Investice do veřejného prostoru pak mají podobu výstavby dětských hřišť, sportovišť a jednoho parkoviště. Rozpočet nepočítá s investicemi do deindustrializovaných oblastí. Jedním z grantů pro 2. pololetí 2013, který MČ vyhlásila, pak navíc počítá s podporou projektů na téma „Kultura pro Prahu 7“. (MČ Praha 7, 2013) Alokovanou částku se však nepodařilo zjistit.

Z uvedeného vyplývá, že pražské MČ se ve svých rozpočtech a grantových politikách zabývají pouze kulturním sektorem a kulturními průmysly a kreativní průmysly nezmiňují, s výjimkou finančních prostředků zaplacených za propagaci (Reklamu) MČ, což však nelze považovat za formu podpory.

9 EVALUACE VLIVU VÝVOJE KREATIVNÍCH PRŮMYSLŮ NA URBÁNNÍ REGENERACI V PRAZE

Jak bylo uvedeno v teoretické části, po roce převratu v roce 1989 došlo v první řadě k industrializaci a terciarizaci ekonomiky. To mělo dopad nejen na vznik brownfields na místech uzavřených průmyslových podniků, ale také na výstavbu nových, především kancelářských budov. Téměř čtvrtstoletí po začátku postkomunistické transformace je tedy na místě zhodnotit vztah revitalizace brownfields a výstavby kancelářských budov s KKP. V analýze prostorového rozložení ve vybraných městských částech bylo ve čtvrtích Karlín a Smíchov zjištěno, že v moderních kancelářských budovách sídlí ze subjektů KKP převážně ty ze sektoru kreativních průmyslů (viz ZSJ Rohanský ostrov nebo Anděl).

Pro následující analýzu byly vybrány významné kancelářské objekty nebo komplexy, které vznikly na území Prahy po roce 89 a sídlí v nich minimálně jeden subjekt KKP, tak jak je uvádí i s historickým kontextem Němec (2009, s. 6 a n.).

Výstavba kancelářských budov v Praze odpovídá již zmiňovaným teoretickým předpokladům. V první polovině 90. let se jejich výstavba soustředila v centru, na začátku stála pasáž Myslbek v ulici Na Příkopě, kde v současné době sídlí pouze jeden subjekt KKP, a to z odvětví Webové portály. Ve stejném období byla dokončena také stavba IBC v Karlíně, kde sídlí dva subjekty kulturních a dva kreativních průmyslů a Prague City Center v Klimentské ulici nedaleko Náměstí republiky. Tam se nachází celkem pět subjektů KKP, z toho po jednom z Designu a Architektury.

V druhé polovině 90. let se začal projevovat nedostatek prostor v centru města, stejně jako ostatní s tím související problémy. Výstavba se proto přesunula směrem z historického centra a nové kancelářské centrum se vytvořilo na Praze 4. Začala výstavba kancelářských komplexů na Pankrácké pláni a u stanice metra Budějovická, která trvá dodnes. Oblast Pankrácké pláně s mrakodrapy slouží jako útočiště třinácti firem, převážně ze sektoru kreativních průmyslů, kde převažuje odvětví Webové portály a Reklama. Dvě společnosti odvětví Knihy a tisk pak sídlí kolem stanice Budějovická a jedna na Brumlovce.

Ve stejném období se také začaly objevovat první snahy o využití deindustrializovaných ploch, průkopnickým projektem byla rekonstrukce Paláce Karlín, bývalého ředitelství ČKD Dukla. Dnes zde má sídlo jedna společnost z odvětví Reklama. Výstavba započala také v oblasti Anděl na Smíchově, na území bývalé továrny Tatra Smíchov (viz kapitola 6.4.4).

Po přelomu tisíciletí vznikl například komplex devíti kancelářských budov The Park u stanice metra Chodov. Mimo významných IT firem, jako je IBM, Dell a Sun zde sídlí také tři společnosti ze sektoru kreativních průmyslů – dva, v souladu se zaměřením největších firem v komplexu, v odvětví Webové portály a jeden v Architektuře.

Ve druhé polovině první dekády 21. století byl otevřen Office Park Kavčí Hory nedaleko stanice metra Pražského povstání na Praze 4, kde dnes nalezneme jednu softwarovou firmu, a Prosek Point na Praze 8, kde kromě energetického gigantu RWE sídlí také jedna reklamní a jedna softwarová společnost. Kolaudace se dočkaly také budovy v Karolinské ulici v Karlíně Nile House, Danube House a Amazon Court (viz kapitola 6.4.2), Prague Marina Office Center v Holešovickém přístavu se třemi subjekty převážně z kulturních průmyslů, Factory Office Center na Smíchově se dvěma společnostmi z odvětví Knihy a tisk a jednou z Webových portálů, a nakonec i Průmyslová Tower u křížení Jižní spojky a Průmyslové ulice na Praze 10, kde se zatím usídlila pouze jedna reklamní společnost.

Z uvedené analýzy vyplývá, že v analyzovaných kancelářských budovách se subjekty KKP sice vyskytují, avšak v žádném závratném množství. Ve 100 % případů se však jedná o společnosti s více zaměstnanci. Ve sledovaných objektech se nevyskytuje ani jeden podnikající jednatel. Vysvětlení, proč tomu tak je, je nasnadě. Jednotlivci nemají důvod si pronajímat kancelářské prostory v takových to budovách, z velké části tvořené z tzv. open space, které jsou určeny pro spolupráci více osob. Naopak často sídlí v objektech s residenční funkcí nebo v malých kancelářích.

V analyzovaných objektech nesídlí také žádné subjekty z kreativního sektoru, naopak převládají kreativní průmysly, doplněné o odvětví Knihy a tisk z kulturních průmyslů. Kreativní sektor si totiž díky své takřka nekomerční povaze vybírá spíše místa s levnějším nájmem nebo s tzv. *geniem loci*. Zmiňované kancelářské budovy obě tyto charakteristiky postrádají, naopak bývají umělci zatracovány jako „chrámy globalizace a konzumu“, které nic nevytváří.

Subjekty KKP, pro které jsou tyto objekty vhodné, jsou takové, které vyžadují spolupráci více osob a moderní, reprezentativní sídlo. Jedná se především o kreativní odvětví Architektura, Reklama, Design a Webové portály a ze sektoru Kulturních průmyslů o Knihy a tisk. V případě posledně zmiňovaného odvětví v těchto budovách sídlí především nakladatelství, vydavatelství a redakce novin a časopisů.

Pro vyšší výpovědní hodnotu analýzy je však vhodné použít i opačného postupu, deduktivního. Na základě výběru adresních bodů s nejvyššími počty subjektů z databáze Albertina lze zjistit, jaké lokality a druhy zástavby subjekty KKP při výběru svých sídel upřednostňují. Pro analýzu byl jako spodní hranice zvolen počet šesti subjektů KKP na jedné adrese a za těchto podmínek bylo vybráno 25 subjektů. Největší počet subjektů se nachází v Barrandovských ateliérech, a jak už z názvu objektu napovídá, jedná se o subjekty ze sektoru kulturních průmyslů. Při pohledu na tabulku lze pozorovat převahu zástavby z 19. a 1. poloviny 20. století (dále jen „starší zástavba“), převážně v historickém centru a vnitřním městě, kde je tento typ budov nejčastější. Ve výběru lze nalézt i budovy z konce 20. a začátku 21. století, avšak zůstávají v menšině, neboť jich pozorujeme pouze 8, oproti 17 ze starší zástavby. Poměr mezi sektory je ve všech typech zástavby přibližně stejný, převládají kulturní průmysly následované kreativními a kulturním sektorem. Vymyká se pouze panelový dům na Praze 4 – Lhotka, kde se nachází sedm subjektů kulturního sektoru, konkrétně z odvětví Provoz kulturních zařízení, a k tomu pouze 1 z kulturních průmyslů. Křestní jména a příjmení subjektů jsou typická pro země bývalého Sovětského svazu provozujících kulturní zařízení. Je tedy možné, že se jedná o jednu skupinu, nebo o tzv. virtuální sídlo.

Tabulka 5. Adresy s více než 5 subjekty KKP v Praze, vlastní zpracování

Zdroj dat: Albertina 2012

Adresa	druh zástavby	umístění	MČ	kulturní sektor	kulturní průmysly	kreativní průmysly	celkem
Kříženeckého náměstí 322/5	1. republika	Barrandovské ateliéry	P5	1	20		21
Bořivojova 878/35	s vnitroblokem	u Žižkovského vysílače	P3	1	17		18
náměstí 14. října 1307/2	měšťanský dům z 19. stol.	Malá Strana	P5	1	13	4	18
Ostrovní 126/30	měšťanský dům z 19. stol.	Národní třída	P2		11	2	13
Kubelíkova 1224/42	s vnitroblokem	u Žižkovského vysílače	P3		8	3	11
Revoluční 1082/8	měšťanský dům z 19. stol.	u Náměstí Republiky	P1	1	5	4	10
Křenova 438/7	novostavba	Petřiny	P6	1	6	2	9
U Habrovky 247/11	RD z přelomu tisíciletí	Budějovická	P4	1	5	3	9
Čimelická 957/1	panelová zástavba	Nové Dvory	P4	7	1		8
Husinecká 903/10	s vnitroblokem	za Hlavním nádražím	P3		5	3	8
Václavské náměstí 808/66	1. republika	Václavské náměstí	P1		6	2	8
Vyšehradská 1349/2	s vnitroblokem	Výtoň	P2		6	2	8
Wenzigova 1872/4	měšťanský dům z 19. stol.	u Nuselského mostu	P2		6	2	8
Národní 961/25	měšťanský dům z 19. stol.	Palác Metro, Národní třída	P1		4	3	7
Koněvova 2660/141	komerční budova z 90. let	IMADOS, Žižkov pod Vítkovem	P3		4	2	6
Korunní 810/104	revitalizovaný měšťanský pivovar	Korunní dvůr, Flora	P3		4	2	6
Kubelíkova 1548/27	s vnitroblokem	Palác Akropolis, Žižkov	P3	3	2	1	6
Masarykovo nábřeží 2058/38	měšťanský dům z 19. stol.	Národní divadlo	P1	3	3		6
Mezibranská 1579/4	měšťanský dům z 19. stol.	Národní muzeum	P1		3	3	6
Na Florenci 1020/19	po demolici	Florenc	P1		4	2	6
Roháčova 188/37	s vnitroblokem	Žižkov pod Vítkovem	P3	1	3	2	6
Senovážné náměstí 978/23	měšťanský dům z 19. stol.	Senovážné náměstí	P1	1	4	1	6
V Jirchářích 150/8	měšťanský dům z 19. stol.	Národní divadlo	P1		6		6
V Štíhlách 1311/3	panelová zástavba	Krč	P4	2	4		6
Vinohradská 2396/184	výšková budova z 2. pol. 20. st.	Želivského	P10		2	4	6
Celkem				23	152	47	222

Z indukční analýzy vyplývá, že KKP mají určitý vliv výstavbu nových budov, a to především díky velikosti společností, které v nich působí a sídlí v kancelářských budovách. Pokud

bychom navíc KKP chápali stejně extenzivně, jako to dělá Florida (Cikánek, 2009), pak bychom museli říci, že KKP hlavním hnacím motorem urbánní regenerace prostřednictvím výstavby kancelářských budov.

V návaznosti na zjištěnou kumulaci subjektů KKP především ve starší zástavbě bylo provedeno šetření stavu objektů pomocí aplikace Google Street View (Google, 2013), které zjistilo, že všechny sledované objekty v perfektním a velmi reprezentativním stavu. Naprostá většina z nich na základě vizuálního hodnocení prošla rekonstrukcí nebo restaurací.

Na základě těchto vysledovaných tendencí lze tedy tvrdit, že KKP mají vliv na urbánní regeneraci a to jak prostřednictvím revitalizace stávajících objektů, tak i výstavbou nových budov.

Vzhledem k tomu, že analýza všech případů urbánní regenerace by výrazně přesáhla rámec této práce, budou uvedeny alespoň tři příklady regenerace opuštěných objektů prostřednictvím KKP. Otázkou v jejich případě zůstává, proč na jejich adresách oficiálně nesídlí žádný subjekt KKP.

9.1 DOX

Centrum současného umění DOX v pražských Holešovicích vzniklo v prostorách bývalé továrny na stroje z počátku 20. století, která od té doby prošla řadou změn a dostaveb. V roce 2002 ji odkoupil menší podnikatel Leoš Válka, který ji spolu se třemi dalšími partnery revitalizoval tak, aby mohla plnit současnou funkci. Stavba pak byla zařazena mezi nejvýznamnější stavby světa roku 2008. (DOX Prague, 2013b)

Jako centrum současného umění, architektury a designu funguje DOX už čtyři roky a za tu dobu uspořádal přes osmdesát výstavních projektů s více než tři sta doprovodnými programy. (DOX Prague, 2013)

Příležitost ukázat se zde v rámci některých projektů dostávají i neznámí a začínající autoři a je na návštěvnicích, aby odhalili jejich talent.

Centrum si během krátké existence získalo množství příznivců, v roce 2011 DOX navštívilo 54 000 návštěvníků a zaklatadel, Leoš Válka za tuto iniciativu na návrh Václava Havla oceněn Cenou Ministerstva kultury ČR za přínos v oblasti výtvarného umění. (DOX Prague, 2012)

Obrázek 6. DOX před a po rekonstrukci

Foto: DOX, 2013

9.2 MeetFactory

Společnost MeetFactory založil v roce 2001 výtvarník David Černý, autor neonového srdce na Hradě, Entropy nebo růžového tanku. Původně se nacházela v Holešovicích, avšak po povodních v roce 2002 byla nucena změnit své působiště. Současné sídlo našla až v roce 2007, když zahájila provoz na Smíchově mezi Městským okruhem a osmikolejnou železnič-

ní tratí. Budova z 20. let 20. století postavená jako sklárna, kde se později vyráběly diesellové motory, nebo sloužila jako dílny a kanceláře Československých drah, byla po převratu opuštěna, krátce jí také obývali dělníci ze stavby tunelu Mrázovka. David Černý se do její rekonstrukce pustil v roce 2005 a učinil ji nepřehlédnutelnou, když na venkovní stěnu pověsil dvě červená auta. (viz Obrázek 7) Továrna na setkání vytváří umělcům různých žánrů podporu, zázemí a prostory k prezentaci jejich tvorby. Nabízí ateliéry, zkušebny, studia, depozit, foyery, zázemí, 2 multifunkční sály a 2 galerie (MeetFactory, 2013)

Ve správní radě společnosti jsou kromě Davida Černého i další známé tváře, jako hudebník David Koller či režisérka Alice Nellis. Provoz budovy je financován z „vlastní činnosti, grantem, grantem hl. m. Prahy, dotací MK ČR, partnerskými zahraničními kulturními institucemi, veřejnou sbírkou a sponzorskými dary.“ (MeetFactory, 2013)

Obrázek 7. Budova MeetFactory

Foto: MeetFactory, 2013

9.3 Třafačka

Centrum Třafačka se nachází v Libni v ulici Kurta Konráda a využívá prostory opuštěné trafostanice. Začínala jako centrum tvorby generace mladých umělců DIY – Do It Yourself. To znamená pouliční umění, jako graffiti, street art a ready-mades. Toto zaměření je patrné již z vnějšku, který zdobí graffiti. Budova tak často mění svou tvář. Podle serveru Virtual-Travel.cz (Panoramas, 2013), má v centru ateliér množství umělců, avšak v databázi Albertina uvedeni nejsou. Webové stránky Třafačky (Třafačka, 2013) pak neobsahují obecné informace ani o budově, ani působících umělcích.

Třafačka nabízí velkokapacitní ateliér určený koncertům, módním přehlídkám apod. a výstavní prostor Trafo Gallery. Ateliéry stálých umělců byly v roce 2011 přesunuty o pár set metrů dál do budovy bývalé barvírny v ulici Čerpadlová, kde má občanské sdružení Třafačka své sídlo.

Obrázek 8. Jedna z tváří Třafačky

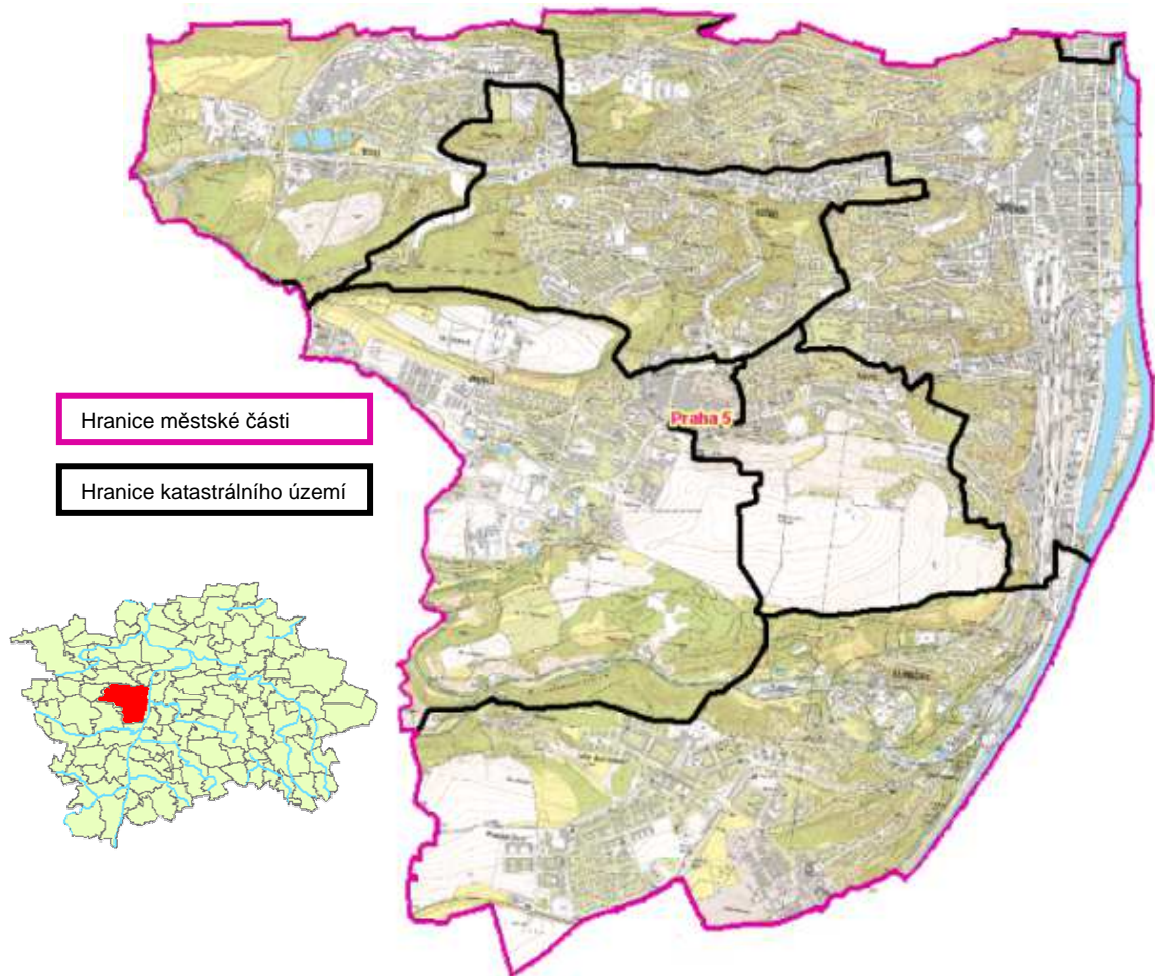
Foto: Đuke, 2012

10 NÁVRH STRATEGIE ROZVOJE KKP V MČ PRAHA 5

Na základě informací, získaných z rešerší provedených v teoretické části a podrobných analýz v části praktické, je možné vytvořit návrh strategického plánu rozvoje KKP ve vybrané městské části. V kapitole 6 bylo podrobně rozebráno prostorové rozmístění subjektů i v 5. MČ a v kapitole 6.4 ještě podrobněji ve čtyřech vybraných pražských čtvrtích. Jednou z nich bylo i katastrální území Smíchova v MČ Praha 5. Tato městská část byla analyzována i z hlediska podpory KKP na komunální úrovni a bylo zjištěno, že rozpočtové kapitole Kultura nabízí KKP největší obnos finančních prostředků ze sledovaných MČ a to i přesto, že tato částka byla oproti minulému období snížena. Jediným strategickým dokumentem, kterým 5. MČ v současné době disponuje je „Programové prohlášení rady Městské části Praha 5 2010 – 2014“ (Městská část Praha 5, 2011)

Z toho důvodu by mělo být zajištěno správné použití těchto prostředků pomocí střednědobého strategického plánu rozvoje KKP, který MČ dosud postrádá a který bude také jedním z výstupů této práce. Jeho součástí bude i projekt revitalizace vybraného objektu na území této MČ.

Vzhledem k tomu, že MČ byla zevrubně popsána již v předchozích kapitolách, nebude se tato práce již zabývat analytickou částí strategie rozvoje a přejde rovnou k návrhové.

Obrázek 9. MČ Praha 5, vlastní zpracování

Mapový podklad: ČSÚ

10.1 Obecná východiska

Na začátku tvorby návrhu je na místě uvědomit si specifická východiska rozvoje KKP. I přesto, že celá práce staví do svého středu pojem kulturní a kreativní průmysly, nejedná se v tomto případě o průmysly v pravém slova smyslu. Slovo průmysly má pouze poukázat na to, že jsou platnou součástí ekonomiky, která generuje zisk stejně jako všechna ostatní odvětví a že je třeba na ně nahlížet i z tohoto pohledu a brát je takzvaně vážně. Jenomže tvorba zisku v případě KKP není jen výsledkem vloženého kapitálu vyjádřeného v penězích. Zisk odvětví KKP nezvýšíme jen tím, že mu poskytneme finanční prostředky. Naopak, klíčové je to, co lze penězi jen těžko vyjádřit: umělecká hodnota. Ta dělá produkt KKP konkurenceschopný. Nezávisí na investovaných penězích, ale na nápadu a talentu kreativní osoby

(osob). A tento fakt je třeba si uvědomit jakožto silně specifické východisko pro tvorbu strategie rozvoje. Nezáleží jen na penězích.

Kreativní sice nápad nezáleží na penězích, avšak jeho realizace a život autora ve většině případů ano. A to je právě směr, kterým by se koncepce měla ubírat. Měla by vytvořit tvůrčí prostředí, prostor a podmínky pro kreativní autory. Ne motivovat k tvorbě, protože to není třeba, ale umožnit proces tvorby. Pokud bychom totiž umělce tlačili do toho, aby stále vymýšleli nové a nové věci, výsledkem by nemusel být hodnotný kreativní produkt s uměleckou hodnotou, ale kýč. Nebo také produkt podobný tisícům jiných, který se ničím neodlišuje od ostatních. A takový pak není příliš kreativní.

Stejně tak je nutné rozpoznat kdy realizaci konkrétního produktu zahájit i kdy s ní přestat. Není na místě uměle udržovat žánr, který už se vyčerpal a nikdo se o něj nezajímá.

Ideální je podporovat dobrý nápad už v jeho začátcích a správně odhadnout jeho potenciál. To však často nedokážou ani ti nejlepší, viz příklady dnes veleúspěšných spisovatelů, které zpočátku odmítly desítky nakladatelů. Důležité je však taky vědět, kdy s podporou přestat a přesunout ji jinam. Jen tak lze zabránit ustrnutí na jednom místě.

Podpora by také měla směřovat hlavně začínajícím. Pro zajištění dynamického rozvoje je kontraproduktivní vydržovat si stálé autory a zapomínat kvůli nim na ty nové, inovativní. Pokud je produkt kvalitní, autor se po skončení podpory dokáže uživit sám. Nejtěžší je totiž vstup do odvětví. Jako všude jinde platí, že kapitál tvoří kapitál (myšleno nemateriálně) a pokud se autor jednou prosadí a neustrne, zvýší se tolerance publika vůči jeho nedostatkům.

Důležité je nesoustředit podporu jen do některých odvětví, ale podporovat všechna a umožnit tak konkurenční prostředí. Tím spíš by se měla vyvarovat upřednostňování některých skupin před jinými, nebo prvkům korupce. Na těchto základech sice funguje značná část dnešního hospodářství, ale alespoň něco tak nadčasového, jako je umělecká hodnota, by se vůči tomu mělo striktně vymezit.

Podpora by měla také fungovat na principu subsidiarity, jenž je vlastní filozofii EU, a to tak, že bude umělce podporovat prostřednictvím školských zařízení, NNO apod. Avšak i princip subsidiarity má své nedostatky v podobě vytvoření přátelských vztahů mezi podporovateli a podporovanými, které mohou narušit rovný přístup k finančním prostředkům. Proto by měla být část podpory rozdělována i prostřednictvím správních orgánů. Jsou totiž také

umělci, kteří nejsou v kontaktu se školami a NNO. Podpora by tedy neměla narušovat jejich individualitu

Základní východiska tedy jsou:

- podpora má směřovat k zázemí autorů a realizaci jejich nápadů; nemá motivovat k tvorbě, ale umožnit její proces
- s podporou je žádoucí včas začít, ale také skončit
- podpora má směřovat k začínajícím autorům
- podpora napříč odvětvími
- nediskriminace
- nekorupční prostředí
- subsidiarita v kombinaci s centralismem
- transparentnost a předvídatelnost

10.2 Strategická vize

Městská část Praha 5 je v roce 2020 plnohodnotným městským centrem, které přitahuje obyvatele, pracující i návštěvníky kreativním a kulturním prostředím postaveným na širokých historických základech, které snoubí prvky industriální i moderní architektury, respektuje národnostní menšiny a jejich kulturu a tvoří s jejich pomocí svůj osobitý ráz.

10.3 Strategické cíle

SC 1 Konkurenceschopné kulturní a kreativní průmysly, které si zachovávají vysokou uměleckou hodnotu

SC 2 Kulturní a kreativní průmysly lákají do městské části její obyvatele i návštěvníky z širokého okolí

SC 3 Integrované všechny věkové, názorové, sociální i národnostní skupiny se vzájemnou inspirací

SC 4 Kulturní dědictví ochráněno před stárnutím i moderními zásahy narušujícími jeho historickou hodnotu

10.3.1 SC 1 Konkurenceschopné kulturní a kreativní průmysly, které si zachovávají vysokou uměleckou hodnotu

I přesto, že konkurenceschopnost KKP jako celku, tzn. zahrnujících všechny tři sektory, není primárně založená na objemu vydělaných peněz, je důležitá stejně jako v jakémkoliv jiném oboru. Není totiž možné, aby celá společnost žila jen kulturou. Čas publika je omezen množstvím jiných, často životně důležitých aktivit. Proto musí být nutně omezen i prostor pro tvůrce. A pokud umělec chce, aby byl za umělce považován, musí najít publikum, které si oblíbí jeho produkty a bude ho tak nazývat.

Nikde však není dáno, kolik umělců může tvořit v určité (zeměpisné) oblasti a v době internetu není problém zaujmout publikum na celém světě. Geografické překážky jsou tedy minimální, opravdové bariéry je třeba hledat jinde – v ostatních tvůrcích a množství produktů, které každodenně vytváří.

Proto musí podpora směřovat k vytváření prostředí, ve kterém se umělci v 5. MČ stanou úspěšnějšími než v těch ostatních.

10.3.2 SC 2 Kulturní a kreativní průmysly lákají do městské části její obyvatele i návštěvníky z širokého okolí

Strategický cíl dvě úzce souvisí s prvním a navazuje na něj. Ke konkurenceschopné tvorbě je totiž zapotřebí také její adekvátní prezentace, která vytváří patřičný multiplikační efekt i v ostatních částech ekonomiky a má často i obrovský vliv na místní HDP. Praha 5 proto bude podporovat pořádání kulturních akcí, stejně jako vytváření prostor pro prezentaci KKP jako jsou galerie, divadla, případně i prostředků pro sdělování audiovizuálních produktů a to v reálné i virtuální podobě.

10.3.3 SC 3 Integrované všechny věkové, názorové, sociální i národnostní skupiny se vzájemnou inspirací

Praha 5 bude usilovat o maximální zapojení veškerých menšin do kulturních a kreativních aktivit s cílem vytvořit inspirativní interkulturní dialog a tolerantní prostředí, protože pouze v tolerantní společnosti je možné plně rozvinout umělecký a kreativní potenciál.

MČ Praha 5 má totiž díky rozmanitosti svého obyvatelstva potenciál stát se městskou částí menšinou založenou na vzájemné inspiraci a spolupráci, která vytváří předpoklad k vysoce originální tvorbě.

10.3.4 SC 4 Kulturní dědictví ochráněno před stárnutím i moderními zásahy narušujícími jeho historickou hodnotu

Praha 5 je městská část se středověkou i industriální minulostí, které utvářejí její jedinečné prostředí. Stavby totiž mají vliv na kreativní osobnosti, stejně jako kreativci mají vliv na stavby. Praha 5 proto chce chránit historické objekty a podílet se na zachování jejich historické hodnoty. Zároveň chce tyto objekty ochránit před nekoncepčním územním plánováním a komerčními zájmy developerů, které tyto hodnoty nerespektují.

10.4 Aktivity

Strategické cíle budou naplňovány prostřednictvím následujících aktivit:

- **Aktivity SC 1:** Konkurenceschopné kulturní a kreativní průmysly, které si zachovávají vysokou uměleckou hodnotu
 - podpora vzniku center KKP
 - podpora začínajícím kreativcům s realizací jejich nápadů prostřednictvím grantů nebo bezúročných půjček
 - regenerace veřejných prostranství za účelem vytvoření inspirativního a kreativního prostředí
- **Aktivity SC 2:** Kulturní a kreativní průmysly lákají do městské části její obyvatelé i návštěvníky z širokého okolí
 - jednorázová podpora kulturních a kreativních projektů
 - kontinuální podpora KK zařízení
 - tvorba virtuálních a reálných informačních kanálů k prezentaci umělců

SC 1: Konkurenceschopnost a umělecká hodnota

- Centra KKP
- Granty a půjčky
- Regenerace veřejného prostranství

SC 2: Atraktivita

- KK projekty
- KK zařízení
- Informační kanály
- Dopravní dostupnost

- podpora funkce MČ jako centra kultury Prahy a Středočeského kraje pomocí zlepšování dopravní dostupnosti
- **Aktivita SC 3:** Integrované všechny věkové, názorové, sociální i národnostní skupiny se vzájemnou inspirací
 - podpora mezikulturního polylogu
 - podpora nediskriminačního prostředí rovných příležitostí
 - podpora vzájemné tolerance
- **Aktivita SC 4:** Kulturní dědictví ochráněné před stárnutím i moderními zásahy narušujícími jeho historickou hodnotu
 - finanční podpora oprav a údržby historických památek
 - územní plánování upřednostňující zachování historických budov před komerčními zájmy
 - hledání nových způsobů využití opuštěných průmyslových areálů
 - podpora sounáležitosti občanů s historickými hodnotami MČ

SC 3: Integrace

- Polylog
- Nediskriminace
- Tolerance

SC 4: Kulturní dědictví

- Opravy a údržba
- Územní plánování
- Nové způsoby využití
- Sounáležitost

11 PROJEKT – ZLÍCHOVSKÝ LIHOVAR

Jak již bylo uvedeno, v katastru čtvrti Smíchov se nacházejí hned dvě území, která ztratila svou dřívější funkci a v současné době jsou nevyužitá a čekají na své další využití. Jedním z nich je i areál bývalého lihovaru, jehož část byla prohlášena kulturní památkou.

Areál Zlíčovského lihovaru byl postaven na začátku 19. století, první zmínka o něm pochází z roku 1836. V roce 1880 zde byla zřízena továrna na výrobu lihu a potaše. Jeho současná podoba pochází z roku 1907, kdy byl přestavěn. V 50. letech 20. století pak potaš nahradil ocet a spolu s lihem zde byl vyráběn až do roku 2000. (Čížek, 2011)

Od té doby areál chátrá a návrhy na jeho revitalizaci jsou předmětem různých architektonických diplomových prací. S projektem na revitalizaci přišli i majitelé pozemku, který však z neznámých důvodů zůstává jen na papíře. Veškeré projekty, se kterými se autorka setkala, počítají se zachováním budovy varny a přilehlého komínu, které jsou pod ochranou památek, a výstavbou rozsáhlých kancelářských a obytných budov. Snaží se tak zkombinovat stavbu z 19. století s moderní architekturou. (viz Obrázek 10) Výstavba takového komplexu však znamená značnou investici, která v době hospodářské recese nemá příliš mnoho nadějí na úspěch.

Objekt je nyní ve vlastnictví společnosti Zlatý lihovar a. s., která, jak již bylo řečeno, zde plánuje výstavbu kancelářských a obytných prostor. Zde by byl vhodný zásah městské části i magistrátu, které by mohly nemovitosti odkoupit, nebo se s ním dohodnout na kofinancování.

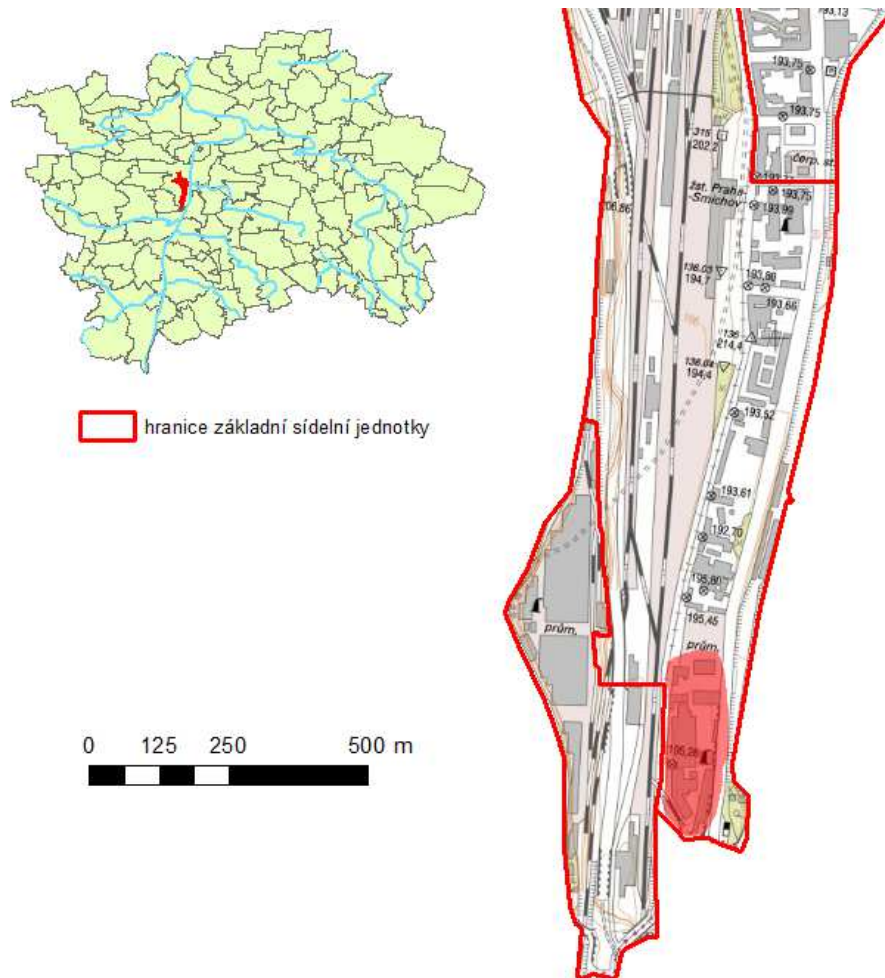

Obrázek 10. Návrh majitelů pozemku na revitalizaci areálu Zlíčovského lihovaru

Zdroj: Škaloud, 2008

Kancelářské budovy a byty mají navíc vyrůst i v severozápadní části smíchovského nádraží a není jisté, zda by si ty v areálu lihovaru našly své nájemce. Například komplex Balaběnka s výbornou dopravní dostupností díky stanici metra B Českomoravská a městskému okruhu stále nabízejí kanceláře k prodeji či pronájmu.

Jedná o atraktivní území s výbornou dopravní dostupností, protože leží u městského okruhu a nedaleko stanice metra B Smíchovské nádraží. A ač je pozemek u řeky, nejedná se o zátopovou oblast. Samozřejmě vyjma takových povodní, jaké byly v roce 2002.

Mapa 9. Lokalizace Zlíchovského lihovaru v rámci jižní části Smíchova, vlastní zpracování.

Mapový podklad: ČSÚ

11.1 Možnosti využití území

Přesycenost trhu s bytovými i nebytovými prostory a fakt, že část areálu je památkově chráněna, nabízí možnost revitalizace pomocí postupné rekonstrukce stávajících budov. Některé z nich sice mají probořené střechy, avšak staticky jsou zatím v pořádku. Prostory, které by touto rekonstrukcí vznikly, by pak mohly sloužit kulturním průmyslům. Protože areál dříve sloužil k výrobním účelům, disponuje velkými vnitřními prostory, které by mohly poskytnout prostory galeriím, uměleckým ateliérům i řemeslným dílnám. Své místo by zde mohla najít také tiskárna, nahrávací studio či sál pro hudební, filmová i divadelní představení.

11.2 Vlastnosti areálu

Areál sestává ze čtyř hlavních budov a dvou vedlejších, jak je patrné na mapě 10.

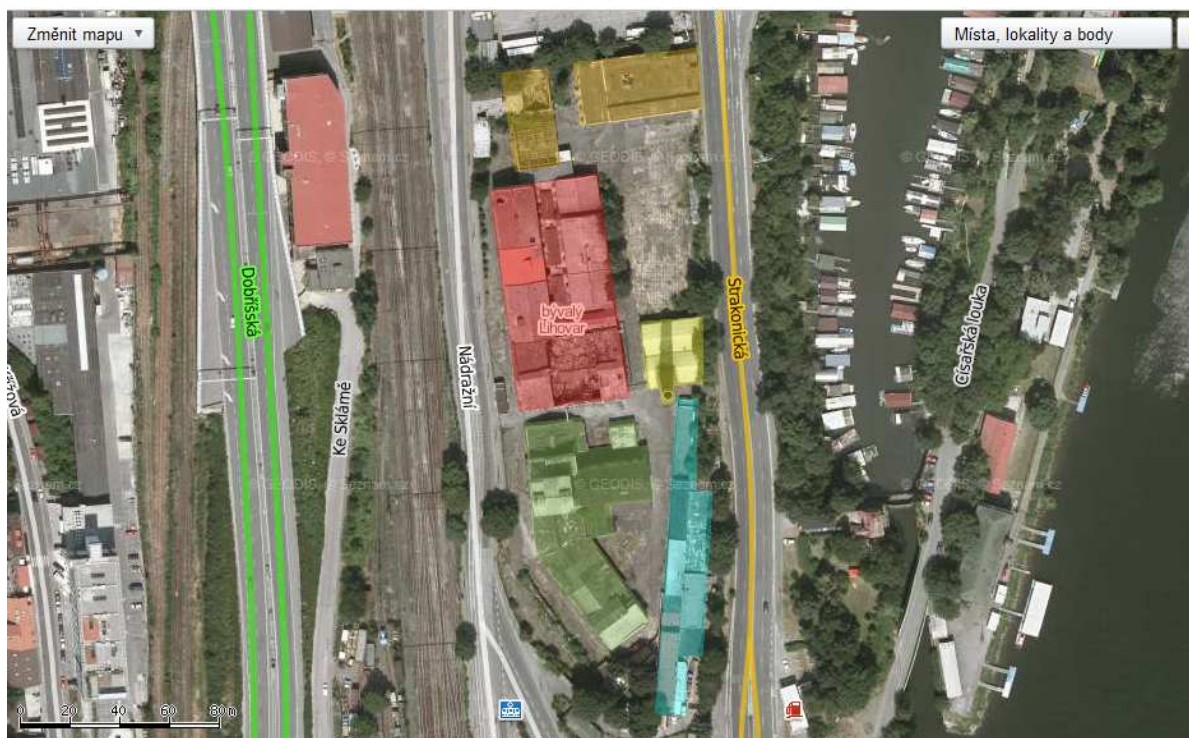
Zeleně je vyznačena hlavní budova, která sloužila k výrobě lihu a jeho skladování, administrativním účelům, a laboratoři. Střecha budovy je na několika místech značně poškozena, omítka je z větší části opadaná a některé okenní tabulky rozbité. I přesto je budova stabilní a vyžaduje pouze důkladnou rekonstrukci.

V červeně označené budově byla soustředěna výroba octa. Ten se tu společně s lihem i skladoval. Jižní část budovy je ve velmi špatném stavu, celá prostřední část střechy je propadlá a bude vyžadovat přestavbu. Severní část vypadá o poznání lépe, dokonce tu sídlí kovářství.

Kotelna s komínem, vyznačená žlutě, působí stabilní dojmem, ale z východní strany je obrostlá vegetací, která mohla narušit její statiku. Komín vypadá zachovale a nejeví známky poškození.

Modrá budova sloužila k ubytování, stravování a administrativě. Pravděpodobně je používána i dnes, protože u ní parkují automobily. Z toho lze soudit, že bude staticky v pořádku a bude vhodná k užívání.

Dvě budovy na severním okraji pozemku, označených oranžově, byl dříve pomocnými objekty, sloužily jako garáže, sklady apod. Ta větší z nich je dvoupodlažní, má funkční střechu a zásah vyžaduje z vnějšku pouze omítka a okna. Menší má cca na třiceti procentech propadlou střechu, fasádu s grafity a nerozbitá okna.

Mapa 10. Vymezení budov Zlíchovského lihovaru, vlastní zpracování.

Mapový podklad: Seznam.cz 2013

11.3 SWOT analýza

Silné stránky	Kulturní hodnota	Špatný stav budov	Slabé stránky
	Dopravní dostupnost	Nižší návratnost investice v porovnání se stavbou bytů a kanceláří	
	Kreativní prostředí	Nižší atraktivita využití pro majitele nemovitosti	
	Nižší jednorázová finanční zátěž		
Příležitosti	Vytvoření kreativního klastru s nedalekou Meat Factory	Centrum nepřiláká umělce a kreativce	Hrozby
	Centrum poskytne prostory začínajícím a nezávislým umělcům	Neopravené budovy zchátrají dříve, než dojde k další etapě	
	Zvýšení kulturního využití v MČ a širokém okolí	Vlastník nemovitosti nepřistoupí na projekt a jeho financování	
	Snížení kriminality prostřednictvím primární a sekundární prevence	Povodně	

Tabulka 6. SWOT analýza, vlastní zpracování.

11.4 Postup revitalizace

Jak bylo uvedeno, areál bývalého lihovaru je složen z šesti budov. Vzhledem k tomu, že ekonomika se stále potýká s recesí a rozsáhlé investice jsou spíše výjimkou, bylo by vhodné rozdělit revitalizaci do několika etap s tím, že teprve ve chvíli, kdy bude první etapa realizována a výnosy z jejího provozu pokryjí spolu s dalšími investicemi majitele a dotacemi z veřejných rozpočtů následující etapu, bude tato moci začít. Hrozba, že budovy, které mají být rekonstruovány až v dalších etapách, mezitím zchátrají natolik, že jejich oprava nebude možná, je bohužel reálná, nicméně přiměřená. V případě dalšího čekání na jiné komerční investice, které trvá již přes deset let, by totiž tato hrozba byla ještě větší. Většina ostatních projektů navíc počítá se zachováním pouze některých budov.

11.4.1 Etapa č. 1

V první etapě projektu by měla být opravena hlavní budova a kotelna bývalého lihovaru, protože spolu s komínem má nejvyšší historickou hodnotu, kterou si uvědomují i autoři

ostatních projektů, když je chtějí zachovat, a nabízí dostatek prostoru pro KKP. Hlavní budova je rozdělena do dvou částí – jižní, jednopodlažní a severní, která disponuje pěti podlažími, kdy prostory zasahují do více podlaží. Ty by mohly sloužit jako galerie moderní umění nebo ateliér pro výtvarníky, designéry nebo architekty. Vzhledem k uspokojivému stavu komínu, který zatím nevyžaduje žádné investice, bude opravena také kotelna, která bude sloužit jako kavárna.

Celá etapa bude rozdělena do několika fází tak, jak je zobrazeno na obrázku 11, který zobrazuje zjednodušenou WBS (Work Breakdown Structure).

V první fázi bude nutné přesně specifikovat požadavky, které by výsledná podoba budovy měla splňovat. K tomu by mohly dopomoci konzultace se zkušenými umělci, kteří již dokážou vyjádřit potřebné vlastnosti prostor, ve kterých mají tvořit. Stejně tak bude vhodné zapojit NNO, které mohou znát potřeby začínajících umělců, se kterými pracují. Zohlednit bude nutné také fakt, že areál je národní památkou, a proto bude nutné nezměnit jeho původní ráz.

Na základě specifikovaných požadavků pak bude možné provést nákladovou analýzu ve spolupráci s odborníky na stavitelství a dalšími subjekty.

Po stanovení finanční náročnosti projektu přijde řada na zajištění financování, kdy bude třeba se soustředit na možnosti podpory z národních veřejných rozpočtů a evropských fondů, stejně jako na možnosti financování vlastníkem areálu.

Je možné, že výše finančních prostředků zajištěná ve Fázi 3 nebude shodná s původním plánem, a proto je stanovení rozpočtu zařazeno až do Fáze 4. Rozpočet tak bude moci být upraven podle dostupných prostředků.

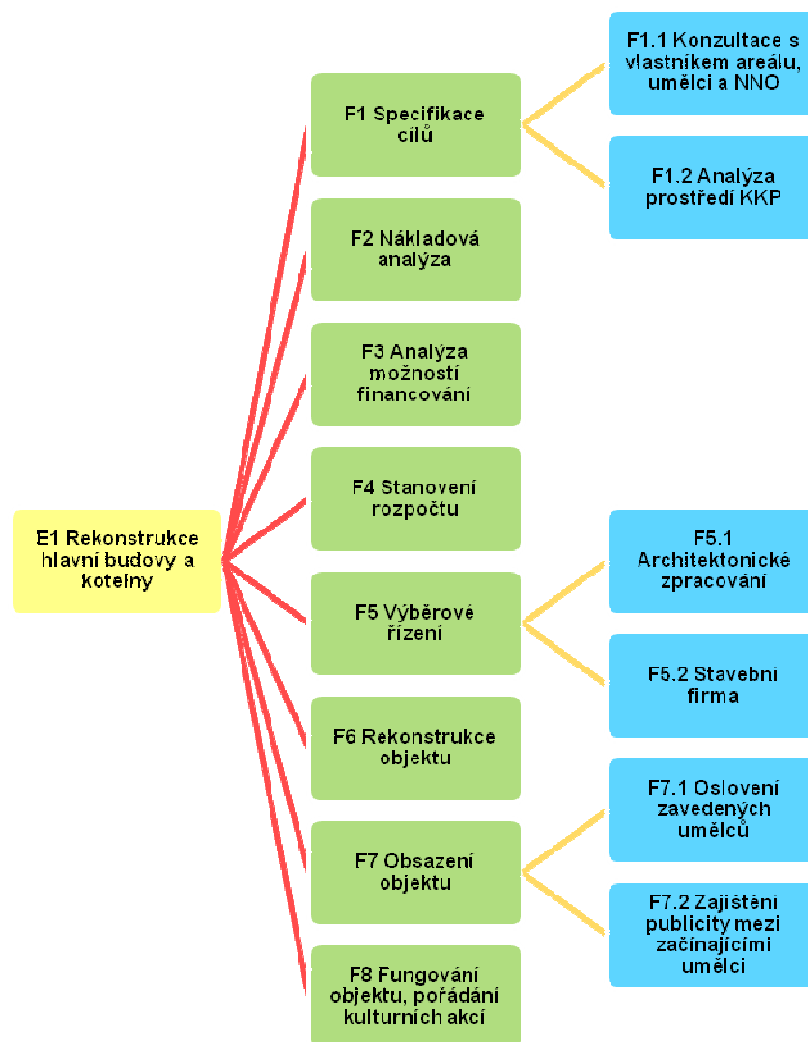
V další fázi dojde k vypsání výběrových řízení a výběru nejlepší nabídky. Bude rozděleno do dvou podfází, které na sebe budou navazovat. V první podfázi bude třeba vybrat nejvhodnější architektonické zpracování. Zde by bylo vhodné vypsát soutěž pro studenty architektury, aby byl těm úspěšným usnadněn vstup do odvětví, které se vyznačuje vysokými bariérami vstupu, především díky tomu, že vstup do odvětví je závislý na kontaktech a pro neznámé autory tak není lehké se prosadit, jak uvádějí čerství absolventi Fakulty architektury ČVUT v Praze.

Podmínky výběrového řízení na stavební práce by pak měly zaručit potřebnou úroveň kvality tak, aby finální hodnocení nabídek mohlo zohledňovat pouze cenu a nemuselo pak kvůli ceně slevovat v nárocích na kvalitu.

Následovat bude samotná rekonstrukce objektu, což je ryze technické téma nad rámec této práce.

Po rekonstrukci přijde na řadu obsazování objektu umělci a kreativci, k čemuž bude potřebné stanovit alespoň základní podmínky provozu tak, aby nedocházelo k poškození budovy. Stanovené podmínky by však neměly klást příliš velká omezení tvůrčím schopnostem umělců a kreativců a měly by je naopak podporovat. Projektu bude také nutné zajistit potřebnou publicitu, aby začínající umělci měli možnost se o projektu dozvědět.

Poslední fází už je samotné fungování hlavní budovy areálu jako kulturního centra. To by mohlo profitovat z pořádání kulturních a společenských akcí, výstav a podobně. Stejně tak by provoz budovy mohli financovat sami umělci poměrnou částí zisku ze své činnosti. Zisk by měla generovat také kavárna umístěná v kotelně.

Obrázek 11. WBS, vlastní zpracování

11.4.2 Etapa č. 2 - 5

Vzhledem k tomu, že ostatní etapy budou mít podobný průběh jako ta první, v zájmu nezahlcování čtenáře zbytečným opakováním bude uvedena pouze stručná charakteristika dalších etap a plánované využití dalších prostor.

Ve druhé etapě bude zrekonstruována budova garáží (oranžová), kam bude možné umístit několik menších ateliérů, případně divadelní sál v kombinaci s kinosálem pro nezávislou produkci

Jako třetí přijde na řadu kdysi obytná část objektu s kantýnou (vyznačena modře). Obytná funkce by mohla zůstat zachována a sloužit sociálně slabým umělcům, případně jako takzvaný dům na půli cesty. Kantýnu pak nahradí integrovaná restaurace, která poskytne pracovní místa hendikepovaným či sociálně slabým lidem.

Jako poslední přijde na řadu budova na výrobu octa (vyznačena červeně). Poskytne útočiště začínajícím umělcům v podobě ateliérů, nahrávacího studia i menší tiskárny. Ta pak bude mimo tisku uměleckých děl sloužit i k tisku propagačních materiálů areálu, vstupenek apod.

11.5 Možnosti podpory

Kulturní a kreativní průmysly, stejně jako sociální záležitosti a malé s střední podnikání je možno v Praze podporovat hned na několika úrovních – komunální, městské, národní a evropské. Podle těchto úrovní bude rozdělena i následující část.

11.5.1 Komunální úroveň – MČ Praha 5

Jak již bylo uvedeno v jedné z předešlých kapitol, MČ Praha 5 hodlá v roce 2013 investovat do podpory KKP 32 080 000 Kč. Tato částka počítá mimo jiné s podporou vlastníků kulturních památek, začínajících umělců a jednorázových kulturních akcí. Projekt by tak mohl být financován ze všech těchto titulů.

11.5.2 Městská úroveň – Magistrát hl. m. Prahy

Magistrát hl. m. Prahy (dále jen „MHMP“) vyčlenil na podporu KKP v roce 2012 téměř 2 miliardy korun. Projekt by mohl být financován jako historická památka (341,5 mil. Kč), galerie (287,4 mil. Kč) a subjekt na podporu kontrolní činnosti (téměř 0,5 mld. Kč).

MHMP podporuje KKP prostřednictvím grantů a to jak v oblasti kultury a umění, tak i v oblasti památkové péče. Právě granty na památkovou péči by mohly kofinancovat rekonstrukci areálu. Mají totiž investiční povahu a slouží k opravám a údržbě historických památek na území Prahy. Naopak granty v kultuře a umění nejsou dle obecných podmínek pro poskytování grantů (Magistrát hl. m. Prahy, 2011) poskytovány na investiční projekty. Proto by mohly být použity ke spolufinancování provozu zrekonstruovaného areálu.

11.5.3 Národní úroveň – Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury nabízí hned několik dotačních programů, které by bylo možné využít pro financování projektu. Prvním z nich je havarijní program, určený pro objekty v havarijním stavu, kam by mohl spadat i Zlíchovský lihovar. Posouzení, zda je budova v havarijním stavu je však nad rámec této práce. Dalším programem je ten na záchranu architektonického dědictví, čímž areál bezpochyby je a mnoho dalších. Ministerstvo kultury pak každoročně vypisuje granty na podporu kulturních činností. Ty by mohly spolufinancovat provoz revitalizovaného areálu. (Ministerstvo kultury, 2013)

11.5.4 Nadnárodní úroveň – Evropská unie

Možnosti podpory KKP Evropskou unií byly zmíněny už v teoretické části. V případě navrhovaného projektu je možné pro provoz areálu využít programy Kultura, Media a Media mundus a v následujícím období Program Kreativní Evropa.

Nabízejí se také strukturální fondy EU, avšak Praha se díky vysokému HDP netěší tak štědré podpoře jako ostatní regiony ČR. Revitalizace areálu jakožto investiční, tvrdý projekt by mohla být financována z fondu ERDF prostřednictvím Operačního programu Praha Konkurenceschopnost, Prioritní osa 3 – Podnikání a inovace a následný provoz by pak mohl pomoci financovat Operační program Praha Adaptabilita v Prioritní ose 1 – Podpora znalostní ekonomiky. V současné době ani v jedné z prioritních os žádné otevřené výzvy nejsou a další se ani neplánují, což je pravděpodobně důsledkem končícího programovacího období. (Hlavní město Praha, 2013, 2013b)

ZÁVĚR

Cílem práce bylo zmapovat kulturní a kreativní průmysly na území hlavního města Prahy, analyzovat jejich rozvojové trendy po roce 1989 a současné možnosti podpory a na jejich základě vytvořit strategický plán rozvoje vybrané městské části, kterou byla Praha 5.

Během provedeného mapování bylo zjištěno množství faktorů, které ovlivňují rozmístění KKP a rozhodování subjektů o založení a umístění svého podnikání. Bylo nutné se vypořádat s nepřesnostmi v datech danými určitými nedostatky databáze. Toho bylo dosaženo pomocí náročné komparace s jinými ekonomickými registry. Stále je však nutné počítat s faktem, že některé subjekty reálně působí jinde, než je jejich oficiální sídlo a s existencí tzv. virtuálních sídel. Na druhou stranu, sídlo rozhoduje o daňové povinnosti subjektů, která má vliv na rozpočet městské části, na jejímž území se nachází.

Práce se také potýkala s nedostatkem historických dat týkajících se KKP jako celku i jeho jednotlivých odvětví, neboť ČSÚ ve statistických ročenkách nevymezuje KKP samostatně, ale jsou rozděleny do několika odvětví, která jsou pak hodnocena jako celek. Reálně proto bylo vyhodnocení vývoje KKP pouze na základě založení stávajících subjektů.

Práce podává mnohostranný pohled na KKP za pomoci využití řady analytických metod, jako je komparace, indukce, dedukce, shluková analýza, pozorování apod., statistických dat, mapových podkladů, vlastní místní znalosti autorky a moderních internetových aplikací a počítačových programů. Nabízí také příklady dobré praxe.

Na základě provedených zkoumání práce a zkušeností autorky ze spolupráce na projektu IGA Ústavu regionálního rozvoje a veřejné správy FaME práce navrhuje strategický plán rozvoje KKP městské části Praha 5, který je po následném prodiskutování se zainteresovanými stranami aplikovatelný do praxe a vytváří projekt na regeneraci deindustrializovaného areálu Zlíčovského lihovaru založené na jeho dalším využití pro KKP.

Práce dosáhla všech stanovených cílů a nabízí čtenáři ucelený pohled na KKP na území hlavního města Prahy na úrovni kraje, městských částí i vybraných katastrálních územích a základních sídelních jednotkách.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BEAVERSTOCK, J. V., R. G SMITH a P. J TAYLOR, 1999. *A roster of world cities. Cities* [online]. Roč. 16, č. 6, s. 445-458 [cit. 2013-04-06]. ISSN 02642751. DOI: 10.1016/S0264-2751(99)00042-6. Dostupné z:

<http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0264275199000426>

CARTA, Maurizio, 2009. *Bez názvu. In: Forum for Creative Europe Prague 2009: Panel 2B: Kreativní města.* Dostupné z:

http://www.forumforcreativeeurope.cz/upload/file/Sbornik%20odbornych%20prispevku/08_panel2B_cz.pdf

COOKE, Philip a Luciana LAZZERETTI, 2008. *Creative cities, cultural clusters and local economic development.* Cheltenham, UK: Edward Elgar, xvi, 367 s.

ISBN 978-1-84720-268-0.

CURRID, Elizabeth, 1999. *New York as a Global Creative Hub: A Competitive Analysis of Four Theories on World Cities. Cities* [online]. Roč. 16, č. 6, s. 445-458 [cit. 2013-04-06]. ISSN 02642751. DOI: 10.1177/0891242406292708. Dostupné z:

<http://edq.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/0891242406292708>

CZECH INVEST, 2013. *Národní databáze brownfieldů.* [online]. 2013 [cit. 2013-04-21].

Dostupné z: <http://www.brownfieldy.cz/>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD a NÁRODNÍ INFORMAČNÍ A PORADENSKÉ STŘEDISKO PRO KULTURU, 2012. *Výsledky účtu kultury ČR za rok 2010* [online]. Praha [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2010/01/V%C3%BDsledky-%C3%BA%C4%8Dtu-kultury-%C4%8CR-za-rok-20101.pdf>

ČÍŽEK, Jiří, 2011. *Zlíchovský lihovar, Praha 5 - Smíchov (část) x.* *Hrady.cz* [online]. [cit. 2013-04-21]. ISSN 1803-0076. Dostupné z: <http://www.hrady.cz/index.php?OID=9937>

DOX PRAGUE, 2012. *Výroční zpráva 2011.* [online]. [cit. 2013-04-21]. Dostupné z:

<http://www.dox.cz/cs/o-nas/o-centru-dox>

DOX PRAGUE, 2013. *DOX - O nás: O nás – O centru DOX. DOX: Centrum současného umění* [online]. [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://www.dox.cz/cs/o-nas/historie>

DOX PRAGUE, 2013b. DOX - O nás: O nás - Historie. *DOX: Centrum současného umění* [online]. [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://www.dox.cz/cs/o-nas/historie>

DUKE, 2012. 121011_HOW_NOSM_Trafacka_14. In: *PhatBeatz: HOW – NOSM – Trafacka* [online]. [cit. 2013-04-21]. Dostupné z:

<http://www.phatbeatz.cz/?width=818px&height=818px&title=&inline=true#colorbox-inline-14>

EU, 2007. Oznámení č. 2007/C 306/01 Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná v Lisabonu dne 13. prosince 2007. In: *Úřední věstník Evropské unie*. Dostupný také z:

http://bookshop.europa.eu/is-bin/INTERSHOP.enfinity/WFS/EU-Bookshop-Site/cs_CZ/-/EUR/ViewPublication-Start?PublicationKey=FXAC07306. ISSN 1725-5163.

EU, 2010. KOM(2010)183. *Zelená kniha: Uvolnění potenciálu kulturních a tvůrčích odvětví*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/documents/greenpaper_creative_industries_cs.pdf

EU, 2011. *Culture Programme (2007 - 13)*. [online]. [cit. 2013-04-06]. © European Union, 1995-2013. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/culture/129016_en.htm

EU, 2012a. *European Commission: Creative Europe: Support Programme for Europe's Cultural and Creative Sectors from 2014*. European Commission [online]. 2012-11-12 [cit.

2013-04-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/creative-europe/index_en.htm

EU, 2012b. *Program kultura (2007 - 2013)*. Evropa [online]. 2011-04-12 [cit. 2013-04-07].

Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/culture/129016_cs.htm

EVROPSKÁ KOMISE, 2012. *European Commission: Culture and Structural*

Funds. [online]. 2012-01-26 [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/eu-funding/culture-and-the-structural-funds_en.htm

EVROPSKÁ KOMISE, 2013a. *Media - European Commission*. [online]. [cit. 2013-04-06]. © European Union, 1995-2013. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/culture/media/about/index_en.htm

EVROPSKÁ KOMISE, 2013b. *Media - European Commission: Media Mundus*. [online].

[cit. 2013-04-06]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/media/media-mundus/index_en.htm

FLORIDA, Richard, 2002 cit. podle CIKÁNEK, Martin, 2009. *Kreativní průmysly: příležitost pro novou ekonomiku*. 1. vyd. V Praze: Institut umění, 79 s. ISBN 978-80-7008-231-7.

FLORIDA, Richard L., 2005. *Cities and the creative class: urban form and space transformations in Central and Eastern Europe after socialism*. 1. ed. New York: Routledge, viii, 198 p. ISBN 04-159-4887-8.

GaWC [Global and World Cities], 2011. *The World According to GaWC 2010*. [online], [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://www.lboro.ac.uk/gawc/world2010t.html>

GHILARDI, Lia, 2009. Bez názvu. In: *Forum for Creative Europe Prague 2009: Panel 2B: Kreativní města*. Dostupné z: http://www.forumforcreativeeurope.cz/upload/file/Sbornik%20odbornych%20prispevku/08_panel2B_cz.pdf

HALL, Peter, 2007. World Cities in the Process of Globalisation: Challenges for Berlin. In: *Berlin Stadtforum*. [online] [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: http://www.stadtentwicklung.berlin.de/planen/stadtforum/downloads/SF131107_Sir_Peter_Hall.pdf

HARTLEY, John, 2005 cit. podle CIKÁNEK, Martin, 2009. *Kreativní průmysly: příležitost pro novou ekonomiku*. 1. vyd. V Praze: Institut umění, 79 s. ISBN 978-80-7008-231-7.

HESMONDHALGH, David, 2007 cit. podle CIKÁNEK, Martin, 2009. *Kreativní průmysly: příležitost pro novou ekonomiku*. 1. vyd. V Praze: Institut umění, 79 s. ISBN 978-80-7008-231-7.

HIGGS, Peter, Stuart CUNNINGHAM a Hasan BAKHSHI, 2008. *Beyond the Creative Industries: Mapping the Creative Economy in the United Kingdom*. NESTA, 120 s. [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.nesta.org.uk/library/documents/beyond-creative-industries-report.pdf>

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA, 2013. *Magistrát: Harmonogram výzev OPPK*. Operační program Praha - Konkurenceschopnost: Více důvodů cítit se tady jako doma [online]. 2013 [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: http://www.prahafondy.eu/cz/oppk/vyzvy/307_harmonogram-vyzev-oppk-.html

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA, 2013b. *Magistrát: Harmonogram výzev OPPA*. Operační program Praha - Adaptabilita: Více důvodů cítit se tady jako doma [online]. 2013 [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: http://www.prahafondy.eu/cz/oppa/vyzvy/256_harmonogram-vyzev-oppa.html?strana=1

HOWKINS, John, 2001 cit. podle CIKÁNEK, Martin, 2009. *Kreativní průmysly: příležitost pro novou ekonomiku*. 1. vyd. V Praze: Institut umění, 79 s. ISBN 978-80-7008-231-7.

HUB PRAHA, 2013. *The HUB Prague: Where Change Goes to Work* [online]. [cit. 2013-04-24]. Dostupné z: <http://prague.the-hub.net/>

INSTITUT UMĚNÍ – DIVADELNÍ ÚSTAV, [2007]. *Communication on a European Agenda for Culture in a Globalizing World*. Dostupné z: <http://www.programculture.cz/res/data/007/000842.pdf>

Kloudová, Jitka, 2010. *Kreativní ekonomika: [trendy, výzvy, příležitosti]*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. 218 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3608-2.

LUCAS, Robert E. Jr., 1988. *On the mechanics of economic development*, *Journal of Monetary Economics*, Volume 22, Issue 1, July 1988, Pages 3-42, ISSN 0304-3932, DOI: 10.1016/0304-3932(88)90168-7. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0304393288901687>

MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY, 2011. *Grantový systém hl.m. Prahy v oblasti kultury a umění na léta 2010 - 2015*. [online]. [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: http://kultura.praha.eu/jnp/cz/granty/dulezite_dokumenty/grantovy_system_hl_m_prahy.html

MERCER, Colin, 2009. Shrnutí moderátora. In: *Forum for Creative Europe Prague 2009: Panel 2B: Kreativní města*. Dostupné z: http://www.forumforcreativeeurope.cz/upload/file/Sbornik%20odbornych%20prispevku/08_panel2B_cz.pdf

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 8, 2013. *Kultura a volný čas – Granty*. [online]. [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://www.praha8.cz/Granty>

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 5, 2011. Programové prohlášení rady Městské části Praha 5 2010 – 2014. In: *Programové prohlášení 2010 – 2014* [online]. [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://www.praha5.cz/cs/dokument/programove-prohlaseni/208745-programove-prohlaseni-2010-2014>

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 5, 2013. Městská část Praha 5 vyhlašuje granty pro podporu kultury a rozvoje kulturních aktivit na rok 2013. In: *Granty 2013: Podpora kultury a rozvoje kulturních aktivit* [online]. [cit. 2013-04-14]. Dostupné z:

<http://www.praha5.cz/cs/dokument/granty-2013---podpora-kultury-a-rozvoje-kulturnich-aktivit/209858-granty-2013-podpora-kultury-a-rozvoje-kulturnich-aktivit>

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 5, 2013b. Městská část Praha 5 vyhlašuje granty pro vlastníky nemovitých kulturních památek na podporu zachování a obnovy památek na rok 2013.

In: *Granty 2013: Podpora kultury a rozvoje kulturních aktivit* [online]. [cit. 2013-04-14].

Dostupné z: <http://www.praha5.cz/cs/dokument/granty-2013---podpora-zachovani-a-obnovy-kulturnich-pamatek/209860-granty-2013-podpora-zachovani-a-obnovy-kulturnich-pamatek>

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 7, 2013, *MČ Praha 7: Praha 7 vyhlásila granty na druhé pololetí tohoto roku*. MČ Praha 7 [online]. 2013 [cit. 2013-04-14]. Dostupné z:

http://www.praha7.cz/15004_Praha-7-vyhlasila-granty-na-druhe-pololeti-tohoto-rokutext

MINISTERSTVO FINANCÍ, 2013. ÚFIS: *Výkaz 50 za období 12/2012; IČ:00064581* [online]. [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: [http://www.info.mfcr.cz/cgi-](http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/ufis/iufisorg/readDotaz.pl?ico=584545_2&icoNam=00064581&obdobi=20121200&kapitola=700&vykaz=50&formular=50&dri=2&prijmy=0&vydaje=1&pevne=0&dotace=0)

[bin/ufis/iufisorg/readDotaz.pl?ico=584545_2&icoNam=00064581&obdobi=20121200&kapitola=700&vykaz=50&formular=50&dri=2&prijmy=0&vydaje=1&pevne=0&dotace=0](http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/ufis/iufisorg/readDotaz.pl?ico=584545_2&icoNam=00064581&obdobi=20121200&kapitola=700&vykaz=50&formular=50&dri=2&prijmy=0&vydaje=1&pevne=0&dotace=0)

MINISTERSTVO KULTURY ČR, 2013. *Ministerstvo kultury: Granty a dotace*. Ministerstvo kultury [online]. [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/granty-a-dotace/>

MMR. MMR - *Kohezní politika EU*. [online]. [cit. 2013-04-06]. Dostupné z:

<http://www.mmr.cz/cs/Evropska-unie/Kohezni-politika-EU>

MMR. *Strukturální fondy EU: Operační programy 2007 - 2013*. *Strukturální fondy* [online].

[cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013>

NĚMEC, Michal, 2009. *Analýza trhu s kancelářskými prostory v Praze: (vývoj do roku 2008 a tendence let 2009-2010)*. [online]. Praha [cit. 2013-04-21]. Dostupné z:

http://www.urm.cz/uploads/assets/soubory/data/strategicky_plan/Analyzy/analyza_trhu_kancelarskych_ploch.pdf

NĚMEC, Michal, 2009b. *Brownfields, Greenfields a rozvoj produkčních služeb na území hlavního města Prahy*. Ostrava. Diplomová. Ostravská univerzita v Ostravě. Vedoucí práce Pavel Bednář.

OURŠEDNÍČEK, Martin a Jana TEMELOVÁ, 2012. *Sociální proměny pražských čtvrtí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 302 s. ISBN 80-200-2064-0.

PANORAMAS, 2013. *Galerie Trafačka - Libeň*. *VirtualTravel.cz* [online]. [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://www.virtualtravel.cz/praha/liben/galerie-trafacka.html>

PRAHA, 2007. Operační program Praha – Adaptabilita. Dostupný také z: <http://www.prahafondy.eu/cz/oppa/dokumenty.html>

PRAHA, 2011. *Operační program Praha – Konkurenceschopnost 2007 – 2013*. Dostupné z: http://www.prahafondy.eu/userfiles/File/OPPK-Dokumenty/Operani_program/OPPP_verze_c._3_-_prosinec_2011.pdf

PRAHA, 2013. *Granty (Odbor památkové péče)*. Praha: Odbor památkové péče [online]. [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://pamatky.praha.eu/jnp/cz/granty/index.html>

RATO, Berta, Ana ROLDÃO a Oliver MÜHLHAN, 2009. *A typology of creative cities in the world: lessons learned*. Lisboa: DINÂMIA'CET, (DINÂMIA'CET-Working Papers, 2009/82). Dostupné z: https://repositorio-iul.iscte.pt/bitstream/10071/3165/1/DINAMIA_WP_2009-82.pdf

RADA EVROPSKÉ UNIE, 2011. *Interinstitucionální spis: 2011/0276 (COD)*. Brusel [cit. 2013-04-24]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/c9ecb8b7-1906-46a6-8b73-3a2211c4388f/Spolecna-ustanoveni-cj.pdf>

SASSEN, Saskia, 1991. *The global city: New York, London, Tokyo*. Princeton, N. J. University Press, 397 s. ISBN 06-910-7866-1.

SASSEN, Saskia, 2001. *The Global City: Strategic Site/New Frontier*. In: *Globalization: a Symposium on the Challenges of Closer Global Integration*. [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://www.india-seminar.com/2001/503/503%20saskia%20sassen.htm>

SCOTT, Sam, 2007. Způsobilost teorie „globálního města“ vysvětlit současné vzorce a procesy pracovní migrace v rámci evropy. In: *Migraceonline.cz* [online], [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/SScott_Globalnimesta.pdf

SEZNAM.CZ a MAPY.CZ, 2013. *Mapy.cz* [online]. cit. [2013-04-21]. Dostupné z: <http://www.mapy.cz/#x=14.409777&y=50.052358&z=16&l=15>

STANILOV, Kiril, 2007. *The post-socialist city: urban form and space transformations in Central and Eastern Europe after socialism*. 1. ed. Dordrecht, the Netherlands: Springer Verlag, 2007. ISBN 978-140-2060-526.

SÝKORA, Luděk a Stefan BOUZAROVSKI, 1999. *Multiple Transformations: Conceptualising the Post-communist Urban Transition*. *Cities* [online]. 1999, roč. 16, č. 6, s. 445-458 [cit. 2013-04-06]. ISSN 02642751. DOI: 10.1177/0042098010397402. Dostupné z: <http://usj.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/0042098010397402>

ŠKALOUD, Miroslav, 2008. *Zlatý lihovar*. *Škaloud* [online]. [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://www.skaloud.net/obvod/nove-projekty/zlaty-lihovar/>

TAYLOR, P. J., M. HOYLER, K. PAIN a S. VINCIGUERRA, 2010. *Extensive and Intensive Globalizations: Explicating the Low Connectivity Puzzle of US Cities Using a City-dyad Analysis*. In: GaWC Research Bulletin 369. [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://www.lboro.ac.uk/gawc/rb/rb369.html>

TEMELOVÁ, Jana a Jakub NOVÁK., 2007. Z průmyslové čtvrti na moderní městské centrum: Proměny ve fyzickém a funkčním prostředí centrálního Smíchova [online] PŘF UK [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: http://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/urrlab/user/documents/jajinek/Jana/Temelova_Novak.pdf

TERA CONSULTANTS, 2010. *Building a Digital Economy: The Importance of Saving Jobs in the EU's Creative Industries*. [online]. [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.droit-technologie.org/upload/dossier/doc/219-1.pdf>

THROSBY, Charles David, 2001 cit. podle CIKÁNEK, Martin, 2009. *Kreativní průmysly: příležitost pro novou ekonomiku*. 1. vyd. V Praze: Institut umění, 79 s. ISBN 978-80-7008-231-7.

TRAFACKA PRAHA, 2013. *TRAFACKA Praha*. *TRAFACKA Praha* [online]. 2013 [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://trafacka.cz/>

WORKING GROUP OF EU MEMBER STATES EXPERTS ON CULTURAL AND CREATIVE INDUSTRIES, 2012. *European Agenda for Culture 2011-2014: Policy Handbook*. Dostupné také z: http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/culture-and-regional-development_en.htm

ZACHARY, G., 2010. *The global me: new cosmopolitans and the competitive edge--picking globalism's winners and losers*. 1st ed. New York: PublicAffairs, xxi, 313 p.

ISBN 18-916-2061-4.

ŽÁKOVÁ, Eva a Martin CIKÁNEK, 2012. *Problémová analýza kulturních a kreativních průmyslů (KKP) v kontextu politiky soudržnosti EU 2014+* [online]. [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://www.culturenet.cz/res/data/016/001788.pdf>.

ŽÁKOVÁ, Eva, 2010. *Kulturní a kreativní průmysly v kulturní politice Evropské unie*. In: *Sociálně ekonomický potenciál kulturních, resp. kreativních průmyslů v ČR*. Praha: Institut umění – Divadelní ústav. 30 s. Dostupné z: <http://www.idu.cz/media/document/2-priloha-c.-2-studie-kulturni-a-kreativni-prumysly-v-kulturni-politice-eu.pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CEE	z anglického Central and Eastern Europe, Centrální a východní Evropa
ČKD	Českomoravská Kolben-Daněk
ČR	Česká republika
ČSAD	Česká státní autobusová doprava
ČSÚ	Český statistický úřad
ČVUT	České vysoké učení technické
EACEA	Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast
ERDF	Evropský fondr regionálního rozvoje
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
GaWC	Global and World Cities
GM	Globální města
HDP	Hrubý domácí produkt
KKP	Kulturní a kreativní průmysly
MČ	Městská část
MHD	Městská hromadná doprava
MHMP	Magistrát hlavního města Prahy
MK ČR	Ministertvo kultury České republiky
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
NNO	Nevládní neziskové organizace
OPPA	Operační program Praha Adaptabilita
OPPK	Operační program Praha Konkurenceschopnost
SZ	Severozápad
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

WIPO	World Intellectual Property Organization
ZOO	Zoologická zahrada
ZSJ	Základní sídelní jednotka

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Kreativní průmysly podle Throsbyho	15
Obrázek 2 - Kreativní průmysly podle Work Foundation	16
Obrázek 3 - Kreativní průmysly podle Hesmondhalgha	17
Obrázek 4. Proces transformace podle Sýkory a Bouzarowského	28
Obrázek 5. Koncentrické zóny složené z městských částí Prahy	41
Obrázek 6. DOX před a po rekonstrukci	74
Obrázek 7. Budova MeetFactory	75
Obrázek 8. Jedna z tváří Trafačky	76
Obrázek 9. MČ Praha 5, vlastní zpracování	78
Obrázek 10. Návrh majitelů pozemku na revitalizaci areálu Zlíchovského lihovaru.....	85
Obrázek 11. WBS, vlastní zpracování	91

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1. Krabicový graf podílu odvětví KKP podle seskupení na území Prahy v roce 2012.....	52
Graf 2. Míra nezaměstnanosti v Praze, vlastní zpracování.....	64
Graf 3. Rok založení subjektů KKP dodnes činných, vlastní zpracování	64
Graf 4. Rok založení dodnes činných subjektů KKP podle sektorů, vlastní zpracování.....	66

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1. Odvětví KKP	20
Tabulka 2. Firmy KKP podle trojsektorového členění v krajích České republiky, 2011....	42
Tabulka 3. Podíl firem KKP a obyvatelstva v MČ hlavního města Prahy (30 a více subjektů), vlastní zpracování.....	50
Tabulka 4. Podpora KKP v rozpočtu hlavního města Prahy (v mil.), vlastní zpracování.	67
Tabulka 5. Adresy s více než 5 subjekty KKP v Praze, vlastní zpracování	72
Tabulka 7. SWOT analýza, vlastní zpracování.....	89

SEZNAM MAP

Mapa 1. Počet subjektů KKP v městských částech Prahy, vlastní zpracování.....	43
Mapa 2. Rozložení sektorů KKP na území Prahy, vlastní zpracování	43
Mapa 3. Počet subjektů KKP na 10 000 obyvatel, vlastní zpracování.	49
Mapa 4. Seskupení vybraných městských částí dle struktury KKP	51
Mapa 5. Holešovice – počty subjektů KKP v ZSJ a jejich poměrné zastoupení v sektorech, vlastní zpracování.	55
Mapa 6. Karlín – počty subjektů KKP v ZSJ a jejich poměrné zastoupení v sektorech,	57
Mapa 7. Libeň, Vysočany a Hloubětín – počty subjektů KKP v ZSJ a jejich poměrné zastoupení v sektorech, vlastní zpracování.	60
Mapa 8. Smíchov – počty subjektů KKP v ZSJ a jejich poměrné zastoupení v sektorech,.....	62
Mapa 9. Lokalizace Zlíčovského lihovaru v rámci jižní části Smíchova, vlastní zpracování.	86
Mapa 10. Vymezení budov Zlíčovského lihovaru, vlastní zpracování.	88

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Článek 167 Lisabonské smlouvy

Příloha P II Úrovně intervence programu kultura

PŘÍLOHA P I: ČLÁNEK 167 LISABONSKÉ SMLOUVY

1. Unie přispívá k rozkvětu kultur členských států a přitom respektuje jejich národní a regionální různorodost a zároveň zdůrazňuje společné kulturní dědictví.

2. Činnost Unie je zaměřena na povzbuzování spolupráce mezi členskými státy a v případě potřeby na podporu a doplňování jejich činnosti v následujících oblastech:

- zlepšování znalosti a šíření kultury a dějin evropských národů,
- zachování a ochrana kulturního dědictví evropského významu,
- nekomerční kulturní výměny,
- umělecká a literární tvorba, včetně tvorby v audiovizuální oblasti.

3. Unie a členské státy podporují spolupráci v oblasti kultury se třetími zeměmi a s příslušnými mezinárodními organizacemi, zejména s Radou Evropy.

4. Unie ve své činnosti podle ostatních ustanovení Smluv přihlíží ke kulturním hlediskům, zejména s cílem uznávat a podporovat rozmanitost svých kultur.

5. Ve snaze přispět k dosažení cílů, uvedených v tomto článku:

- Evropský parlament a Rada přijímají řádným legislativním postupem po konzultaci s Výborem regionů podpůrná opatření, s vyloučením harmonizace právních předpisů členských států,
- Rada na návrh Komise přijímá doporučení.

(EU, 2007)

PŘÍLOHA P II: ÚROVNĚ INTERVENCE PROGRAMU KULTURA

Tři úrovně intervence

- podpora pro kulturní akce. Toto rozhodnutí stanoví tři typy kulturních akcí způsobilých pro podporu EU:

1. projekty víceleté spolupráce. Tyto projekty budou založeny na spolupráci nejméně šesti subjektů nejméně ze šesti různých zemí účastnících se programu. Tito pracovníci z odvětví kultury budou spolupracovat na různých činnostech se společným cílem. Projekty spolupráce potrvají tři až pět let a budou založeny na dohodě o spolupráci. Účelem podpory EU je pomoci těmto projektům v jejich počáteční fázi nebo ve fázi rozšíření tak, aby se staly udržitelnými. Projekty způsobilé pro tuto podporu budou vybrány na základě výzev k předkládání návrhů. Kritéria výběru budou v zásadě založena na úrovni odborné znalosti účastníků kulturního projektu, jejich finanční situaci, profesních schopnostech a také na kvalitě a evropské přidané hodnotě činností nebo jejich vztahu k cílům programu. Podpora EU nesmí překročit 50 % způsobilého rozpočtu projektu ani 500 000 eur ročně na všechny činnosti všech projektů spolupráce;

2. akce spolupráce. Jedná se o akce kulturní spolupráce mezi evropskými subjekty trvající nejvýše dva roky. Upřednostňuje se tvořivost a inovace. Každá akce musí být uskutečňována v rámci partnerství s nejméně třemi kulturními subjekty ze tří různých zúčastněných zemí. Zvláště jsou podporovány akce, které se soustřeďují na hledání způsobů spolupráce s cílem jejich dlouhodobého rozvoje. Akce se vybírají na základě výzev k předkládání návrhů. Kritéria výběru budou stejná jako u projektů víceleté spolupráce. Podpora EU bude mezi 50 000 a 200 000 eur za období nepřesahující dva roky;

3. zvláštní akce. Pomoc bude poskytována také na zvláštní akce, které jsou symbolické a mají velký rozsah. Způsobilé akce musí směřovat k významným zájmům obyvatel Evropy a pomoci zvýšit jejich povědomí o kulturní rozmanitosti a vnímání přínáležitosti ke stejnému společenství. Jedním příkladem takové iniciativy je projekt „Evropská hlavní města kultury“. Pravidla výběrového řízení pro zvláštní akce závisí na dotyčné akci; financování nesmí přesáhnout 60 % rozpočtu projektu;

- podpora pro organizace aktivní v kulturní sféře. Tato pomoc je pro organizace, které mají skutečný vliv na úrovni EU nebo pokrývají nejméně sedm evropských zemí. Organizace mohou mít z této podpory užitek, pokud zajistí zastoupení na úrovni EU, šíří infor-

mace pro usnadnění kulturní spolupráce na úrovni EU nebo se účastní na projektech kulturní spolupráce tak, že působí jakožto vyslanci evropské kultury. Výběr probíhá na základě výzev k předkládání návrhů;

- podpora analytických prací, shromažďování a šíření informací a činností zaměřených na maximalizaci účinku projektů v oblasti evropské kulturní spolupráce a rozvoje kulturní politiky. Cílem této podpory je zvýšit objem a kvalitu informací a údajů o kulturní spolupráci a rozvoji politiky na evropské úrovni a také podpora jejich šíření včetně prostřednictvím internetu. Má také zajistit cílené, místní šíření praktických informací o programu. Za tímto účelem budou zřízena kulturní kontaktní místa na podporu programu, podporu k účasti na činnostech programu co nejvíce pracovníků a subjektů v oblasti kultury a zajištění účinného propojení s různými institucemi podporujícími odvětví kultury v zemích EU.

(EU, 2012b)